

ความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงาน
ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

นายอัชฌา ศรีสุมาลย์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

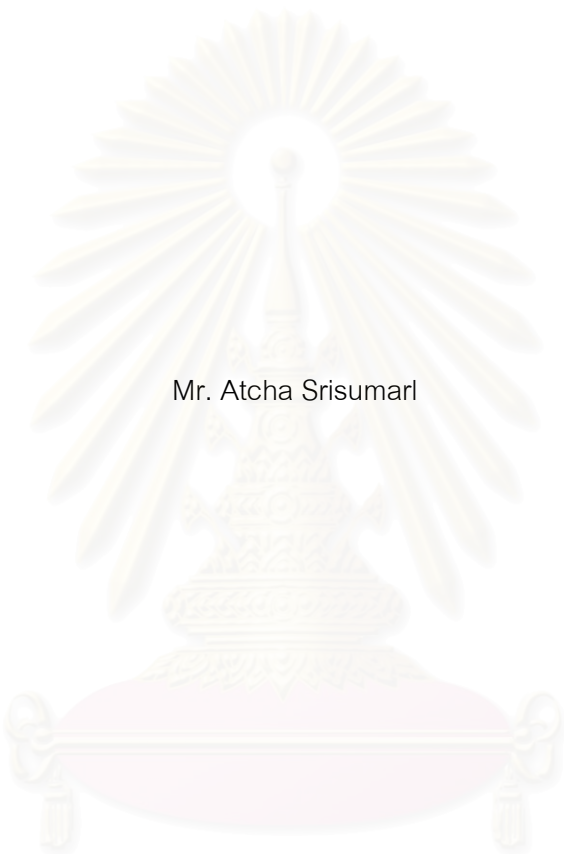
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-2190-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIP OF CONTINUING PROFESSIONAL EDUCATION TOWARDS PERFORMANCE
DEVELOPMENT OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS IN THAILAND

Mr. Atcha Srisumarl

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program in Accounting

Department of Accounting
Faculty of Commerce and Accountancy
Chulalongkorn University

Academic year 2005

ISBN 974-14-2190-7

อชมา ศรีสุมาลย์ : ความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. (RELATIONSHIP OF CONTINUING PROFESSIONAL EDUCATION TOWARDS PERFORMANCE DELVELOPMENT OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS IN THAILAND) อ. ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.ศุภมิตร เตชะมนตรีกุล, จำนวนหน้า 165 หน้า. ISBN 974-14-2190-7.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย โดยดำเนินการวิจัยจากการทบทวนเอกสาร การส่งแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงประจักษ์โดยใช้กลุ่มประชากรจากผู้สอบบัญชีที่ตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544-2546 และบริษัทที่ตรวจสอบเหล่านั้น ได้เกิดเหตุการณ์ล้มละลาย หรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป การวิเคราะห์สถิติโดยค่าสหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติก ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ การเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย กับคุณภาพงานสอบบัญชีซึ่งมีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานสอบบัญชี

ผลการวิจัยเชิงสำรวจพบว่าการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพช่วยพัฒนาความรู้ให้ทันสมัยตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ช่วยให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความรู้มากขึ้น และการเข้าร่วมสัมมนาได้รับการสนับสนุนในการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมากที่สุด

ผลการวิจัยเชิงประจักษ์พบว่าการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่าการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม โดยการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพและการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยสามารถอธิบายความสัมพันธ์ต่อคุณภาพงานสอบบัญชีได้ร้อยละ 47.30 และสามารถพยากรณ์ความถูกต้องในการวิจัยครั้งนี้ได้ร้อยละ 72.10

ภาควิชา.....การบัญชี..... ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา.....การบัญชี..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา.....2548.....

458 24463 26 : MAJOR ACCOUNTING

KEY WORD: CONTINUING PROFESSIONAL EDUCATION / PERFORMANCE DEVELOPMENT / AUDIT QUALITY

ATCHA SRISUMARL : RELATIONSHIP OF CONTINUING PROFESSIONAL EDUCATION TOWARDS PERFORMANCE DEVELOPMENT OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS IN THAILAND. THESIS ADVISOR: SUPHAMIT TECHAMONTRIKUL, D.B.A. , 165 pp. ISBN 974-14-2190-7.

The objectives of this research were to study the relationship between continuing professional education and performance development of certified public accountants in Thailand. The methodology were documentary research, sending questionnaires and empirical research by using population from certified public accountants who performed audit and issued opinion for the financial statements between A.D. 2001-2003 and audited companies appear to go bankrupt or rehabilitated or delisted in the following year. Data were analyzed using correlation coefficient and multinomial logistic regression analysis at the significant level of 0.05 in order to study the relationship of continuing professional education and member of Institute of Certified Accountant and Auditor of Thailand, and of audit quality that leads to auditing performance development.

The result of survey research finds that continuing professional education help developing knowledge up to date for changed environment and help auditor to gain more knowledge, Seminar participation were the most support for continuing professional education.

The result of empirical research finds that continuing professional education had significant positive relationship with audit quality while member of Institute of Certified Accountant and Auditor of Thailand has negative relationship with audit quality Furthermore, continuing professional education and member of Institute of Certified Accountant and Auditor of Thailand was able to explain the relationship with audit quality at 47.30% and predict its correctness for this research at 72.10%

Department.....Accounting..... Student's signature.....
Field of study.....Accountancy..... Advisor's signature.....
Academic year2005.....

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ศุภมิตร เตชะมนตรีกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนช่วยเหลือและปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้กำลังใจและเป็นแบบอย่างให้ข้าพเจ้าให้มีความคิดเป็นของตนเองในทางที่ถูกต้องจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดีด้วยอุปสรรคนานับประการ และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรนุช สูงสว่าง ในฐานะประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่เมตตาต่อข้าพเจ้าอย่างยิ่ง และคุณสุพจน์ สิงห์เสน่ห์ ในฐานะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างมาก

พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ที่ช่วยเหลือในการให้ข้อมูลสถิติบริษัทที่ล้มละลายและสถิติข้อมูลการรับรองงบการเงินของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ประจำภาควิชาบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีทุกท่านและอาจารย์ ดร.อรุณี กำลัง ที่ให้คำปรึกษาด้านสถิติรวมถึงเจ้าหน้าที่ประจำภาควิชาการบัญชีทุกท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างมากในทุก ๆ เรื่อง

พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม คำแนะนำ และข้อคิดที่เป็นประโยชน์อย่างมากในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบพระคุณผู้เขียนบทความทางวิชาการทุก ๆ ท่าน ที่เป็นแนวทางในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณมารดา นางพิมพ์ประไพ ศรีสุมาลย์ ที่คอยให้ความสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน แสดงความห่วงใยและให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้าเสมอมา และอาจารย์ประศักดิ์ ปฐมภักดิ์กุล อดีตอาจารย์ประจำวิทยาลัยพาณิชยการบางนาในสมัยที่ข้าพเจ้าได้ศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่คอยให้ความสนับสนุนทุก ๆ ด้าน แสดงความห่วงใยและให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้าในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์เสมอมา เป็นผู้ชี้ทางสว่างในการศึกษาและการทำงานให้แก่ข้าพเจ้านับแต่ที่ได้รู้จักกัน รวมถึงญาติพี่น้อง และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจเสมอมา และขอขอบพระคุณท่านผู้เกี่ยวข้องที่มีได้กล่าวนามข้างต้นทุกท่าน ซึ่งมีส่วนในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และขอมอบคุณความดีทั้งหมดจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้แก่ผู้ที่กล่าวนามทั้งหมดและที่ไม่ได้กล่าวนาม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสถาบันการศึกษาอันเป็นที่รักยิ่ง และนายวัชชัย ศรีสุมาลย์ บิดาของข้าพเจ้าผู้ล่วงลับ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการทำวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
ลำดับขั้นตอนในการทำวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
กระบวนการค้นคว้า.....	11
แนวคิดและทฤษฎี.....	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
การพัฒนาสมมติฐาน.....	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
รูปแบบที่ใช้ในการวิจัย.....	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
การเก็บและรวบรวมข้อมูล.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์จากการวิจัยเชิงสำรวจ.....	78
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์จากการวิจัยเชิงประจักษ์.....	80
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	100
สรุปผลการวิจัย.....	101
อภิปรายผลการวิจัย.....	109
ประโยชน์ของงานวิจัย.....	109
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	111
ข้อเสนอแนะ.....	113
รายการอ้างอิง.....	117
ภาคผนวก.....	127
ภาคผนวก ก.....	128
ภาคผนวก ข.....	142
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	165

สารบัญตาราง

ณ

หน้า

ตารางที่ 4.1	แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับตัวแปรตามคุณภาพงานสอบบัญชี.....	80
ตารางที่ 4.2	แสดงข้อมูลตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของกลุ่มประชากรที่ทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินและระหว่างปี พ.ศ. 2544-2546 และเกิดสถานการณ์ล้มละลายหรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป.....	81
ตารางที่ 4.3	แสดงข้อมูลตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับปีที่ เป็นสมาชิกสมาคม นักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย.....	81
ตารางที่ 4.4	แสดงข้อมูลตัวแปรอิสระ- ส่วนของผู้ถือหุ้นรวม (บาท).....	82
ตารางที่ 4.5	แสดงข้อมูลตัวแปรอิสระ- สินทรัพย์รวม (บาท).....	82
ตารางที่ 4.6	แสดงข้อมูลตัวแปรอิสระ- รายได้รวม (บาท).....	82
ตารางที่ 4.7	แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับปีที่ทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินในปี พ.ศ. 2544-2546และเกิดสถานการณ์ล้มละลายหรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป.....	83
ตารางที่ 4.8	แสดงผลการทดสอบการวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์.....	84
ตารางที่ 4.9	แสดงสัดส่วนที่สามารถอธิบายความผันแปรระหว่างตัวแปรในสมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้.....	86
ตารางที่ 4.10	แสดงความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้าง.....	87
ตารางที่ 4.11	แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามแต่ละตัวที่ใช้ในสมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้.....	88
ตารางที่ 4.12	แสดงสัดส่วนความถูกต้องในการพยากรณ์สมการแบบโครงสร้าง.....	89
ตารางที่ 4.13	แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการแบบโครงสร้าง.....	90
ตารางที่ 4.14	แสดงผลสรุปการวิจัยตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่ระดับความเชื่อมั่น 95%.....	94
ตารางที่ 4.15	แสดงผลการทดสอบสมมติฐานตัวแปรแต่ละตัว.....	94
	ผลการวิเคราะห์การทดสอบยืนยันกรณีที่ 1	
ตารางที่ 6.1	แสดงผลสรุปของจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	128

ตารางที่ 6.2	แสดงการระบุค่าตัวแปรตาม.....	128
ตารางที่ 6.3	แสดงค่า Classification Table.....	128
ตารางที่ 6.4	แสดงค่า Variables in the Equation.....	129
ตารางที่ 6.5	แสดงค่า Variables not in the Equation.....	129
ตารางที่ 6.6	แสดงผลการทดสอบความเหมาะสมของสมการ แบบโครงสร้างโดยใช้ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์.....	129
ตารางที่ 6.7	แสดงสัดส่วนที่สามารถอธิบายความผันแปรระหว่าง ตัวแปรในสมการแบบโครงสร้าง.....	129
ตารางที่ 6.8	แสดงผลการทดสอบความเหมาะสมของสมการ แบบโครงสร้างโดยใช้ Hosmer and Lemeshow Test.....	129
ตารางที่ 6.9	แสดงค่า Contingency Table for Hosmer and Lemeshow Test.....	130
ตารางที่ 6.10	แสดงสัดส่วนความถูกต้องในการพยากรณ์สมการแบบโครงสร้าง.....	130
ตารางที่ 6.11	แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการประมาณค่าสัมประสิทธิ์..... ผลการวิเคราะห์การทดสอบยืนยันกรณีที่ 2	131
ตารางที่ 6.12	แสดงผลสรุปของจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	132
ตารางที่ 6.13	แสดงผลการทดสอบความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้าง.....	132
ตารางที่ 6.14	แสดงสัดส่วนที่สามารถอธิบายความผันแปรระหว่างตัวแปร ในสมการแบบโครงสร้าง.....	132
ตารางที่ 6.15	แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม กับตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่ใช้ในสมการแบบโครงสร้าง.....	133
ตารางที่ 6.16	แสดงสัดส่วนของความถูกต้องในการพยากรณ์สมการแบบโครงสร้าง.....	133
ตารางที่ 6.17	แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการประมาณค่าสัมประสิทธิ์..... ผลการวิเคราะห์การทดสอบยืนยันกรณีที่ 3	134
ตารางที่ 6.18	แสดงผลสรุปของจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	135
ตารางที่ 6.19	แสดงผลการทดสอบความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้าง.....	135
ตารางที่ 6.20	แสดงสัดส่วนที่สามารถอธิบายความผันแปรระหว่าง ตัวแปรในสมการแบบโครงสร้าง.....	135
ตารางที่ 6.21	แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม กับตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่ใช้ในสมการแบบโครงสร้าง.....	136

ตารางที่ 6.22	แสดงสัดส่วนความถูกต้องในการพยากรณ์สมการแบบโครงสร้าง.....	136
ตารางที่ 6.23	แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการประมาณค่าสัมประสิทธิ์.....	137
	ผลการวิเคราะห์การทดสอบยืนยันกรณีนี้ที่ 4	
ตารางที่ 6.24	แสดงผลสรุปของจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	138
ตารางที่ 6.25	แสดงผลการทดสอบความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้าง.....	138
ตารางที่ 6.26	แสดงสัดส่วนที่สามารถอธิบายความผันแปรระหว่าง ตัวแปรในสมการแบบโครงสร้าง.....	139
ตารางที่ 6.27	แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม กับตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่ใช้ในสมการแบบโครงสร้าง.....	139
ตารางที่ 6.28	แสดงสัดส่วนความถูกต้องในการพยากรณ์สมการแบบโครงสร้าง.....	139
ตารางที่ 6.29	แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการประมาณค่าสัมประสิทธิ์.....	140
ตารางที่ 6.30	แสดงผลการทดสอบสมมติฐานจากผลการทดสอบยืนยัน (Sensitivity Analysis).....	141

สารบัญญภาพ

ฎ

หน้า

แผนภาพที่ 2.1	ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางด้านธุรกิจ.....	15
แผนภาพที่ 2.2	การแสดงความสัมพันธ์ของกระบวนการพัฒนาการปฏิบัติงาน.....	16
แผนภาพที่ 2.3	สารสนเทศต่อการตัดสินใจของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต.....	18
แผนภาพที่ 2.4	รูปแบบของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ.....	19
แผนภาพที่ 2.5	แนวคิดของระบบการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของประเทศไทย.....	21
แผนภาพที่ 2.6	แนวคิดโครงสร้างของระบบการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ.....	22
แผนภาพที่ 2.7	แผนภาพการแสดงผลงานการณเฑาะพหุภายหลังกการออก รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต.....	36
แผนภาพที่ 2.8	แสดงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพงานสอบบัญชี.....	43

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันโลกของเรามีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในการประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ต้องใช้ความรู้และเทคโนโลยีขั้นสูงในการปฏิบัติงาน ผู้ประกอบวิชาชีพต้องมีหน้าที่พิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงตนเองและต่อสังคมโดยรวม ผู้ประกอบวิชาชีพมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองและองค์กรที่ปฏิบัติงานอยู่เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในระดับที่สูงยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยปกติแล้วผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในวิชาชีพของตนเองจากเอกสารตำรา เพื่อร่วมงาน การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กรวิชาชีพและจากประสบการณ์ทำงานซึ่งจะต้องมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในวิชาชีพของตนเองอย่างสม่ำเสมออยู่ตลอดเวลา (Warawan Suwannaphati, 2001)

ก่อนที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 การประกอบวิชาชีพสอบบัญชีในประเทศไทย ไม่มีข้อกำหนดอย่างเป็นทางการเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพเมื่อได้รับใบอนุญาตจะสามารถต่ออายุใบอนุญาตเพื่อปฏิบัติงานได้ตลอดชีวิต การฝึกอบรมถือเป็นความต้องการหรือความสมัครใจของผู้ประกอบวิชาชีพแต่ละคน ข้อกำหนดเกี่ยวกับการฝึกอบรมที่มีอยู่เป็นข้อกำหนดสำหรับผู้สอบบัญชีที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตและผู้ขอต่อใบอนุญาตที่ไม่ได้ลงลายมือชื่อรับรองงบการเงินในรอบระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา โดยให้อบรมใน 3 หมวดวิชาในระยะเวลา 3 ปี เป็นจำนวน 36 ชั่วโมงซึ่งเป็นข้อบังคับเดิมของ ก.บช. แต่ในประเทศไทยปัจจุบันยังไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพสำหรับผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ในการปฏิบัติงานวิชาชีพสากลกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional Accountants) มีการศึกษาต่อเนื่องเพื่อรักษาและสร้างศักยภาพด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบวิชาชีพที่ปฏิบัติงานสอบบัญชีและลงลายมือชื่อในรายงานของผู้สอบบัญชีควรได้รับการศึกษาศึกษาอย่างต่อเนื่องมากกว่าผู้ประกอบวิชาชีพที่ปฏิบัติงานสอบบัญชีเพียงบางส่วนหรือไม่ได้ลงลายมือชื่อรายงาน ข้อกำหนดดังกล่าวเป็นแนวปฏิบัติที่ยอมรับกันรวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านของไทย ซึ่งได้แก่ เกาหลี ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และฮ่องกง เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงด้านวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ที่เป็นต่อการดำเนินธุรกิจยุคปัจจุบัน นอกจากจะต้องมีการบันทึกรายการบัญชีที่ดีแล้ว ยังขึ้นอยู่กับปฏิบัติตาม

หลักการบัญชีซึ่งเป็นที่รับรองกันโดยทั่วไปด้วยแม้ในด้านภาษีอากร กิจการค้าต้องอาศัยการคำนวณภาษีเงินได้พึงประเมินจากกำไรสุทธิ จึงเป็นธรรมดาที่ผู้สอบบัญชียอมให้บริการในด้านภาษีอากรได้อีกด้วยทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพในประเทศไทยส่วนใหญ่เริ่มตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาต่อเนื่องเพื่อรักษาศักยภาพและสร้างความเชื่อมั่นของลูกค้าในการให้บริการวิชาชีพของตนสถาบันผู้กำกับดูแลและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเห็นความจำเป็นที่ต้องกำหนดการศึกษาต่อเนื่องในพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ เพื่อให้ปฏิบัติงานในประเทศเป็นที่ยอมรับต่อสาธารณชนและผู้ลงทุนทั่วโลก (อุษณา ภัทรมนตรี, มี.ค. 2545) สอดคล้องกับแนวทางของการศึกษาศาสด (International Education Guideline หรือ IEG) No.2 ที่ได้กำหนดโดยสภาวิชาชีพสากล (International Federation of Accountants หรือ IFAC) ให้มีการกำหนดแนวทางสำหรับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพมีความรู้มาประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ผลกระทบด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่สังคมโดยส่วนรวมโดย IFAC เสนอให้ผู้ประกอบวิชาชีพควรได้รับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพอย่างน้อย 30 ชั่วโมงต่อปี หรืออย่างน้อย 90 ชั่วโมงตลอดระยะเวลา 3 ปี (ผ่องพรรณ เจียรวิริยะพันธ์ , 2542:94) และเมื่อเดือนพฤษภาคม ปี 2547 IFAC ได้ออก IES 7: International Education Standard for Professional Accountants 7 (Continuing professional development: A Program of Lifelong Learning and Continuing Development of Professional Competence) เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ และตามมาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 220 ที่ออกโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้กล่าวว่าไว้ในภาคผนวกว่า ควรมีการกำหนดการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพสำหรับบุคลากรโดยพิจารณาข้อกำหนดและสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ

แต่ในประเทศไทยขณะนี้ยังไม่มีกฎหรือข้อบังคับที่เกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพสำหรับผู้สอบบัญชีแต่อย่างใด แต่ขณะที่ในต่างประเทศที่วิชาชีพการบัญชีและการสอบบัญชีมีความเจริญรุดหน้าแล้ว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้สอบบัญชีที่จะสามารถขอต่อใบอนุญาตได้นั้นต้องมีการศึกษาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ตามชั่วโมงในแต่ละรัฐที่กำหนดจึงจะสามารถขอต่อใบอนุญาตได้และมีเฉพาะผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (Certified Public Accountant: CPA) ของ American Institute Certified Public Accountants เท่านั้น แต่ได้รวมถึงผู้ตรวจสอบภายในรับอนุญาต (Certified Internal Auditor: CIA) ของ Institute of Internal Auditors และนักบัญชีบริหารรับอนุญาต (Certified Management Accountant: CMA) ของ Institute of Management Accountants อีกด้วย สำหรับประเทศไทยกรมสรรพากรได้กำหนดให้ผู้สอบบัญชีภาษีอากรต้องเข้าร่วมอบรมกฎหมายภาษีอากร และกรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้มีข้อกำหนดให้ผู้ทำบัญชีต้องเข้า

ร่วมกิจกรรมพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพสำหรับผู้ทำบัญชีด้วย ในขณะที่วิชาชีพอื่นในประเทศไทย เช่น แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล เภสัชกร วิศวกร นักเทคนิคการแพทย์ และสถาปนิก ได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพในแต่ละสถาบันวิชาชีพที่ผู้ประกอบการวิชาชีพสังกัดอยู่เพื่อให้สาธารณชนมีความเชื่อมั่นในตัวผู้ประกอบการวิชาชีพว่ามีความรู้และความสามารถที่จะประกอบวิชาชีพได้ แต่สำหรับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตนั้นต้องรออนุญาตที่เกี่ยวข้องได้มีการประกาศใช้และมีข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพสำหรับผู้สอบบัญชีอย่างเป็นทางการหลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ให้ชัดเจนมากขึ้นซึ่งจะทำให้ภาพพจน์และวิชาชีพสอบบัญชีมีความเจริญก้าวหน้าและมีการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นที่ยอมรับต่อบุคคลภายนอกและสาธารณชนได้เป็นอย่างดีและสร้างหลักประกันและความเชื่อมั่นได้ว่าผู้ประกอบการวิชาชีพสอบบัญชีเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพสอบบัญชีได้เป็นไปตามมาตรฐานและมีการพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากวิชาชีพสอบบัญชีเป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย

การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ (Continuing Professional education: CPE) ที่มีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยว่ามีส่วนช่วยในการพัฒนาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอบบัญชี ซึ่งมีผู้ที่เคยศึกษาทางด้านการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมาแล้วแต่ว่าได้ทำการศึกษาในทางด้านวิธีการของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพที่เหมาะสมที่ควรใช้ในประเทศไทย แต่ยังไม่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องที่มีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี และในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาว่าการศึกษาต่อเนื่องจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาการปฏิบัติงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้อย่างไรหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพที่มีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการเป็นสมาชิกของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยทำให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้รับข่าวสารทางวิชาชีพใหม่ ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

สมมติฐานข้อที่ 1 การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพงานสอบบัญชี

สมมติฐานข้อที่ 2 การเป็นสมาชิกของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพงานสอบบัญชี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยโดยอาศัยการแสดงความเห็นในงบการเงินโดยนางานวิจัยในต่างประเทศมาประยุกต์เข้ากับกลุ่มประชากรและข้อมูลต่าง ๆ ในประเทศไทยใช้คุณภาพงานสอบบัญชีเป็นตัวแปรตามในการวัดผลการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านหลักการบัญชี การสอบบัญชี ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และความเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี ฯลฯ ทำให้ต้องมีการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพในปัจจุบันซึ่งในส่วนนี้เองหลังจากที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้เข้ารับการศึกษาค้นคว้าแล้วจะทำให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถนำความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานสอบบัญชีได้เป็นอย่างดีซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงความเห็นในงบการเงินอันเนื่องมาจากการแรกผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถนำความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานและสามารถตรวจค้นพบข้อผิดพลาดในงบการเงินได้เป็นอย่างดี ประการที่สองผู้ซึ่งงบการเงินต้องการความเชื่อมั่นในงบการเงินซึ่งมีผลมาจากการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นแรงผลักดันอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้สอบบัญชีต้องให้ความสำคัญเชื่อมั่นต่อสาธารณชนว่าได้ปฏิบัติงานได้ตรงตามมาตรฐานวิชาชีพที่ได้กำหนดไว้ การวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยการศึกษาเชิงประจักษ์ (Empirical Research) การวิจัยประเภทนี้จะต้องอาศัยสถิติมาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์คือคุณภาพงานสอบบัญชี (ศิริพงษ์ เคา ภาวน, 2546:20) ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงจำกัดขอบเขตการวิจัยการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของ

การศึกษาต่อเนื่องที่มีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของประเทศไทย การเป็นสมาชิกของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ได้ตั้งสมมติฐานว่าผู้สอบบัญชีมีการพัฒนาการปฏิบัติงานจากการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ แต่ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับมรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นจรรยาบรรณทางวิชาชีพที่ไม่ได้นำมาศึกษาในครั้งนี้ซึ่งมรรยาทของผู้สอบบัญชีเป็นเพียงข้อกำหนดที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดขึ้น ส่วนในกรณีที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวผู้สอบบัญชีแต่ละคน ซึ่งแหล่งข้อมูลของการวิจัยแบ่งออกได้เป็น 2 อย่างดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้มาจากการใช้การส่งแบบสอบถามกับกลุ่มประชากร การเก็บข้อมูลจากรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และข้อมูลสถิติการล้มละลายของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (เดิมชื่อกรมทะเบียนการค้า) กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งกลุ่มประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้คือผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของประเทศไทย

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้มาจากตำราทางวิชาการ เอกสารงานวิจัยซึ่งรวมถึงวิทยานิพนธ์และวารสารทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ บทความทางวิชาการ เอกสารประกอบการเรียนที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากห้องสมุดคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ตของสถาบันการศึกษาและสถาบันวิชาชีพต่าง ๆ

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการส่งแบบสอบถามไปยังผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจำนวน 104 รายซึ่งตัวแปรตามและตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

คุณภาพงานสอบบัญชี (Audit Quality)

2. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

2.1 การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ (Continuing Professional Education: CPE)

2.2 การเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (Member of The Institute of Certified Accountants and Auditors of Thailand: ICAAT)

3. ตัวแปรควบคุม (Control Variable)

ขนาดของธุรกิจที่ตรวจสอบ (Audit Size)

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย

1. การทำวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยเท่านั้น
2. การทำวิจัยครั้งนี้ถือว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามมรรยาทผู้สอบบัญชีรับอนุญาตข้อที่ 2(2)(ก) ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นจรรยาบรรณโดยมิได้นำมรรยาทหรือจรรยาบรรณข้ออื่นนอกเหนือที่กล่าวไว้ข้างต้นมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้
3. การทำวิจัยครั้งนี้จะอ้างอิงถึงสถานภาพของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยเนื่องจากกลุ่มประชากรที่ทำการวิจัยจะอยู่ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2544 ถึง 2546 ก่อนที่จะมีการตั้งสภาวิชาชีพบัญชี ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พุทธศักราช 2547 แทนสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยที่ได้ถูกโอนสถานภาพการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยไปยังสภาวิชาชีพบัญชี

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ (Continuing Professional Education) หมายถึง การศึกษาต่อเนื่องเพื่อให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเกิดความชำนาญในการบริการวิชาชีพแก่ สาธารณชน เป็นการกำหนดกิจกรรมที่ทำให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถดำรงและพัฒนา วิชาชีพที่สมบูรณ์กำหนดโดย (National State Board of Accountancy: NASBA) ประเทศ สหรัฐอเมริกาเมื่อปี 1995 และสามารถปฏิบัติงานสอบบัญชีได้อย่างมีคุณภาพ โดยมีกิจกรรมที่ เกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ (กรมพัฒนารัฐกิจการค้า, 2547) ดังต่อไปนี้

1. การอบรมหรือสัมมนา
2. การเป็นวิทยากร ผู้บรรยาย
3. การเป็นอาจารย์ในสถาบันการศึกษา
4. การสำเร็จการศึกษาในคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี
5. การผ่านการศึกษาเฉพาะรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี
6. กิจกรรมอื่นตามข้อกำหนดของหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานสอบบัญชีที่เป็น Big 4 หมายถึงสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ในประเทศไทย ซึ่งประกอบไปด้วย บริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิภาค เอเชีย สอบบัญชี จำกัด (เป็นผลมาจากการรวมกิจการของ บริษัท เคพีเอ็มจี ออดิท (ประเทศไทย) จำกัด และ บริษัท สำนักงาน เอสจีวี ฌ ฌกลาง จำกัด) บริษัท ดีลอยท์ ทูช ไร้มัทสุ ไชยยศ จำกัด บริษัท ไพร์ซวอเตอร์เฮาส์ คูเปอร์ส์ เอบีเอเอส จำกัด และ บริษัท สำนักงาน เอ็นส์ที แอนด์ ยัง จำกัด

สำนักงานสอบบัญชีที่เป็น Non-Big 4 หมายถึงสำนักงานสอบบัญชีอื่น ๆ ที่นอกเหนือจาก สำนักงานสอบบัญชีที่เป็น Big 4

วิธีดำเนินการวิจัย

ได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยเพื่อให้ประสบผลสำเร็จโดยการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัย 2

ลักษณะคือ

1. วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Search) ใช้แบบสอบถามเป็นการสำรวจ กลุ่มประชากรได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย เพื่อใช้ในการแสดงความคิดเห็นของ

ผู้สอบบัญชีต่อการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่งถือเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

2. วิธีการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพที่มีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่งจะมีการศึกษาว่าการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชีหรือไม่โดยอาศัยรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ตรวจสอบและแสดงความเห็นงบการเงินในปี พ.ศ. 2544 ถึง 2546 เป็นเวลา 3 ปี และงบการเงินที่แสดงฐานะการเงินตามระหว่างปีดังกล่าวได้เกิดเหตุการณ์ล้มละลาย หรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป โดยทำการขอข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ ข้อมูลการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย และขนาดของธุรกิจที่ได้รับ การตรวจสอบบัญชีและเกิดเหตุการณ์ล้มละลายหรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป ระหว่างปี พ.ศ. 2544 ถึง 2546 เป็นเวลา 3 ปี

ลำดับขั้นตอนของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยได้กำหนดขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากบทความทางวิชาการต่าง หนังสือ ผลงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งจากวารสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นการทบทวนวรรณกรรม
2. พิจารณาหาขอบเขตของวิทยานิพนธ์และจำนวนประชากรให้เหมาะสมในการทำวิทยานิพนธ์
3. กำหนดเกณฑ์วัดการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตโดยใช้วิธีการวัดผลตามที่แสดงไว้ในสมการแบบโครงสร้างการวัดผลการปฏิบัติงานที่เหมาะสมในการวิจัย
4. ปรับปรุงโครงสร้างวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
5. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วนตามลักษณะของข้อมูลดังนี้
 - 5.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากร
 - 5.2 ข้อมูลทุติยภูมิ เนื่องจากเป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ จึงใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าจาก เอกสาร งานวิจัย และตำราต่าง ๆ และศึกษาจากข้อมูลงบการเงิน

และรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต โดยเก็บข้อมูลจากงบการเงินจากรายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ปี พ.ศ. 2544 ถึง 2546 ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (เดิมชื่อกรมทะเบียนการค้า) กระทรวงพาณิชย์ เพื่อเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

- การแสดงความเห็นจากรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตระหว่างปี พ.ศ. 2544 ถึง 2546
 - จากนั้นนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้ไปคำนวณตามสมการแบบโครงสร้างที่ได้กำหนดไว้
6. นำข้อมูลจากงบการเงินและรายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมาทดสอบตามสมการแบบโครงสร้างที่ได้กำหนดไว้
 7. วิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลและแปรผลข้อมูลจากสมการแบบโครงสร้างที่ได้กำหนดไว้โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistics Package for Social Sciences) ในการประมวลผล
 8. ตรวจสอบเนื้อหาและปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นจากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
 9. สรุปข้อเสนอแนะต่าง ๆ และจัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์ให้เรียบร้อย

พื้นที่การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่การทำวิจัยเชิงสำรวจและวิจัยเชิงประจักษ์จากกลุ่มประชากรทั่วประเทศ เนื่องจากสำนักงานสอบบัญชีที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตปฏิบัติงานนั้น มีสำนักงานที่ตั้งอยู่ทั่วประเทศ โดยอาศัยที่อยู่ของผู้สอบบัญชีที่ปรากฏอยู่ในรายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และจากการเปิดเผยข้อมูลของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ได้เปิดเผยในรายชื่อของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต www.dbd.go.th ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

โครงสร้างของวิทยานิพนธ์เล่มนี้มีดังต่อไปนี้

บทที่ 1 กล่าวถึงบทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับลักษณะของความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพที่มีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งต่างประเทศและในประเทศไทย และการพัฒนาสมมติฐาน

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัยเชิงประจักษ์และเชิงสำรวจ กล่าวถึงประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาและวิจัย กรอบแนวความคิด และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวถึงผลการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติในงานวิจัย

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ กล่าวถึงการสรุปเนื้อหาสำคัญของการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ข้อจำกัดในการวิจัยครั้งนี้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคตต่อไป

ภาคผนวก มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของต่างประเทศ การวิเคราะห์การทดสอบยืนยัน และตัวอย่างแบบสอบถาม

จะเห็นได้ว่าบทแรกนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาของการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัยและข้อตกลงในการวิจัย คำจำกัดความและโครงสร้างของวิทยานิพนธ์เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการทำวิจัยในครั้งนี้ให้ประสบผลสำเร็จ โดยอาศัยข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และในบทต่อไปกล่าวถึงการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย เพื่อใช้ในการพัฒนาสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้เป็นลำดับถัดไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเป็นหัวข้อที่นักวิจัยทางการบัญชีและการสอบบัญชีให้ความสนใจที่จะศึกษาเนื่องจากผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีต้องมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานทางการบัญชีและสอบบัญชีเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อสาธารณชน อันเป็นผลมาจากที่ผู้ประกอบการวิชาชีพให้ความสนใจในการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเพื่อเป็นการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพเอง ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยในต่างประเทศที่มีการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ

ในบทนี้ได้ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยโดยอาศัยวรรณกรรมที่ได้ทำการศึกษาและวิจัยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เป็นพื้นฐานและพัฒนาและประยุกต์กับงานวิจัยในครั้งนี้โดยต้องการแสดงให้เห็นถึงการค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อนำมาทบทวนในที่นี้เพื่อให้สามารถศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยในครั้งนี้ได้อย่างเข้าใจ และบรรยายในหัวข้อที่เกี่ยวข้องในลำดับถัดไป โดยบทนี้จะกล่าวถึงกระบวนการค้นคว้า แนวคิดและทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนาสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 กระบวนการค้นคว้า ส่วนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎี ส่วนที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และส่วนที่ 4 การพัฒนาสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 กระบวนการค้นคว้า

งานวิจัยในครั้งนี้ทำการทบทวนวรรณกรรมเหล่านี้ด้วยการทบทวนวรรณกรรมที่ได้ทำการศึกษาและวิจัยทั้งในประเทศไทยและของต่างประเทศซึ่งเป็นงานวิจัยของบทความทางวิชาการต่าง ๆ หนังสือที่เกี่ยวข้อง ผลงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งจากวารสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยจากสถาบันการศึกษาต่างประเทศ และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อให้เห็นถึงงานวิจัยในอดีตที่นำมาประยุกต์ในงานวิจัยครั้งนี้

ส่วนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนืองทางวิชาชีพ

ความรู้เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีในกลุ่มต่าง ๆ เช่น การสอบบัญชี อุตสาหกรรม การพาณิชย์ ภาคการศึกษาและภาครัฐบาลอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการรองรับการเปลี่ยนแปลงอัตราการแข่งขันอย่างรวดเร็ว ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีที่เกิดขึ้นมาใหม่จะต้องมีการเพิ่มความรู้และทักษะที่ได้คาดหวังไว้ ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีและรวมทั้งสถาบันทางวิชาชีพจะต้องมีการตรวจสอบและกำกับดูแลอย่างละเอียดที่ไม่เคยมีมาก่อนทั้งในเรื่องการควบคุมภายใน การควบคุมการบริหารจัดการ งบประมาณและการตรวจสอบบัญชีอิสระซึ่งเป็นแรงกดดันต่อผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีทั้งด้านภาคเอกชนและรัฐบาล นอกจากนี้ความจำเป็นต่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจและทั่วโลกซึ่งมีความพร้อมมากขึ้นในปัจจุบัน บทบาทและความรับผิดชอบของผู้ประกอบการวิชาชีพมีมากขึ้น ผู้ประกอบการวิชาชีพทุกภาคอุตสาหกรรมมีความสำคัญต่อการสนับสนุนการปฏิบัติงาน การพัฒนาอย่างต่อเนื่องของวิชาชีพอย่างสมบูรณ์และการเรียนรู้ไปตลอดชีวิตเป็นบรรทัดฐานที่ผู้ประกอบการวิชาชีพได้คาดหวังไว้ การปฏิบัติงานตามวิชาชีพจะต้องมีความรับผิดชอบต่อให้ความเชื่อมั่นต่อสาธารณชนและเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการวิชาชีพจะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและรักษาสถานภาพโดยข้อกำหนดทางวิชาชีพและผู้ให้บริการทางวิชาชีพเหล่านั้นเป็นส่วนหนึ่งของข้อสรุปของสมาชิก IFAC ได้สนับสนุนสมาชิก ผู้มีส่วนได้เสียและสาธารณชน ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการศึกษาต่อเนืองทางวิชาชีพมีความสำคัญต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอย่างสมบูรณ์ และการเรียนรู้ไปตลอดชีวิต (IFAC, May 2004:2)

หน้าที่และมาตรฐานของผู้สอบบัญชีในปัจจุบัน เป็นผลจากการวิวัฒนาการที่เกิดขึ้นในระยะเวลาที่ไม่ยาวนานนัก แต่เดิมกิจการค้าส่วนมากทำบัญชีโดยไม่คำนึงถึงการควบคุมภายใน ฝ่ายบริหารมิได้เห็นความสำคัญของการบัญชีในด้านเป็นเครื่องมือช่วยในการบริหารงาน บริการของผู้สอบบัญชีส่วนใหญ่เกี่ยวกับการตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีและเพื่อป้องกันการทุจริตของผู้ทำบัญชีเท่านั้น รายการบัญชีสมัยก่อนมีน้อยไม่สลับซับซ้อน จึงไม่จำเป็นที่จะต้องพิจารณาว่าการปฏิบัติทางการบัญชีเป็นไปตามมุ่งหมายของหลักการบัญชีหรือไม่ ภายใต้กรณีแวดล้อมเช่นนั้นวิธีการตรวจสอบจึงเป็นการตรวจสอบบัญชีและหลักฐานประกอบอย่างละเอียด ทั้งนี้ก็เพราะกิจการค้ามีขนาดไม่ใหญ่โตกว้างขวาง

เมื่อธุรกิจต่าง ๆ ได้มีวิวัฒนาการก้าวหน้าขึ้นเป็นอันมาก ได้ทำให้งานของผู้สอบบัญชีในปัจจุบันต้องเปลี่ยนแปลงไป ทั้งในด้านเทคนิคการสอบบัญชีและด้านบริการของผู้สอบบัญชี ขนาด

ของธุรกิจที่ขยายใหญ่ขึ้น รวมทั้งรายการค้าที่มีจำนวนมากมายและซับซ้อน ได้บังคับให้ฝ่ายบริหารต้องอาศัยวิธีการควบคุมภายในเพื่อป้องกันการทุจริต การตรวจสอบโดยละเอียดซึ่งเคยทำอยู่นั้นได้กลายเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นไปแล้ว ในเมื่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายในดีขึ้น นอกจากนั้น ผู้สอบบัญชีในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชี ยังสามารถแนะนำผู้บริหารในด้านการจัดส่วนงานและการเพิ่มประสิทธิภาพของงานโดยอาศัยประสบการณ์จากการสอบบัญชีได้อีกด้วย ความสามารถของผู้สอบบัญชีในด้านรับปรึกษางานจึงได้กลายมาเป็นบริการอย่างหนึ่งของผู้สอบบัญชี

งานในด้านการสอบบัญชื่อนั้น เมื่อสิ้นงวดการตรวจสอบงวดหนึ่ง ๆ ผู้สอบบัญชีจะเขียนรายงานแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับงบการเงิน และรายงานของผู้สอบบัญชีย่อยอมทำให้ผู้บริหารและเจ้าของกิจการมั่นใจได้ว่าตนได้ทราบฐานะการเงินของกิจการค้าอย่างถูกต้องและยังอาจจะใช้เป็นประโยชน์ในการหาเครดิตอีกด้วย เช่น การเจรจากู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ปัจจุบัน การใช้รายงานของผู้สอบบัญชีเพื่อประกอบการพิจารณาให้กู้เงินโดยธนาคารได้เพิ่มความสำคัญยิ่งขึ้น และโดยธรรมชาติกิจการค้าที่ดำเนินการในรูปบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นเป็นจำนวนมากนั้น ผู้ถือหุ้นย่อมประสงค์ที่จะให้บุคคลภายนอกที่ทำงานโดยอิสระเข้ามาตรวจสอบผลการดำเนินงานของผู้บริหารตามที่ปรากฏในงบการเงินประจำปีนั้นๆ เกี่ยวกับความถูกต้องของงบการเงินนั้น และเป็นธรรมชาติอยู่เองที่ผู้ถือหุ้นต้องการความเห็นของผู้สอบบัญชี ซึ่งเป็นผู้ชำนาญงานในด้านนี้โดยเฉพาะ

ในปัจจุบันได้มีการตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์ เพื่อให้ผู้ลงทุนมีข้อมูลทางบัญชีที่เพียงพอแก่การตัดสินใจซื้อขายหุ้น คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีอำนาจตามกฎหมายที่จะกำหนดให้บริษัทที่เกี่ยวข้องเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นในงบการเงิน รวมทั้งกำหนดแนวทางปฏิบัติอื่น ๆ ด้วย ในการรับรองการเงินของบริษัทที่จำหน่ายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ ผู้สอบบัญชีจึงมีหน้าที่พิจารณาด้วยว่าการเปิดเผยรายการและข้อมูลในงบการเงินนั้นมีความชัดเจนเพียงพอที่ผู้ลงทุนจะไม่เข้าใจผิดด้วย (พยอม สิงห์เสนห์, 2544: 1-2)

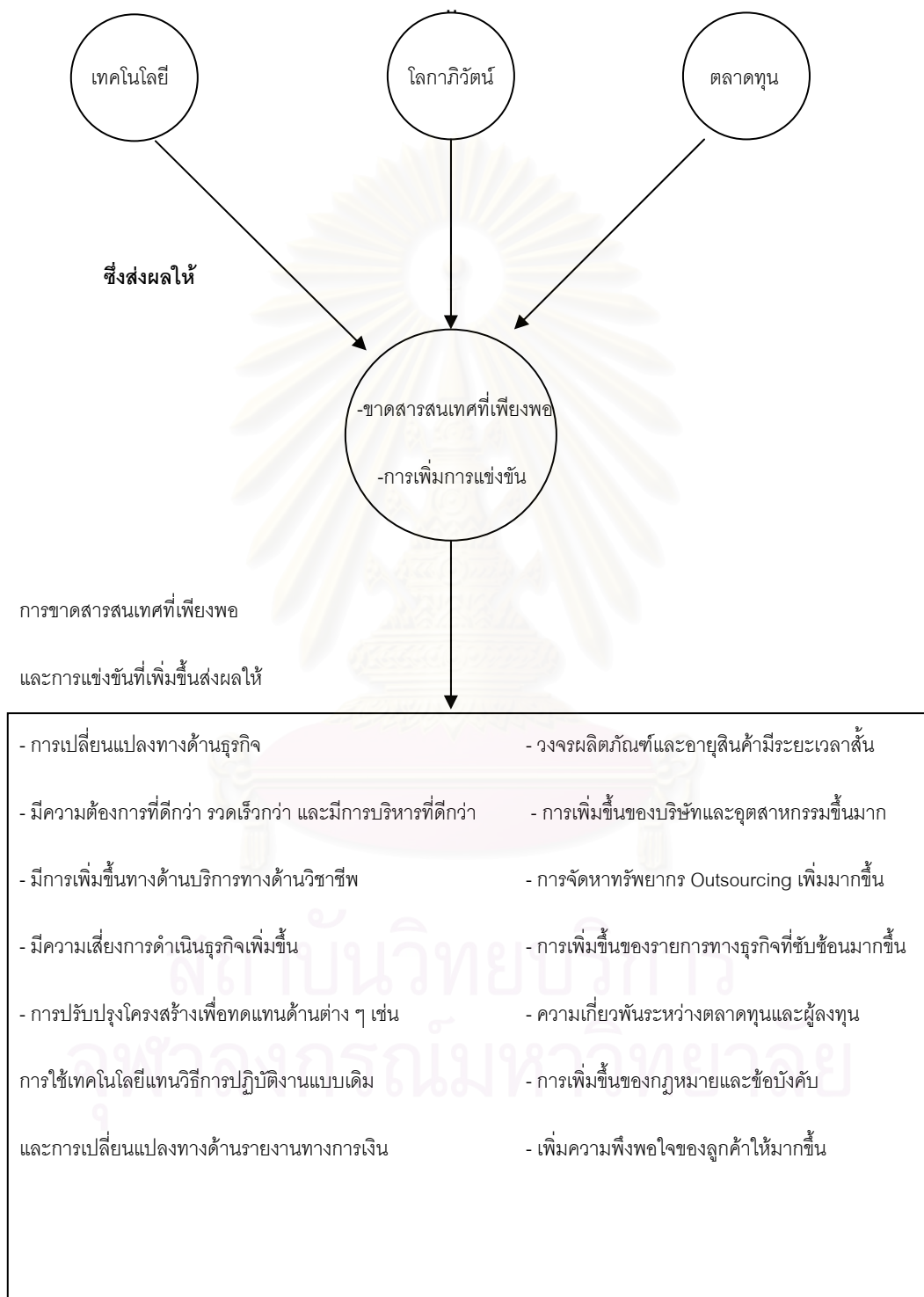
จากที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะต้องมีความรู้และความสามารถที่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานสอบบัญชีที่จะแสดงความเห็นต่องบการเงินได้อย่างมีอิสระ ดังนั้นความรู้จากการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพนั้นเป็นส่วนที่สนับสนุนอย่างหนึ่งของการปฏิบัติงานสอบบัญชี สอดคล้องกับการวิจัยของ American Accounting Association ในปี ค.ศ. 2000

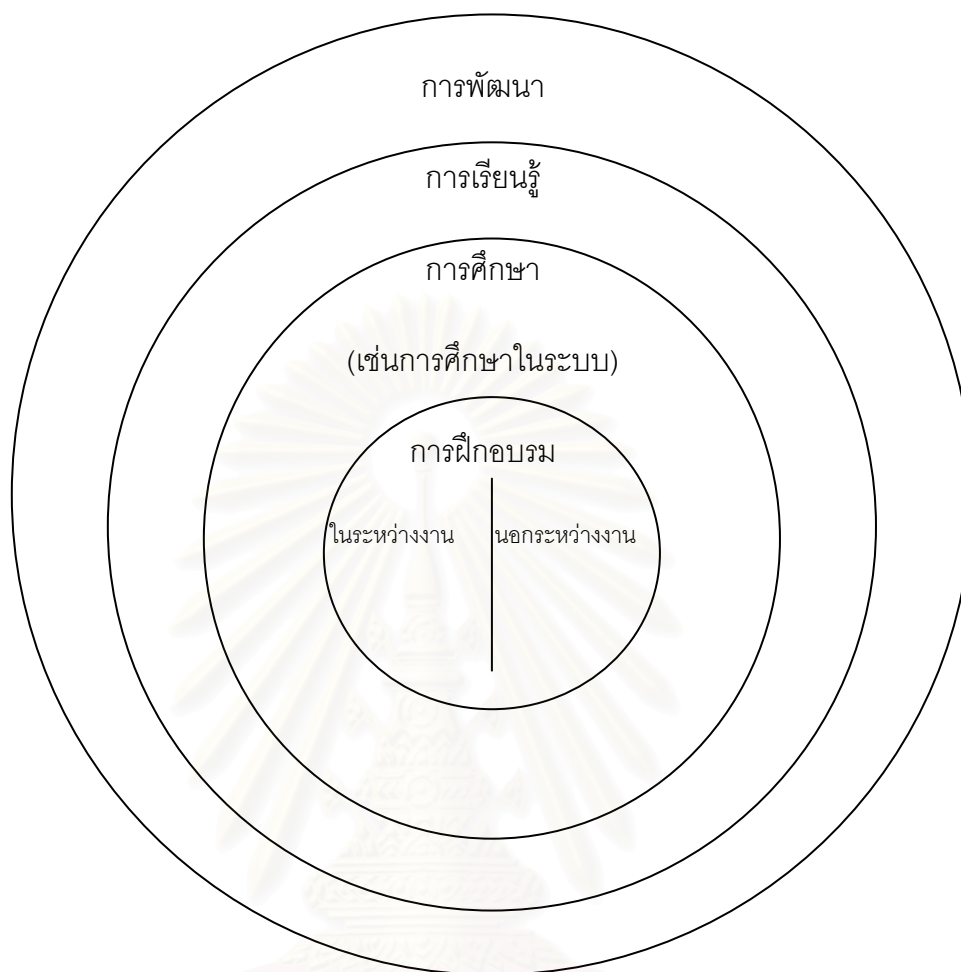
ปัจจุบันมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการดำเนินธุรกิจ ปัจจัยแรกคือ เทคโนโลยีซึ่งได้ถูกพัฒนาขึ้นเป็นข้อมูลสารสนเทศถูกกระจายและเผยแพร่ในระยะเวลาอันรวดเร็ว และปัจจัยที่สอง คือ โลกาภิวัตน์ซึ่งมีผลกระทบอย่างมากต่อการดำเนินธุรกิจ ซึ่งได้กลายมาเป็นตลาดที่มีกำลังซื้อเป็นจำนวนมากขึ้นมา และปัจจัยที่สามคือ ผู้ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งมีกองทุนการเงินขนาดใหญ่ ซึ่งทั้งสามปัจจัยนี้เป็นตัวผลักดันการเปลี่ยนแปลงทางด้านดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน (W. Steve Albrecht และ Robert J. Sack., 2000) และมีผลทำให้ผู้สอบบัญชีต้องมีความรู้และความสามารถที่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ส่วนหนึ่งมาจากการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพดังแผนภูมิที่สรุปไว้ถัดไปดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 2.1 ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางด้านธุรกิจในปัจจุบันส่งผลการเกิดแรงผลักดัน (W. Steve Albrecht และ Robert J. Sack., 2000)

แผนภาพที่ 2.2 การแสดงความสัมพันธ์ของกระบวนการพัฒนาการปฏิบัติงาน (IFAC, Oct 2003:12)

การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ

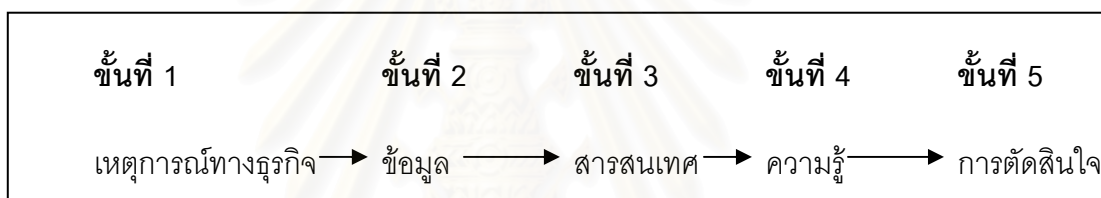
การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ (Continuing Professional Education) ได้มีการออกข้อบังคับสำหรับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตโดยได้ออกข้อบังคับไว้ใน International Education Guideline # 2, *Continuing Professional Education* (แทนฉบับแรกที่ได้ออกเมื่อ กุมภาพันธ์ 1982; ปรับปรุงเมื่อ พฤษภาคม 1998) ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็น International Educational Standard for Professional Accountants # 7. *Continuing Professional Development: A Program of Lifelong Learning and Continuing Development of Professional Competence*. ที่ออกโดย International Federation of Accountants เมื่อเดือนพฤษภาคม 2547 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2549 ได้กล่าวว่า การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเป็นกิจกรรมการ

เรียนรู้ที่พัฒนาและดำรงความสามารถวิชาชีพของนักบัญชีต่อความสามารถการปฏิบัติงานภายใต้สภาพแวดล้อมทางวิชาชีพ (อ้างอิง *Framework for International Education Statements*, issued October 2003) โดยความรู้เป็นสิ่งที่จำเป็นซึ่งมีผลกระทบต่อหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชี อุตสาหกรรม การพาณิชย์ การศึกษาและภาครัฐซึ่งมีอัตราการขยายตัวรวดเร็วอย่างต่อเนื่อง ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะต้องมีการเพิ่มความรู้และทักษะซึ่งมีการปฏิบัติกันมาแต่ก่อนซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับคุณภาพการตรวจสอบภายใน การกำกับดูแล งบการเงินและการตรวจสอบบัญชีอิสระ สิ่งเหล่านี้เป็นแรงกดดันต่อผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีทั้งในด้านภาครัฐและภาคเอกชน นอกจากนี้ความจำเป็นทางด้านการแข่งขันทางเศรษฐกิจอยู่ทั่วโลกมีความพร้อมและทวีความรุนแรงมากขึ้น กฎระเบียบข้อบังคับและความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของทุกส่วนมีความสำคัญมีส่วนสนับสนุนในเรื่องดังกล่าว การพัฒนาอย่างต่อเนื่องของความสามารถทางวิชาชีพและการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ต่อความคาดหวังของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

การประกอบวิชาชีพต้องมีความรับผิดชอบต่อความเชื่อมั่นต่อผู้ประกอบวิชาชีพ การพัฒนาอย่างต่อเนื่องและดำรงความสามารถตามความต้องการของข้อบังคับทางวิชาชีพและผู้ใช้บริการ สมาชิกของ IFAC ได้ให้ความสนับสนุนต่อสมาชิก ผู้มีส่วนได้เสียและสาธารณชน คำนึงถึงผลประโยชน์ของการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องโดยมีความสำคัญต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของการพัฒนาและข้อผูกพันต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แต่การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องไม่ได้ให้ความเชื่อมั่นทั้งหมดแก่สมาชิกว่าจะสามารถให้บริการทางวิชาชีพที่มีคุณภาพสูงอยู่ตลอดเวลา ยังเกี่ยวเนื่องกับการดำรงความสามารถในการประกอบวิชาชีพโดยถ้าสามารถประยุกต์ความรู้กับการประกอบวิชาชีพได้ ดังนั้นจะไม่สามารถให้ความเชื่อมั่นทุก ๆ บุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องที่จะได้รับผลประโยชน์ดังกล่าวเพราะความแตกต่างของแต่ละบุคคลและความสามารถในการเรียนรู้ถึงแม้ว่าเป็นที่แน่นอนว่าสมาชิกสมาชิกที่ไม่ได้เพิ่มพูนความรู้ทั่วไปและเทคนิคต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานหมายความว่าไม่สามารถให้บริการทางวิชาชีพได้อย่างสมบูรณ์ ถึงอย่างไรก็ตามข้อจำกัดที่ยังแอบแฝงอยู่ในความต้องการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ยังมีความสำคัญต่อความเชื่อมั่นของสาธารณชน การปฏิบัติงานทางด้านวิชาชีพบัญชีที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงจำเป็นสำหรับสมาชิกในช่วงระยะเวลาการทบทวนนโยบายของกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและมีการประยุกต์ต่อการใช้ข้อบังคับนี้ และสมาชิกจำเป็นต้องพิจารณาความหลากหลายของวิธีการให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพเมื่อการพิจารณาความรับผิดชอบนั้นถูกปกป้องโดย

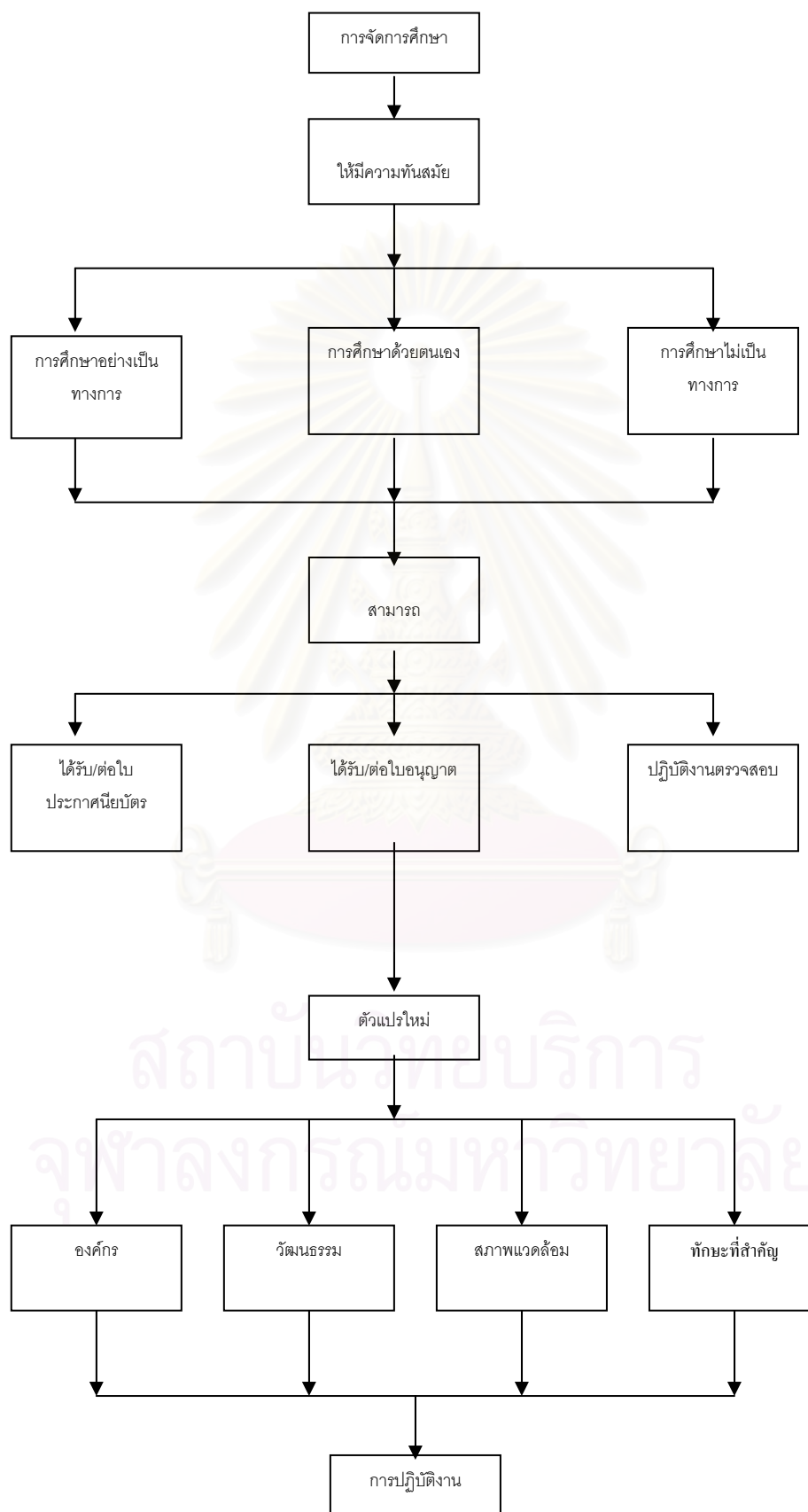
สาธารณชน การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเป็นเพียงวิธีหนึ่งเท่านั้น และวิธีการอื่นรวมถึงการสอบทานการให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพของการทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพ และการสืบสวนและการกำหนดข้อบังคับที่ยังไม่สามารถทำการควบคุมได้ทั้งหมดโดย IFAC ได้ออก Statements of Membership Obligations (SMOs) 1 และ 6 ตามลำดับ และ Robert Elliott ซึ่งดำรงตำแหน่ง Partner ของ KPMG และเป็นประธานของ AICPA ได้กล่าวถึงเกี่ยวกับคุณภาพของนักบัญชีที่สามารถทำได้ดังนี้คือโดยได้กล่าวถึง 5 ชั้นของ Value Chain ของสารสนเทศโดยชั้นแรกคือการบันทึกข้อมูลเหตุการณ์ทางธุรกิจ ชั้นที่สองคือการสรุปการบันทึกเหตุการณ์ทางธุรกิจสู่ข้อมูลที่ยังไม่สามารถใช้งานได้ ชั้นที่สามเป็นการเตรียมข้อมูลเพื่อแปลงเป็นสารสนเทศ ชั้นที่สี่เป็นการนำสารสนเทศที่เป็นความรู้เพื่อช่วยผู้ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ ชั้นที่ห้าและเป็นขั้นสุดท้ายนั้นเป็นการใช้ความรู้เพื่อสร้างมูลค่าในการตัดสินใจโดยได้ทำการกำหนดรูปแบบดังนี้

แผนภาพที่ 2.3 สารสนเทศต่อการตัดสินใจของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

Bizhan Nasseh (1996) ได้กล่าวสนับสนุนในเรื่องนี้ว่าการขยายตัวของสารสนเทศที่ใช้ในการตัดสินใจ การเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ความซับซ้อนขององค์กรมากขึ้น การแข่งขันที่รุนแรง สาธารณชนต้องการบริการและความรับผิดชอบที่ดียิ่งมากขึ้น เทคโนโลยีที่ก้าวไกล และการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ข้อบังคับของทางการ เป็นสิ่งหนึ่งที่เชื่อว่าการศึกษาก็ได้รับนั้นสามารถนำความรู้มาใช้ในระยะเวลาอันสั้นเท่านั้น โดยการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนามนุษย์จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการเรียนรู้ตลอดเวลาซึ่งมีความสำคัญต่อส่วนรวมและวิชาชีพซึ่งการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานโดยส่วนใหญ่แล้วผู้จัดการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพส่วนใหญ่เป็นสถาบันทางการศึกษาและ Bizhan Nasseh ยังได้อาศัยงานวิจัยของ Schon (1983) มาใช้ในการศึกษานี้ด้วยซึ่งสรุปได้ในแผนภูมิรูปภาพในหน้าถัดไป

แผนภาพที่ 2.4 รูปแบบของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพโดย Bizhan Nasseh (1996)

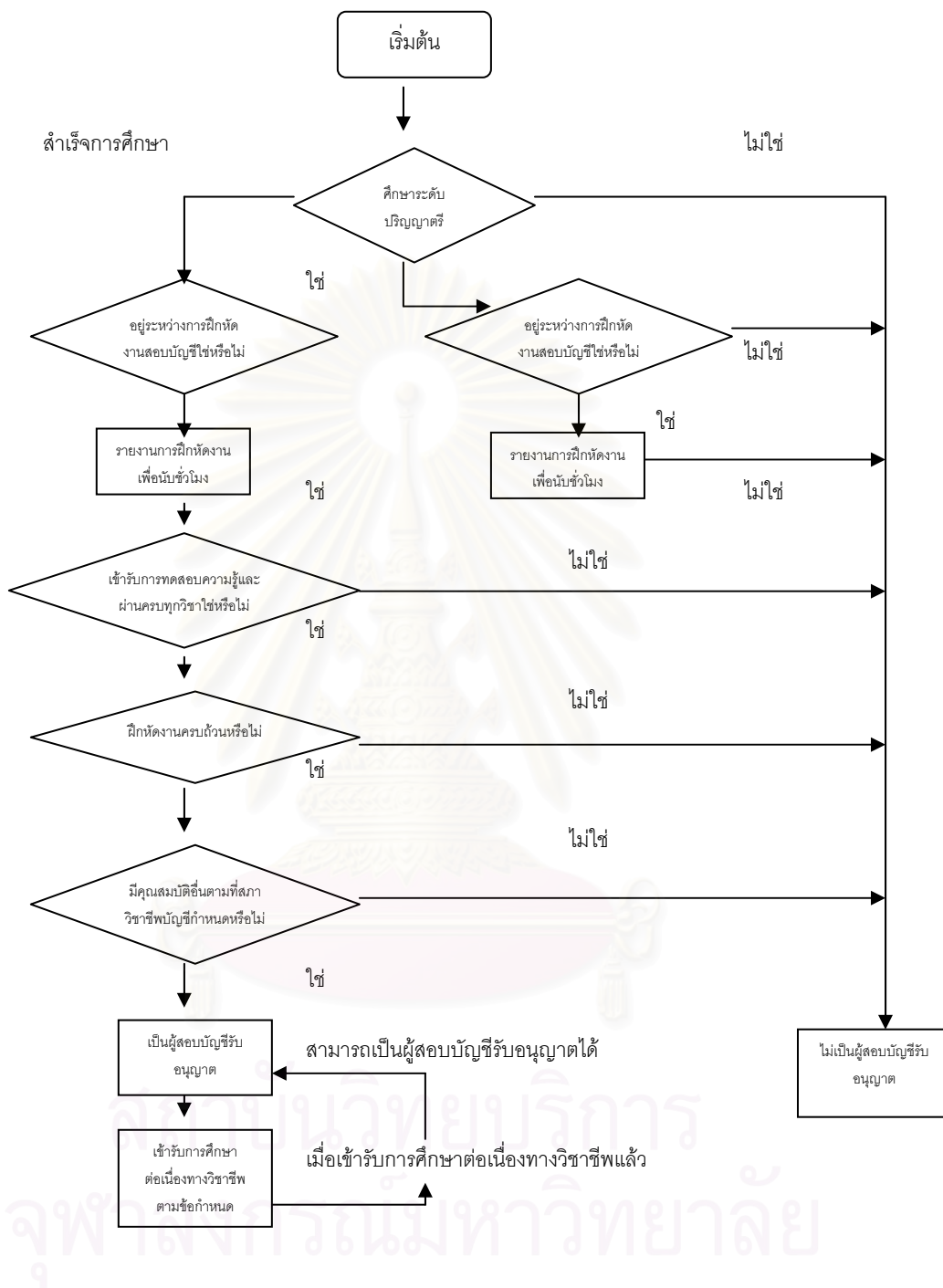

จากที่กล่าวไว้ข้างต้นเป็นการสนับสนุนให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีนั้นมีความรู้เพื่อใช้ในการตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการธุรกิจในปัจจุบันทำให้ผู้สอบบัญชีนั้นต้องมีความรู้ในการปฏิบัติงานสอบบัญชีทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถตัดสินใจในการออกรายงานแสดงความเห็นในการตรวจสอบบัญชีได้และเป็นส่วนหนึ่งในการให้ความเชื่อมั่นต่อสาธารณชนว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการพัฒนาการปฏิบัติงานอันเป็นผลมาจากได้รับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ ถ้าคุณภาพถัดไปเป็นการแสดงแนวคิดโครงสร้างของระบบการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพในประเทศไทยในอนาคตหลังจากที่ออกข้อกำหนดการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ

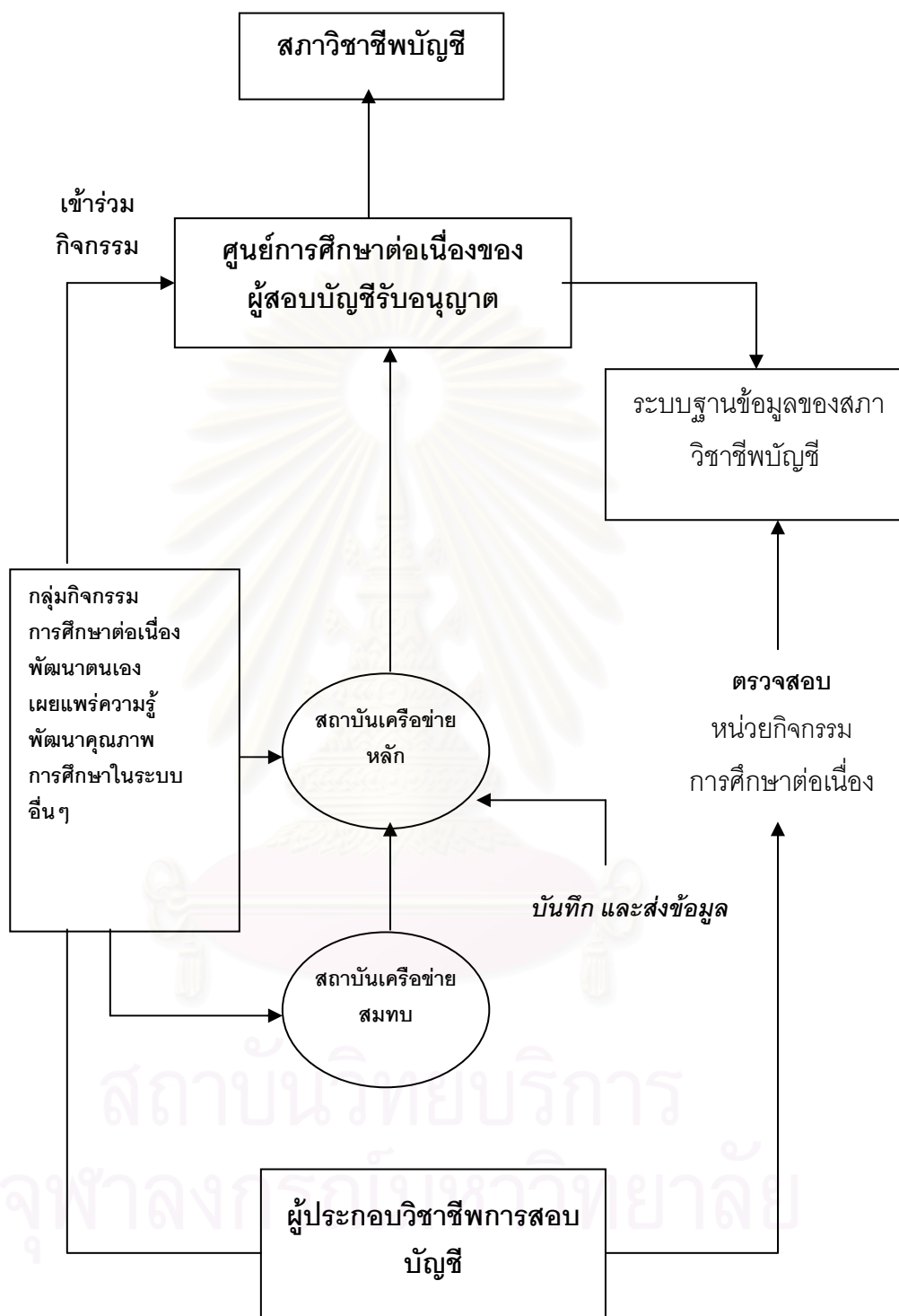
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 2.5 แนวคิดของระบบการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของประเทศไทย*

* พัฒนาและดัดแปลงมาจาก นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ.2542. คู่มือเตรียมสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (Handbook for C.P.A. Examination). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ และ Judy Tsui. 1998. One Country, Two Professions: Challenges for the Auditing Profession in Hong Kong Special Administrative Region. The Auditor's Report. 21,3.

แผนภาพที่ 2.6 แนวคิดโครงสร้างของระบบการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ*

*พัฒนาและดัดแปลงมาจากคู่มือการศึกษาต่อเนื่องของทันตแพทย์ ทันตแพทย์สภา: ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องของทันตแพทย์. [Online] แหล่งที่มา : <http://www.cdec.or.th/cdec1.doc> [26 มิถุนายน พ.ศ. 2548]

จากแผนภาพที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นถึงแนวคิดของผังการดำเนินงานของกลุ่มกิจกรรม การศึกษาต่อเนื่อง และระบบการจัดเก็บหน่วยกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องระหว่างสภาวิชาชีพบัญชี ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สถาบันเครือข่ายหลักโดยอาจจะได้รับ มอบหมายจากสภาวิชาชีพบัญชีในการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพซึ่งอาจจะเป็น หน่วยงานจากสถาบันอุดมศึกษา สมาคมวิชาชีพ หน่วยงานธุรกิจ องค์กรวิชาชีพ หรือสถาบัน วิชาชีพซึ่งมีศักยภาพในการจัดกิจกรรมดังกล่าวได้ สถาบันเครือข่ายสมทบซึ่งอาจจะได้รับ มอบหมายจากสภาวิชาชีพบัญชีในการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพได้เช่นเดียวกันแต่ อาจจะขาดคุณสมบัติบางประการซึ่งอาจจะแตกต่างจากสถาบันเครือข่ายหลักได้ ผู้ประกอบ วิชาชีพการสอบบัญชี และมีระบบฐานข้อมูลสำหรับการเก็บข้อมูลกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทาง วิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแต่ละรายซึ่งในอนาคตอาจจะมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับ สภาการต่อไปได้โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแต่ละราย ค่าใช้จ่ายที่ เกิดขึ้น เวลาและสถานที่ในการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ

จากการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพในประเทศไทยได้ พบว่า โดยภาพรวมแนวทางการบริหารจัดการ หรือการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องของวิชาชีพ ต่าง ๆ เช่นวิชาชีพทันตแพทย์จะคล้ายคลึงกับการดำเนินงานของวิชาชีพต่าง ๆ เช่นแพทย์ พยาบาล หรือเภสัชกร โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่จะดำเนินการให้การศึกษานี้เป็นกลยุทธ์มา พัฒนาคุณภาพของผู้ประกอบวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการให้ หลักประกันว่าประชาชนจะได้รับบริการจากผู้ประกอบวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถที่ทันสมัย มี มาตรฐาน และมีระบบการกำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง ในส่วนที่มีความแตกต่างกัน สภาการ พยาบาลฯ สภาวิศวกร และสภาสถาปนิก จะเป็นสภาวิชาชีพที่มีบทบัญญัติทางกฎหมายให้สามารถ ผูกโยงการต่ออายุใบประกอบวิชาชีพกับระบบการศึกษาต่อเนื่อง โดยทั้ง 3 สภาจะกำหนดให้อายุ ใบอนุญาตมีเวลา 5 ปี ซึ่งเมื่อครบระยะเวลาแล้วต้องมีการยื่นขอต่ออายุใบอนุญาตใหม่ โดยสภาการ พยาบาลฯ กำหนดให้มีระบบการศึกษาต่อเนื่องที่ผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตจะต้องมีคะแนนการศึกษา ต่อเนื่องครบตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงจะสามารถได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพต่อไปอีก 5 ปี (จิร ศักดิ์ นพคุณ, 2548)

จากการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพพบว่าสหพันธ์นักบัญชี ระหว่างประเทศได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพไว้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (International Federation of Accountants: IFAC) มีดังนี้

1. เพื่อรักษาและพัฒนาความรู้ทางด้านเทคนิคและทักษะทางวิชาชีพสำหรับสมาชิก
2. เพื่อช่วยสมาชิกสามารถประยุกต์เทคนิคใหม่ ที่นำไปสู่ความเข้าใจในการพัฒนาการเศรษฐกิจและประเมินผลกระทบต่อลูกค้าหรือลูกจ้างและเจ้าของกิจการ และ เพื่อร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และความคาดหวังในการประกอบวิชาชีพ
3. เพื่อให้ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลต่อสังคมโดยรวมว่าสมาชิกทางวิชาชีพมีความรู้และเทคนิค และ ทักษะทางวิชาชีพที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานการให้บริการ

ส่วนที่ 3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวน ศึกษา งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีผู้ทำการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานมากมาย โดยงานวิจัยแต่ละชิ้นมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยแตกต่างกันออกไป การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในการวิจัยครั้งนี้โดยได้แบ่งการศึกษาทั้ง 2 ส่วนดังนี้

1. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ
2. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพงานสอบบัญชี

ซึ่งแต่ละประเด็นมีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ดังนี้

1. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ

จากการทบทวนวรรณกรรมและค้นคว้างานวิจัยและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีผู้ศึกษาและทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานสอบบัญชี โดยการศึกษาสรูปผลการศึกษาได้ดังนี้

แก้วตา อัมรินทร์ สุวรรณภา ฉายชนะบุญมี และ วิยะดา มะโนประเสริฐกุล (2540) ได้ทำการศึกษาถึงการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีของบริษัทตรวจสอบบัญชีโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามไปยังผู้ช่วยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ปฏิบัติงานอยู่สำนักงานสอบบัญชี

ที่สำนักงาน กสท. ได้ให้ความเห็นชอบผลการวิจัยพบว่าคุณภาพงานสอบบัญชีที่ดีเป็นส่วนหนึ่งมาจากการอบรมบุคลากรอื่นเนื่องมาจากบริษัทตรวจสอบบัญชีได้ทำการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถแก่บุคลากรของสำนักงานสอบบัญชีซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีให้มีคุณภาพที่ดีได้

ธนิต บัวมณี วราพร ประภาศิริกุล และ กิติพร เอกวงศ์วิริยะ (2540) ได้ทำการศึกษาถึงความสำคัญของการฝึกอบรมในสำนักงานสอบบัญชีโดยศึกษาถึงรูปแบบและวิธีการฝึกอบรมภายในสำนักงานสอบบัญชีโดยได้ทำการส่งแบบสอบถามไปจำนวน 600 ชุด โดยสุ่มตัวอย่างจากผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน กสท. ได้รับตอบกลับจำนวน 353 ชุดหรือร้อยละ 59 และใช้สถิติการวิเคราะห์แปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) โดยผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการฝึกอบรมที่ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีได้รับคือ การฝึกอบรมระหว่างการทำงาน การฝึกอบรมภายในสำนักงาน ตามลำดับ เนื้อหาการฝึกอบรมประกอบด้วย 5 ส่วนหลักคือ มาตรฐานการสอบบัญชี มาตรฐานการบัญชี เทคนิคและวิธีการตรวจสอบบัญชี ความรู้ทางด้านภาษีอากร และความรู้เกี่ยวกับการควบคุมภายใน

อุษณา ภัทรมนตรี (2545:93-104) ได้ศึกษาว่าการศึกษาต่อเนื่องเพื่อพัฒนาวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย เป็นข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติวิชาชีพใหม่ที่กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพมีการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อปรับตัวให้ทันความรู้ด้านวิชาการและสภาพแวดล้อมของการดำเนินธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รายงานนี้ได้ศึกษาแนวปฏิบัติของสมาคมวิชาชีพต่างประเทศเปรียบเทียบกับข้อกำหนดตามมาตรฐานสากล และได้ส่งแบบสอบถามรวมทั้งการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ประกอบวิชาชีพ สถาบันผู้กำหนดดูแล และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องโดยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามจำนวน 300 ฉบับโดยได้รับตอบกลับมา 138 ฉบับ หรือร้อยละ 46 ไปยังผู้ประกอบวิชาชีพ สถาบันการศึกษาและสถาบันวิชาชีพพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับการศึกษาต่อเนื่อง แต่มีความเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับ

(1) จำนวนหน่วยกิตที่ควรเป็น 36-90 หน่วยกิตโดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นสมาชิกปฏิบัติงานและลงลายมือชื่อจำนวน 44.20% และสมาชิกปฏิบัติงานแต่ไม่ลงลายมือชื่อหรือไม่ปฏิบัติงานแต่ต้องการรักษาสถานภาพ จำนวน 66.70% และจำนวนหน่วยกิตควรเป็น 90-120 หน่วยกิต โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นสมาชิกปฏิบัติงานและลงลายมือชื่อจำนวน 55.80% สมาชิกปฏิบัติงานแต่ไม่ลงลายมือชื่อจำนวน 33.30% และสมาชิกที่ถูกเพิกถอน/ถูกพักใบอนุญาต/หรือขาดต่อใบอนุญาตโดยไม่ได้ลงลายมือชื่อ 5 ปีที่ผ่านมา

(2) กิจกรรมที่ควรนับเป็นการศึกษาต่อเนื่อง เช่น เห็นว่าหากปฏิบัติงานเต็มเวลาหรือสามารถปรับปรุงความรู้ด้วยตนเองไม่จำเป็นต้องมาฝึกอบรมภายนอก เป็นต้น

Larry Kreiser. (1977) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพที่สมบูรณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชีโดยใช้แบบสอบถามไปยังสมาชิกสมาคมวิชาชีพได้แก่ สมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตอเมริกัน, Financial Executives Institute, Institute of Chartered Financial Analysts และ Robert Morris Associates โดยได้สอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพปรากฏว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเห็นด้วยที่จะมีข้อกำหนดการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเนื่องจากจะมีผลดีต่อการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชี

Sanderson, George Norman. (1985) ได้มีการศึกษาว่าศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชีโดยใช้วิธีการศึกษาแบบ Pilot Study โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังผู้ปฏิบัติงานสอบบัญชีจำนวน 1,015 รายโดยแบบสอบถามนั้นได้ตอบกลับมาเป็นจำนวน 391 ราย โดยข้อมูลดังกล่าวได้กำหนดและตรวจสอบและใช้ไคสแควร์ (Chi-Square) ในการทดสอบที่ได้ตั้งข้อสมมุติฐานไว้ที่ระดับนัยสำคัญไว้ที่ .05

ผลการวิจัยในเรื่องมุมมองของวิชาชีพต่อวัตถุประสงค์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพซึ่งปรากฏอยู่ใน รายวิชาของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ กฎข้อบังคับของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ วิธีการนำเสนอ รายละเอียด การบริหารและการประเมินผลต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับความต้องการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

Diangelo, Joseph Anthony, Jr. (1986) ได้ศึกษาออกแบบการวิจัยโดยการสำรวจมุมมองของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในรัฐ Pennsylvania ที่มีต่อข้อบังคับของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ โดยได้พัฒนาโดยใช้แบบสอบถามจากการศึกษาครั้งก่อน ๆ ด้วยการเพิ่มข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของรัฐ Pennsylvania โดยได้สุ่มตัวอย่างผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีรายชื่อของคณะกรรมการทดสอบผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของรัฐ Pennsylvania โดยได้พบความสำคัญของการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีจำนวนสูงกว่า 80 ชั่วโมงตามที่รัฐกำหนดโดยมีค่าเฉลี่ยจำนวน 141 ชั่วโมงจากผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมและการสัมมนามากที่สุดของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ
3. หัวข้อการอบรมที่สนใจมากที่สุดเป็นวิชาภาษาเพื่อการ
4. การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานวิชาชีพอย่างเหมาะสม
5. ผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่าความสำเร็จของการอบรมอยู่ที่วิทยากรด้วย
6. ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการทดสอบความรู้ในการปฏิบัติงานสอบบัญชีอีกครั้ง เป็นผลกระทบต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานและคุณภาพของงานเนื่องจากต้องทบทวนความรู้เดิมแทนที่จะได้วิธีวัดผลการปฏิบัติงาน
7. การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเป็นการพัฒนาระยะยาวต่อวิชาชีพบัญชี

Kenner, Anne Carpenter (1989) ได้ศึกษาไว้ว่าปัญหาของการวิจัยก็คือทัศนคติของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตซึ่งทำงานในภาคเอกชนที่มีผลต่อการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพและปัจจัยที่สนับสนุนต่อทัศนคติของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเหล่านี้ โดยการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามทางจดหมายจำนวน 1,200 ฉบับไปยังผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ปฏิบัติงานเต็มเวลาในภาคธุรกิจ โดยแบบสอบถามได้ประกอบไปด้วยจำนวนคำถามทั้งหมด 30 คำถามเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ

โดยผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่าผู้สอบบัญชีส่วนมากที่ทำงานภาคเอกชนสนับสนุนให้มีข้อบังคับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพโดยเพื่อขยายอำนาจและความเชื่อถือของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต โดยผู้สอบบัญชีที่ทำงานในภาคเอกชนไม่เห็นด้วยกับการให้มีการออกกฎหมายรองรับเกี่ยวกับใบอนุญาตและกฎข้อบังคับที่มาดูแลผู้สอบบัญชี โดยผลที่แสดงนี้จำนวนมากว่าครึ่งของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ทำงานภาคเอกชนคิดว่าผู้สอบบัญชีไม่มีความต้องการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพในขณะที่ยังเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตอยู่

Engelbret, William G. (1990) ได้ศึกษาไว้ว่าจุดประสงค์ของการทำวิจัยเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของลักษณะเฉพาะตัวของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ที่น่าเป็นห่วงความสำเร็จการประกอบวิชาชีพบัญชี จากการสำรวจของผู้สอบบัญชีในรัฐ Pennsylvania ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสอบบัญชีระดับท้องถิ่นนั้นได้มีการให้ข้อมูลที่ชัดเจนกว่า โดยข้อมูลที่วิเคราะห์ให้วิธีการทางสถิติ Bivariate correlation, Regression analysis, Canonical correlation และ Factor

analysis ความสำเร็จทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตนั้นปรากฏว่าแตกต่างจากผู้สอบบัญชีที่ประสบผลสำเร็จทางวิชาชีพไม่มาก โดยมีความเต็มใจที่จะนำแนวคิดและเทคนิคใหม่และวิธีการทางอ้อมของการเรียนรู้ที่ปรากฏในคุณลักษณะเฉพาะซึ่งมีความสำคัญต่อบุคคล นอกจากนี้อุปนิสัยของพนักงานในสำนักงานปรากฏเป็นผลต่อความสำเร็จทางวิชาชีพด้วย

Westord, Peter Joseph (1990) ได้ศึกษาว่าได้มีการทดสอบถึงการลงทุนในทรัพยากรบุคคลที่เป็นผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชี การลงทุนประจำปีในทรัพยากรบุคคลได้วัดเป็นจำนวนชั่วโมงของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพในแต่ละปี โดยการศึกษาได้มีการลงทุนทรัพยากรมนุษย์มีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานตรวจสอบบัญชีโดยทดสอบจำนวนชั่วโมงของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแต่ละคน เกี่ยวข้องกับขนาดของสำนักงานเป็นตัวแทนของคุณภาพการตรวจสอบบัญชี การศึกษารวมถึงการทดสอบผลกระทบของข้อบังคับของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพในแต่ละระดับของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพและประเภทของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ ทำได้ดีที่สุดได้ใช้สมการแบบโครงสร้างของการลงทุนในทรัพยากรบุคคลเพื่อทดสอบของผลที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแต่ละคนที่ได้ลงทุนไปโดยผลที่แสดงนั้นได้แสดงจำนวนชั่วโมงของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพในแต่ละปีที่ได้มีผลเป็นบวกกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี นอกจากนี้ยังมีผลที่ชัดเจนในความสัมพันธ์ระหว่างชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพในหัวข้อของการบัญชีและสอบบัญชีและขนาดของสำนักงาน

Sarah E. Bonner และ Barry L. Lewis (1991) ได้ศึกษาถึงความรู้และการปฏิบัติงานสอบบัญชีและความเชี่ยวชาญของผู้สอบบัญชี โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 23 ชุดซึ่งรวมถึง Partner และ senior จากการเข้าร่วมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพและใช้สถิติ ANOVA ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการปฏิบัติงานปรากฏว่ามีความสัมพันธ์เป็นอย่างมาก

O'Keefe, T. B., และ J. Fuglister. (1992) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพกับคุณภาพงานสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีที่เป็น Big 8^{*} และที่เป็น Non- Big 8^{**} ปรากฏว่าผู้สอบบัญชีที่อยู่ในสำนักงานสอบบัญชีที่เป็น Big 8 มีแนวโน้มที่จะ

^{*} Big 8 หมายถึง สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 8 อันดับแรก ซึ่งประกอบไปด้วย Arthur Andersen, Arthur Young, Coopers & Lybrand, Deloitte Haskins & Sells, Ernst & Whinney, Peat Marwick Mitchell & Co., Price Waterhouse และ Touche Ross

^{**} Non Big 8 ได้แก่ สำนักงานสอบบัญชีอื่น ๆ นอกเหนือจาก Big 8

ได้รับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพและถูกมองว่ามีความเชี่ยวชาญมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีที่เป็น Non-Big 8 จึงสนับสนุนได้ว่าคุณภาพงานสอบบัญชีมีผลมาจากการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพและขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

Coffee, David (Mar/Apr 1994) ได้ศึกษาถึงข้อบังคับเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของสมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตอเมริกัน (AICPA) โดยทำการวิจัยเชิงสำรวจซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ปฏิบัติงานและผู้ให้การศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้รับประโยชน์จากการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพคือ ภาพลักษณะดีขึ้น และที่สำคัญคือผู้สอบบัญชีมีการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานซึ่งประโยชน์ที่ได้รับนั้นมากกว่าผู้ให้การศึกษา

Paul J. Streer, Ronald L. Clark และ Margaret E. Holt (1995) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตดังนี้ ในทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการเติบโตของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพสำหรับผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อย่างไรก็ตามยังไม่มีงานวิจัยที่เพียงพอในการวัดผลของการศึกษาต่อเนื่องซึ่งจากรายงานของ Sanford และ Netterville ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการสมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตอเมริกัน ได้ศึกษาข้อบังคับของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพซึ่งมีความจำเป็นต่อการวิจัยโดยทำการสำรวจจากผู้สอบบัญชีที่มีผลกระทบของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการปฏิบัติงาน การทบทวนวรรณกรรมของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพและสำหรับการศึกษาผู้ใหญ่ได้กล่าวไว้ว่า “เป็นการถ่ายทอดการเรียนรู้” เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีดัชนีชี้วัดบางอย่างเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้จากการศึกษาเพื่อนำกลับไปใช้ในการปฏิบัติงานมีข้อบังคับหลายอย่างที่รองรับกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ

Asheq R. Rahman และ Siva Kumar Velayutham (1998) ได้ศึกษาถึงสาระสำคัญของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของสมาคมวิชาชีพบัญชีทั่วโลก การกำหนดหลักสูตรทางการบัญชีมีผลกระทบต่อผู้บรรยายและสถาบันวิชาชีพแม้ว่าการวิจัยในอดีตได้พบรูปแบบการศึกษาแบบเอกเทศซึ่งมีผลต่อทางเลือกของหลักสูตร โดยการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึงหลักสูตรการสอนและความล้ำหลังทางการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพซึ่งผลการวิจัยปรากฏว่าความล้ำหลังของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพจะมีผลต่อการปฏิบัติงาน

C. William Thomas et al. (Dec 1998) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการสอบทานคุณภาพงาน (Quality Review) หรือ QR ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสอบบัญชี การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ และคุณภาพการปฏิบัติงานสอบบัญชีนั้น มีผลจากข้อบังคับของคณะกรรมการสอบบัญชีของรัฐ Texas (TSBPA: Texas State Board of Public Accounting) สำหรับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทั้งหมดโดยได้มีการการปฏิบัติงานสอบบัญชีบกพร่องตั้งแต่ปี 1991 ถึงปี 1995 มีการเปรียบเทียบผลของ คุณภาพของการสอบทานงาน ระดับของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ และประสิทธิภาพของผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติงานบกพร่องเปรียบเทียบกับผู้สอบบัญชีทั่วไปโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างจากผู้สอบบัญชีในรัฐ Texas

ผลการวิจัยแสดงถึงจำนวนชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพสำหรับผู้ปฏิบัติงานบกพร่องมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าผู้สอบบัญชีทั่วไป มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและสอบทานงานสอบบัญชีน้อยกว่าผู้สอบบัญชีทั่วไป สุดท้ายการออกรายงานการสอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขสำหรับผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติงานบกพร่องมีมากกว่าผู้สอบบัญชีทั่วไป

Norman Frank Foy (1998) ได้ทำการศึกษาถึงความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของนักบัญชีบริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในบริษัทจดทะเบียนใน New York Stock Exchange โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยทำการศึกษาถึงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของนักบัญชีบริหารพบว่ามีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของตัวนักบัญชีบริหารเองและงานวิจัยนี้ได้สนับสนุนบริษัทให้ทำการสนับสนุนนักบัญชีบริหารให้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพให้มากขึ้นซึ่งจะมีผลต่อการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น

Kathy J. Perdue (1999) ศึกษาถึงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพที่ใช้ Web-Based โดยวิธีการวิจัยได้ใช้แบบสอบถามไปยังผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งรัฐ Georgia จำนวน 7,886 รายที่ใช้ Web-Based ในการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพและใช้สถิติ Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของวิชาการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการสื่อสารแต่ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตใช้วิธีการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพที่ใช้ Web-Based ในการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพจำนวนน้อยเนื่องจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตยังไม่ทราบว่ามีการใช้ Web-Based ในการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ

Olivier Herrbach (2001) ได้ศึกษาว่าการฝึกอบรมวิชาชีพมีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี โดยการศึกษาได้ใช้ สมการแบบโครงสร้าง ในการวัดโดยมีส่วนของคุณภาพการฝึกอบรมและใช้

แบบสอบถามจำนวน 395 ชุดไปยังผู้สอบบัญชีของ Big 8 และใช้สถิติ Correlation ในการวัดผลปรากฏว่าการฝึกอบรมมีผลเป็นบวกต่อคุณภาพงานสอบบัญชี

Thomas C.Wooten (2003) ได้กล่าวว่าจากการสำรวจของ (Epstein and Geiger 1994) ได้ระบุว่า 70% ของผู้ลงทุนมีความเชื่อมั่นในงบการเงินซึ่งมีผลมาจากคุณภาพงานสอบบัญชีซึ่งส่วนหนึ่งมาจากทรัพยากรมนุษย์โดยมีความสัมพันธ์ในการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานสอบบัญชีได้ดียิ่งขึ้น

Vera Bröcheler, Steven Maijor และ Arjen van Witteloostuijn (2004) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างทางด้านทรัพยากรทุนของผู้สอบบัญชีกับความอยู่รอดของสำนักงานสอบบัญชี นอกจากนี้ผลกระทบทดสอบทรัพยากรทุนของผู้สอบบัญชีกับความอยู่รอดของโอกาสตั้งสำนักงานสอบบัญชีใหม่ มีการวิเคราะห์ผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีแห่งใหม่และระหว่างทำงานในสำนักงานสอบบัญชีเดิม ข้อมูลที่ได้จัดทำขึ้นประกอบด้วยสำนักงานสอบบัญชี 1,693 แห่งที่อยู่ในเนเธอร์แลนด์ในช่วง ค.ศ.1930-1992 การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์จากวิจัยในอดีตมาทำการประยุกต์ และผลการวิจัยมีสองอย่าง อย่างแรกคือผู้สอบบัญชีที่ได้ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานสอบบัญชีที่มีการศึกษาสูงจะมีการปฏิบัติงานสอบบัญชีมากกว่า อย่างที่สองคือประสบการณ์ในช่วงระยะเวลาในการปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพงานสอบบัญชี

Gordon, Irene M. และ Gelardi, Alexander M. (2005) ความรับผิดชอบทางสังคมการพัฒนาที่อยู่หลายอย่างได้ออก social responsibility/sustainable development (SR/SD) issues มาตรฐานและนโยบายการบัญชีซึ่งมีการประกาศใช้ในปัจจุบันและอนาคตสำหรับนักบัญชี การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการทดสอบปัจจัยคุณภาพที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ โดยงานวิจัยของ Gordon (1998) ได้ทำการทดสอบเกี่ยวกับ SR/SD และการทบทวนวรรณกรรม เป็นผลมาจากข้อจำกัดของการศึกษา Gordon โดยใช้แบบสอบถามซึ่งได้รับการตอบรับจำนวน 198 รายและใช้สถิติ R-statistics, Cluster analysis และ Multivariate analysis ผลการวิจัยของ SR/SD มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้โดยการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพและการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องด้วย

กรอบแนวคิดการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพพบว่าในปัจจุบัน การประกอบวิชาชีพบัญชีได้มีการกำหนดข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาวิชาชีพและผู้ประกอบวิชาชีพเองและถือเป็นส่วนหนึ่งในการต่อบริบทของประกอบวิชาชีพบัญชีโดยการศึกษาต่อเนื่องปัจจุบันอินเทอร์เน็ตได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพด้วย

2. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวัดคุณภาพงานสอบบัญชี

จากการทบทวนวรรณกรรมและค้นคว้างานวิจัยและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีผู้ศึกษาและทำการวิจัยเกี่ยวกับการวัดคุณภาพงานสอบบัญชี โดยการศึกษาสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

สมชาย สุภัทรกุล (กรกฎาคม-กันยายน 2542) ได้ทำการศึกษาถึงคุณภาพงานสอบบัญชีในสายตาของผู้ใช้งบการเงินอาจจะประเมินได้จากปัจจัย 2 ประการ ได้แก่

- (1) ความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีในการตรวจพบข้อผิดพลาดในงบการเงิน
- (2) ความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีในการที่จะรายงานหรือเปิดเผยข้อผิดพลาดดังกล่าวไว้ในงบการเงินให้ผู้ใช้งบการเงินทราบ

DeAngelo, Linda Elizabeth. (1981) ได้ทำการศึกษาไว้ว่าขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชี โดยถ้าสำนักงานสอบบัญชีมีขนาดใหญ่แล้วคุณภาพงานสอบบัญชีมักจะสูงกว่าสำนักงานขนาดเล็ก และสามารถเก็บค่าธรรมเนียมได้สูงกว่าสำนักงานขนาดเล็ก โดยการวัดผลจะวัดที่จำนวนลูกค้าในสำนักงานสอบบัญชีกล่าวคือถ้าสำนักงานมีผู้สอบบัญชีเป็นจำนวนมากจะถือว่าสำนักงานนั้นมีคุณภาพเนื่องจากลูกค้ามีความเชื่อถือในบุคลากร

Ross L.Watts และ Jerold L.Zimmerman (1986) ได้กล่าวว่า ความน่าจะเป็นที่ผู้สอบบัญชีจะรายงานข้อผิดพลาด และสภาวะที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาดขึ้นกับ

- (1) ความน่าจะเป็นที่ผู้สอบบัญชีจะค้นพบข้อผิดพลาด

(2) ความน่าจะเป็นที่ผู้สอบบัญชีจะรายงานการค้นพบข้อผิดพลาด โดยความน่าจะเป็นอย่างแรกนั้นจะขึ้นอยู่กับความชำนาญและประสบการณ์ ส่วนความน่าจะเป็นอย่างหลังนั้นจะขึ้นอยู่กับความอิสระของผู้สอบบัญชีจากลูกค้า

Russell M. Barefield, Jennifer J. Gaver และ Terrence B. O'Keefe (1993) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีกับตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่สินทรัพย์ของลูกค้า ความซับซ้อนในการดำเนินธุรกิจ จำนวนการสอบทาน การเป็นสำนักงานสอบบัญชีระหว่างประเทศ การให้คำปรึกษาทางด้านธุรกิจ ภาษีอากร และการให้บริการทางบัญชีผลปรากฏว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีซึ่งหมายถึงเป็นตัวแทนคุณภาพงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับขนาดสินทรัพย์ของลูกค้าที่ทำการตรวจสอบ

Michale T. Stein, Dan A. Simunic และ Terrence B. O'Keefe (1994) ได้ศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างประเภทอุตสาหกรรมของธุรกิจที่ตรวจสอบบัญชี ซึ่งเป็นผลงานจากการตรวจสอบบัญชีโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจโดยทำการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตผลปรากฏว่าขนาดธุรกิจของลูกค้าซึ่งวัดโดยขนาดสินทรัพย์ของลูกค้า และความซับซ้อนมีความสัมพันธ์ในเรื่องเกี่ยวกับผลงานของผู้สอบบัญชี

Terrence B. O'Keefe, Dan A. Simunic และ Michale T. Stein (1994) ได้ทำการศึกษาในเชิงประจักษ์ในเรื่องลักษณะธุรกิจของลูกค้าที่ทำการตรวจสอบบัญชีและทรัพยากรบุคคลในสำนักงานสอบบัญชีซึ่งเป็นผลผลิตจากการตรวจสอบบัญชีซึ่งทำการศึกษาถึงในเรื่องงบการเงินที่ปราศจากข้อผิดพลาดกับความสัมพันธ์ในตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งได้รวมถึงขนาดของธุรกิจลูกค้าโดยทำการวัดจากขนาดของสินทรัพย์ของลูกค้าที่ทำการตรวจสอบ ชั่วโมงการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ความซับซ้อนในการดำเนินงาน และการแสดงความเห็นในงบการเงิน ปรากฏว่าขนาดของธุรกิจมีความสัมพันธ์กับผลงานของผู้สอบบัญชี

Joseph V. Carcello และ Zoe-Vonna Palmrose. (1995) ได้ศึกษาและทำการทดสอบการออกรายงานของผู้สอบบัญชีแบบยาวในระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีป้องกันการล้มละลายได้หรือไม่ได้ป้องกันการล้มละลายจากหนี้สินตามกฎหมายซึ่งรวมถึงการสอบบัญชีบกพร่องที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดกฎหมายและการชำระหนี้ โดยการใช้ตัวอย่างจากบริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จำนวน 655 บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลการล้มละลายระหว่าง ค.ศ.1972 และ

1992 ที่ทำการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีจาก Big 6 (Big 8) ในช่วงเกิดสถานการณ์ล้มละลาย ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบรายงานของผู้สอบบัญชีจำนวน 3 กลุ่มของบริษัทที่ผู้สอบบัญชีที่กระทำผิด กลุ่มเหล่านี้ได้รายงานและเปิดเผยการกระทำผิดที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับผู้สอบบัญชี (การกระทำผิดอื่น ๆ) และกลุ่มเหล่านี้ไม่ได้รายงานและทำการเปิดเผยการกระทำผิด ซึ่งสองกลุ่มแรกได้จัดทำหลักฐานที่ครอบคลุมระดับของการรายงานและการเปิดเผยการกระทำผิดของบริษัทที่ล้มละลายและมีผลต่อผู้สอบบัญชี ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด ได้แสดงให้เห็นอย่างถ่องแท้ว่าผู้สอบบัญชีที่เป็นหรือไม่เป็นจำเป็นในการกระทำผิดซึ่งมีความสนใจเป็นพิเศษในการแสดงในรายงานแบบยาว ทำยที่สุดได้ระบุและอธิบายตัวเลขกฎเกณฑ์ที่ผู้สอบบัญชีได้รายงานสำหรับการล้มละลายของลูกค้านำด้วยการกระทำผิดของผู้สอบบัญชี

Frederick L. Jones (1996) ได้ทำการศึกษาถึงความสามารถในการดำรงอยู่ของกิจการมาตรฐานวิชาชีพการสอบบัญชีต้องการให้ผู้สอบบัญชีทำการเปิดเผยในความเห็นเกี่ยวกับความไม่แน่นอนของกิจการโดยได้ประเมินถึงการดำรงอยู่ของกิจการโดยผู้สอบบัญชีอิสระโดยการทดสอบผลตอบแทนหุ้นที่ผิดปกติโดยทำการวัดจากรายงานผู้สอบบัญชีจำนวน 68 รายงานซึ่งเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของกิจการที่ไม่แน่นอนและรายงานการสอบบัญชีที่ไม่มีเงื่อนไขจำนวน 86 รายงาน โดยกิจการได้ประสบปัญหาทางการเงินที่ได้รับผลตอบแทนที่ผิดปกติโดยวัดจากสมการแบบโครงสร้าง การทดสอบหลักทรัพย์ได้บ่งชี้เกี่ยวกับผลตอบแทนที่ผิดปกติที่ได้เปิดเผยในรายงานผู้สอบบัญชีที่มีผลในทางลบสำหรับกิจการกรณีที่เกิดปัญหาการดำรงอยู่และในเชิงบวกกรณีที่แสดงรายงานแบบไม่มีเงื่อนไข และใช้สถิติ Ordinary least square (OLS) regression ในการทดสอบผลตอบแทนที่ผิดปกติที่เปิดเผยไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของกิจการน้อยกว่ารายงานที่ไม่มีเงื่อนไขและความสำคัญของผลตอบแทนที่ผิดปกติขึ้นอยู่กับประเภทของความเห็นที่ไม่ได้เน้นวรรคความเห็นฯ ซึ่งเป็นตัวแทนสำหรับผู้ลงทุนในการคาดคะเนและได้ใช้สถิติ Logistic regression model ในการประมาณข้อมูลความน่าจะเป็นที่กิจการได้รับความเห็นงบการเงินเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของกิจการ

Gary Colbert และ Dennis Murray (1998) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชี กับจำนวนผู้สอบบัญชี โดยใช้ สมการแบบโครงสร้าง ในการศึกษาและใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 422 ตัวอย่างจากสำนักงานสอบบัญชีและใช้ Statement on Quality Control Standard No. 2 ปราบกว่าผลที่ได้คือ คุณภาพงานสอบบัญชีมีผลเป็นบวกกับขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

และการที่สำนักงานสอบบัญชีเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพที่ดูแลสำนักงานนั้นมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชีกล่าวคือองค์กรวิชาชีพทำการสอดส่องดูแลและให้ข่าวสารเกี่ยวกับวิชาชีพให้สำนักงานสอบบัญชีทำให้อำนาจสำนักงานสอบบัญชีได้รับข่าวสารใหม่ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี

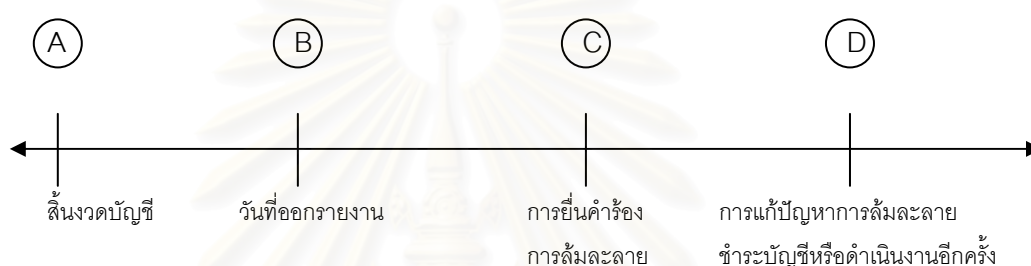
Malcolm C. Miller (1999) ได้ศึกษาถึงปัญหาความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีในประเทศออสเตรเลียซึ่งเกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีที่มีผลกระทบต่อบุคคลภายนอกโดยเฉพาะบุคคลที่สามและยังได้แสดงถึงวิธีประเมินการดำรงอยู่ของกิจการซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้สอบบัญชีโดยตรงและยังได้แสดงถึงการพัฒนาระบบประเมินเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของกิจการซึ่งมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี

Ann Vanstraelen (2000) ได้ทำการศึกษาถึงการวิเคราะห์ถึงผลกระทบการใช้บริการของผู้สอบบัญชีรายเดิมตามอำนาจที่ได้รับมอบหมาย โดยคุณภาพงานสอบบัญชีพิจารณาจากมุมมองของบุคคลภายนอกที่ใช้งบการเงิน ความคิดเห็นของข้อบกพร่องจากการวิจัยที่ได้มีการศึกษาของช่วงระยะเวลาความสัมพันธ์ของลูกค้าและผู้สอบบัญชีต่อคุณภาพงานสอบบัญชี นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเชิงประจักษ์เพียงเล็กน้อยโดยการใช้ข้อมูลทฤษฎีในการกำหนดข้อมูล วิธีการวิจัยได้มีการใช้ Logistic Regression ในการวัดตัวแปรโดยใช้ข้อมูลที่มีการเผยแพร่ และใช้ข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะในการวัดตัวแปร ผลการศึกษาได้เสนอแนะว่าความสัมพันธ์ของลูกค้าและผู้สอบบัญชีในระยะยาวได้มีการเพิ่มขึ้นอย่างมีสาระสำคัญว่ามีความเป็นไปได้ในการแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไขหรือลดสาระสำคัญของผู้สอบบัญชีที่จะรายงานการตรวจสอบที่มีคุณภาพ ความมีสาระสำคัญดังกล่าวยังมีความแตกต่างถึงพฤติกรรมของรายงานผู้สอบบัญชีในสองปีแรกเปรียบเทียบกับปีล่าสุดที่ยังมีการตรวจสอบบัญชีอยู่ สามารถบ่งชี้ได้ว่าการตัดสินใจในการต่ออายุผู้สอบบัญชีซึ่งได้รู้ว่าผู้สอบบัญชีได้ออกรายงานการสอบบัญชีล่าสุด ซึ่งเกี่ยวข้องกับนโยบายที่สามารถหาผู้สอบบัญชีที่จะรายงานการสอบบัญชีแก่ผู้ใช้ภายนอก อย่างไรก็ตามมีหลักฐานพบว่าผลกระทบต่อความไม่ถูกต้องข้อบังคับผู้สอบบัญชีนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นในการพัฒนาทางเลือกในการวัดผลเพื่อการป้องกันความมีอิสระของผู้สอบบัญชี

Jeffrey R. Casterella, Barry L. Lewis และ Paul L. Walker (Spring 2000) ได้ทำการศึกษาว่ามีผู้สังเกตหลายคนไม่พอใจในเรื่องความสามารถในการประกอบวิชาชีพบัญชีที่ให้สัญญาเตือนเกี่ยวกับการล้มละลายของบริษัทในการออกรายงานการสอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข

และไม่มีการแสดงวรรณคดีในรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ให้สัญญาเดือนเกี่ยวกับ สถานการณ์การล้มละลายในอนาคตซึ่งผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่ามีเพียงผู้สอบบัญชีจำนวน 39 รายจาก 100 รายออกรายงานการสอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขแต่เพิ่มวรรณคดี ดังที่จะแสดง สถานการณ์ล้มละลายภายหลังการออกรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแผนภาพที่ 2.7

แผนภาพที่ 2.7 แผนภาพการแสดงผลสถานการณ์ภายหลังการออกรายงานของผู้สอบบัญชีรับ อนุญาต

Cathleen L. Miller, Donald B. Fedor และ Robert J. Ramsay (January 2001) ได้ ทำการศึกษาถึงการสอบทานกระดาษทำการตรวจสอบบัญชี ซึ่งเป็นวิธีการสอบทานการ ปฏิบัติงาน ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาถึงผลตอบรับของผู้สอบทานงานต่อแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานโดยใช้วิธีการวิจัยแบบเชิงสำรวจทั้งผู้สอบทานและผู้รับการสอบทานซึ่งได้พบว่าผู้รับการ สอบทานมีการจัดทำกระดาษทำการซึ่งมีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานซึ่งมีความสำคัญน้อย กว่าการทำงานอย่างไรก็ตามประสบการณ์มีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานซึ่งผลการวิจัยได้ แสดงให้เห็นถึงผู้สอบบัญชีที่มีประสบการณ์น้อยจะมีผลการปฏิบัติงานที่ดีกว่าซึ่งอาจจะเป็นเพราะ ผู้สอบบัญชีที่มีประสบการณ์น้อยจะมีความระมัดระวังในการตรวจสอบบัญชีมากกว่า

Angela M. Woodland และ J. Kenneth Reynolds (Nov 2003) ได้ศึกษาถึงข้อบกพร่อง ของงบการเงินและคุณภาพงานสอบบัญชีโดยศึกษาถึงตัวแปรต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ เช่น จำนวน ผู้สอบบัญชี ระยะเวลาความสัมพันธ์ของลูกค้า ความเชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมซึ่งมีความสัมพันธ์ กับคุณภาพงานสอบบัญชีที่มีคุณภาพต่ำซึ่งเป็นตัววัดทางอ้อม เป็นการศึกษาเชิงประจักษ์ และวัด คุณภาพงานสอบบัญชีทางอ้อมใช้ตัวแปรควบคุมในการวิจัยโดยใช้สถิติ Pearson Correlations และ Logistic Regression ผลการวิจัยปรากฏว่าตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพ งานสอบบัญชี

Premila Gowri Shankar และ Hun-Tong Tan (April 2005) ได้ทำการศึกษาถึงคุณภาพงานสอบบัญชีคือกระดาษทำการตรวจสอบ ซึ่งเป็นเอกสารสรุปการตรวจสอบบัญชีไว้ให้กับผู้สอบทานงานซึ่งมีผลต่อการนำความรู้มาใช้ในการสอบทานซึ่งผลการวิจัยได้ปรากฏว่าหลักฐานที่สนับสนุนการตรวจสอบบัญชีมีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชีในทางบวกกล่าวคือถ้ากระดาษทำการตรวจสอบบัญชีมีการบันทึกการตรวจสอบบัญชีที่มีความชัดเจนและมีหลักฐานประกอบรายการครบถ้วนทำให้สามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินได้อย่างถูกต้อง

กรอบแนวคิดการวัดคุณภาพงานสอบบัญชี

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีพบว่ามีกรอบแนวคิดการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีดังต่อไปนี้

- การวัดคุณภาพงานสอบบัญชีทางตรง
- การวัดคุณภาพงานสอบบัญชีทางอ้อม

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าการวัดคุณภาพงานสอบบัญชื่อนั้นมีวิธีการวัดคุณภาพงานหลายรูปแบบประกอบไปด้วยการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีทางตรงเป็นการวัดจาก การแสดงความเห็นในงบการเงินและเกิดปัญหาทางด้านการดำเนินงานต่อเนื่องในปีต่อไป ส่วนการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีทางอ้อมนั้นสามารถทำได้ง่ายกว่าได้แก่ ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ระยะเวลาความสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชีที่มีต่อลูกค้า การเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่เป็น Big 4 และสำนักงานสอบบัญชีที่เป็น Non-Big 4 เป็นต้น แต่ในการวิจัยครั้งนี้เลือกวิธีการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีทางตรง เป็นการสังเกตการแสดงความเห็นต่องบการเงินและเกิดปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องในปีถัดไปเนื่องมาจากข้อมูลดังกล่าว บริษัทต่าง ๆ จะต้องนำส่งงบการเงินให้แก่หน่วยงานราชการต่าง ๆ เช่น กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งหน่วยงานดังกล่าวได้เปิดบริการให้บุคคลทั่วไปสามารถตรวจคั้งงบการเงินได้

สรุปผลการทบทวนวรรณกรรม

จากผลการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพที่มีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตส่วนใหญ่เป็นการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพและการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีจากต่างประเทศจากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่าได้ทำการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีซึ่งมีวิธีการวัดคุณภาพงานหลายวิธีโดยได้แสดงให้เห็นถึงวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวัดคุณภาพ

งานสอบบัญชีเพื่อหาวิธีการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีให้สอดคล้องกับการทำวิจัยในครั้งนี้ และเนื่องจากสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ กฎข้อบังคับและกลุ่มประชากรต่าง ๆ และข้อมูลที่ใช้ในการทำวิจัย ฯลฯ อาจมีผลกระทบต่อการนำผลการศึกษามาจากต่างประเทศนำมาประกอบใช้ในการวิจัยในประเทศไทย

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นแรงจูงใจให้สนใจในการศึกษาเรื่องการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพที่มีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย เพื่อให้สามารถหาข้อสรุปจากการศึกษาข้างต้นและเป็นประโยชน์ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสอบบัญชี สถาบันทางวิชาชีพและหน่วยงานกำกับดูแลทางด้านวิชาชีพบัญชีที่สนใจต่อไป

การวัดคุณภาพงานสอบบัญชีกับการวิจัยครั้งนี้

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้(วิธีการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีทางตรงคือการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีด้วยการแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความหมายของรายงานของผู้สอบบัญชีที่มีผลต่อการแสดงความเห็นต่องบการเงินหมายถึงถ้าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแสดงความเห็นในงบการเงินสอดคล้องกับสถานการณ์ ณ ขณะนั้นจะถือว่าผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพโดยชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต โดยผู้สอบบัญชีสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพงานสอบบัญชีที่ดีขึ้น

ปัจจุบันงานวิจัยทางการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีได้มีทำการวิจัยการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีอยู่หลายท่านโดยมีการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีดังต่อไปนี้

1. การวัดคุณภาพงานสอบบัญชีทางตรง
2. การวัดคุณภาพงานสอบบัญชีทางอ้อม

การวัดคุณภาพงานสอบบัญชีทางตรงนั้นเป็นการวัดจากการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีที่มีการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีและแสดงความเห็นในงบการเงินโดยแสดงความเห็นเป็นรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ส่วนการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีทางอ้อมจะทำการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีจากปัจจัยต่าง ๆ จากงานวิจัยต่าง ๆ ดังนี้

Thomas C. Wooten (Jan 2003) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีไว้ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ (Factors related to detection) การตรวจสอบข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญนั้นมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของทีมงานตรวจสอบบัญชีซึ่งมีผลต่อระบบการควบคุมคุณภาพและทรัพยากรทางการบริหารของสำนักงานตรวจสอบบัญชีมีการศึกษาหลายครั้งที่มีการใช้ข้อมูลของขนาดสำนักงานเป็นตัวแทนของสำนักงานสอบบัญชีและทีมงานตรวจสอบบัญชีและมีการพบหลายครั้งที่มีการขัดแย้งกันอยู่
2. ขนาดของสำนักงาน (Audit firm size) มีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับขนาดของสำนักงานโดยมีผู้ทำการแยกขนาดสำนักงานขนาดใหญ่คือ Big-4 ผลที่แสดงปรากฏว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จะรับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก ซึ่งเป็นผลมาจากการควบคุมความเสี่ยงในการตรวจสอบบัญชี ขนาดของลูกค้า และความซับซ้อนในการตรวจสอบบัญชี
3. ความแตกต่างทางด้านคุณภาพงานที่แท้จริง (Actual quality difference) ซึ่งมีการศึกษาในนี้โดยเป็นการวัดความแตกต่างระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีที่อยู่ในสำนักงานสอบบัญชี Big 4 และ Non Big 4 ผลการวิจัยพบว่าผู้สอบบัญชีที่อยู่ในสำนักงานสอบบัญชีจะมีการปฏิบัติงานบกพร่องน้อยกว่าสำนักงานสอบบัญชีที่เป็น Non Big 4
4. ความแตกต่างคุณภาพที่สามารถเห็นได้ (Perceived quality difference) พบว่าบริษัทที่ต้องการจะนำเสนอการขายหุ้นครั้งแรก (Initial Public Offering: IPO) ใช้บริการของสำนักงานสอบบัญชีที่เป็น Big 4 อันเนื่องมาจากผู้ลงทุนมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานสอบบัญชีที่มีคุณภาพ
5. ไม่มีความแตกต่างด้านคุณภาพ (No quality difference) พบว่าในกรณีที่บริษัททำการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีจาก Non Big 4 ไปยัง Big 4 ไม่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทซึ่งอ้างอิงจากงานวิจัยของ (Sumunic, 1980)
6. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานสอบบัญชี (Audit firm factors) มีการพบว่าความเชี่ยวชาญของสำนักงานสอบบัญชีแต่ละระดับนั้นสามารถแสดงถึงจำนวนเงินที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรการจ้างงานและการฝึกอบรมต่อบุคลากรที่ดีและยังทำให้มีการ

พัฒนาวิธีการตรวจสอบบัญชีที่สามารถทำการตรวจสอบและค้นพบข้อผิดพลาดในงบการเงินได้อีกด้วย

7. ทรัพยากรบุคคล (Human resources) ความเชี่ยวชาญมีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพสูง อันเป็นผลมาจากที่สำนักงานสอบบัญชีมีผู้สอบบัญชีที่มีเทคนิคการตรวจสอบบัญชี และมีความเป็นมืออาชีพ ซึ่งความสำคัญนี้มีความสัมพันธ์ต่อการจ้างงานและการอบรม ถ้าสำนักงานสอบบัญชีสามารถสร้างแรงจูงใจได้แล้ว จะมีโอกาสในการเป็น ผู้สอบบัญชีที่มีความเชี่ยวชาญได้นอกจากนี้ถ้าสำนักงานสอบบัญชีสามารถวางแผนการฝึกอบรมให้แก่พนักงานเพื่อการเรียนรู้สำหรับทักษะและความรู้ในการปฏิบัติงานสอบบัญชี
8. กระบวนการควบคุม (Control processes) ความเชี่ยวชาญของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพงานสอบบัญชีมีผลจากสำนักงานสอบบัญชีและมีกระบวนการควบคุมที่ดีในการตรวจสอบบัญชี ซึ่งมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปได้กำหนดให้สำนักงานสอบบัญชีรักษาระบบการควบคุมคุณภาพและกำหนดให้ผู้สอบบัญชีมีการวางแผนการตรวจสอบบัญชีอย่างเพียงพอ อย่างไรก็ตามในการกำหนดรูปแบบที่เป็นระบบ สำนักงานสอบบัญชีจะต้องมีระบบการควบคุมคุณภาพอย่างเข้มงวดและมีกระบวนการวิธีการตรวจสอบบัญชีอย่างเป็นระบบ เพื่อลดข้อผิดพลาดในสาระสำคัญที่ไม่สามารถตรวจสอบได้จากกระบวนการตรวจสอบบัญชี
9. ประสบการณ์ในอุตสาหกรรมที่ตรวจสอบ (Industry experience) โดยปกติสำนักงานสอบบัญชีจะมีลูกค้าที่หลากหลายในอุตสาหกรรมเดียวกันจะมีความรู้ในเชิงลึกเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของความเสี่ยงที่เกิดขึ้นและความซับซ้อนของการดำเนินงาน และรายงานที่ปรากฏในอุตสาหกรรมเฉพาะนั้น ๆ สำนักงานสอบบัญชีที่มีลูกค้าในอุตสาหกรรมเฉพาะจำนวนไม่มากอาจจะไม่มีการวิเคราะห์ข้อมูลในอุตสาหกรรมและการปฏิบัติงานสอบบัญชีได้อย่างเพียงพอ
10. ลักษณะของทีมงานตรวจสอบ (Audit Team Characteristics) คุณภาพงานสอบบัญชีจะเกิดขึ้นได้นั้นทีมงานตรวจสอบบัญชีจะต้องมีความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงานซึ่งจะต้องมีการควบคุมการรับเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน
11. ความเอาใจใส่ของผู้จัดการฝ่ายตรวจสอบและหุ้นส่วนสำนักงานสอบบัญชี (Partner and manager attention) ในเรื่องดังกล่าวเป็นผลมาจากประสบการณ์การปฏิบัติงานตรวจสอบและแสดงความเห็นงบการเงินของผู้สอบบัญชีโดยจะต้องมีการมอบหมายงานและกำกับดูแลอย่างเหมาะสม

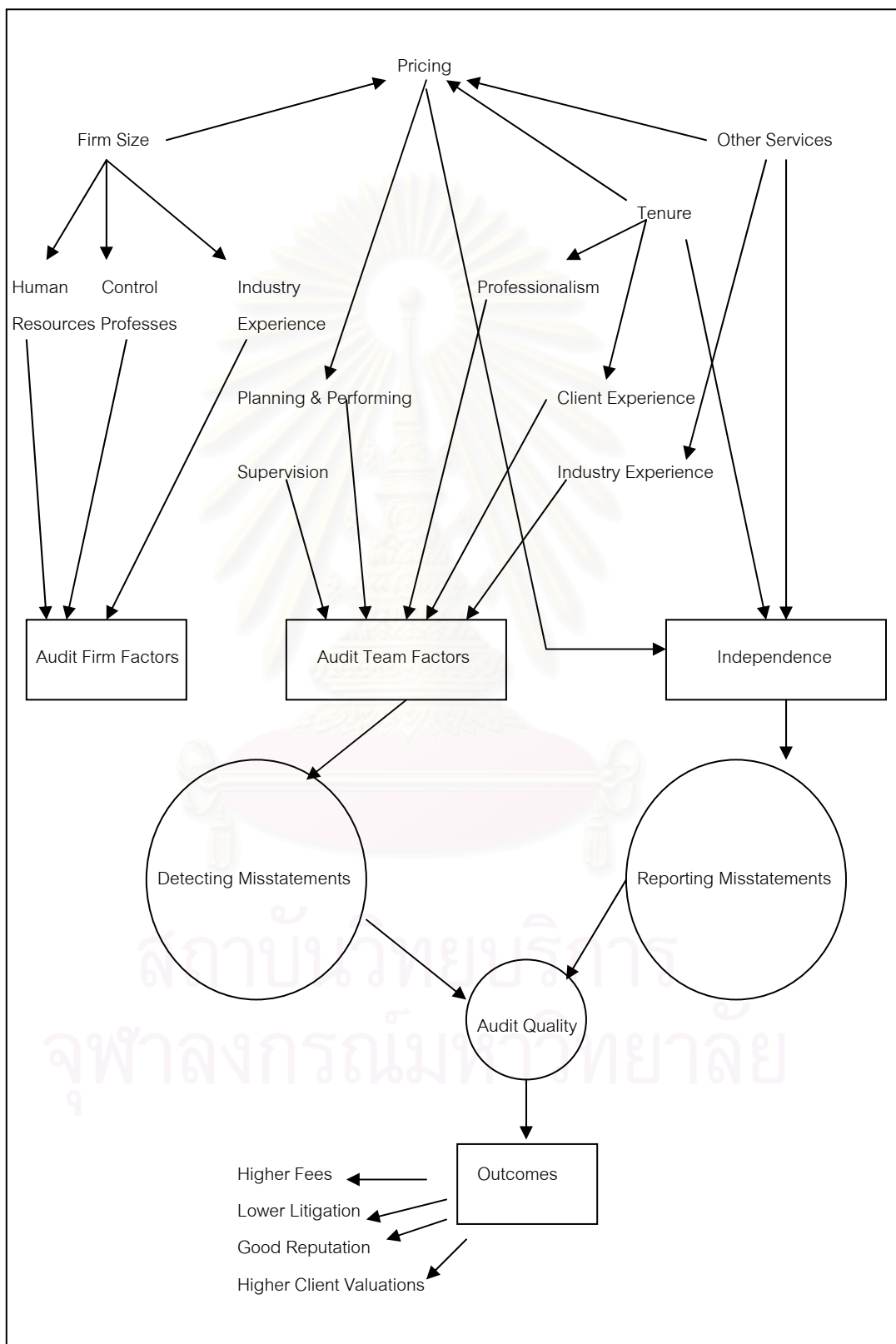
12. การวางแผนและควบคุมงานสอบบัญชี (Planning and conduct of the audit work) การวางแผนและควบคุมงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีผู้สอบบัญชีจะต้องมีความรู้ดังกล่าวเพื่อสามารถทำการตรวจสอบบัญชีและแสดงความเห็นต่องบการเงินได้อย่างถูกต้อง
13. ความเป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ ความสม่ำเสมอและความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ (Professionalism, persistence, and skepticism) หากผู้สอบบัญชีมีความเชี่ยวชาญในการสอบบัญชีและมีความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพแล้วจะทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินได้อย่างมีคุณภาพเป็นที่เชื่อถือต่อผู้ใช้งบการเงิน
14. ประสบการณ์กับลูกค้า (Experience with the client) ความเชี่ยวชาญมีผลมาจากลักษณะเฉพาะของลูกค้าที่ทำการตรวจสอบบัญชีซึ่งมีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชีสูง เมื่อมีเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบบัญชีอีกครั้งจะสามารถเข้าใจลักษณะธุรกิจและกระบวนการทำงานของลูกค้าได้รวดเร็วและสามารถรู้จักจุดแข็งและจุดอ่อนในระบบบัญชีของลูกค้าได้ซึ่งทำให้สามารถกำหนดความเสี่ยงและข้อผิดพลาดการตรวจสอบบัญชีจากปีก่อนได้และเน้นการตรวจสอบที่มีความเสี่ยงและข้อผิดพลาดได้มากขึ้น
15. ประสบการณ์ในด้านอุตสาหกรรม (Experience in the industry) การปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีลูกค้าหลายประเภทนั้นจะทำให้ผู้ตรวจสอบบัญชีมีความเชี่ยวชาญกระบวนการและวิธีการในอุตสาหกรรมนั้น ๆ โดยมีความเข้าใจในจุดอ่อน ความเสี่ยง และการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ในอุตสาหกรรมนั้น ๆ จะทำให้ผู้สอบบัญชีมีความเชื่อมั่นและสามารถประเมินหลักฐานที่แสดงโดยลูกค้าได้ซึ่งต่างกับข้อ 9
16. ปัจจัยที่มีผลต่อการรายงาน (Factors Related to Reporting) ความสามารถในการรายงานข้อผิดพลาดอย่างมีสาระสำคัญนั้นขึ้นกับความมีอิสระด้วย ถ้าผู้สอบบัญชีตกเป็นเครื่องมือของบุคคล อารมณ์และความกดดันทางการเงินแล้วจะทำให้ความมีอิสระของผู้สอบบัญชื่อนั้นสามารถเข้าถึงได้แล้วซึ่งจะเป็นผลทำให้คุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชื่อนั้นมีคุณภาพต่ำ ปัจจัยต่อค่าบริการสอบบัญชี จำนวนลูกค้าและการให้บริการอื่น ๆ นั้นจะทำให้ไม่มีผลต่อความมีอิสระเท่านั้นและยังส่งผลของความสามารถของทีมงานที่ตรวจสอบบัญชีที่ทำการตรวจสอบความผิดพลาดของงบการเงินได้ด้วย
17. ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Pricing) ค่าธรรมเนียมเป็นปัจจัยหนึ่งของคุณภาพงานสอบบัญชีกล่าวคือถ้าสำนักงานสอบบัญชีใดมีคุณภาพงานสอบบัญชีที่ดีสามารถ

ค้นพบข้อผิดพลาดของการบันทึกบัญชีได้ทำให้ลูกค้าเกิดความเชื่อถือและพร้อมที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในอัตราที่สูง

18. ระยะเวลาความสัมพันธ์ (Tenure) ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของคุณภาพงานสอบบัญชี กล่าวคือถ้าสำนักงานสอบบัญชีใดมีระยะเวลาความสัมพันธ์กับลูกค้ามากแสดงว่าสำนักงานนั้นมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีอันเนื่องมาจากลูกค้าให้ความเชื่อถือในคุณภาพงานของสำนักงานสอบบัญชี
19. บริการที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชี (Additional Services) การให้บริการทางวิชาชีพอื่น ๆ แก่ลูกค้าที่ทำการตรวจสอบบัญชีอาจจะมีผลต่อค่าธรรมเนียมที่สูงได้ในกรณีที่สำนักงานสอบบัญชีมีบริการตรวจสอบบัญชีและบริการให้คำปรึกษาซึ่งบางประเภท จะทำการลดให้แก่ลูกค้าซึ่งสำนักงานสอบบัญชีอาจจะสูญเสียความเป็นอิสระถ้ามีข้อผูกมัดต่อลูกค้าในการรับค่าธรรมเนียมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบบัญชี และนอกจากนี้ผู้สอบบัญชีอาจจะทำการรับหน้าที่การตรวจสอบบัญชีถ้าบริการที่เกี่ยวข้องซึ่งมีผลต่อการจัดทำบัญชีจนกระทั่ง สำนักงาน ก.ด.ท.ของสหรัฐ ได้มีกำหนดให้มีการเปิดเผยค่าธรรมเนียมตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2544

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการสรุปงานวิจัยของ Thomas C. Wooten (January 2003) จะได้ความสัมพันธ์ของ ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพงานสอบบัญชีดังนี้ในรูปที่ 2.8

แผนภาพที่ 2.8 แสดงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพงานสอบบัญชี

John T. Reisch (Fall 2000) ได้กล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณภาพงานสอบบัญชีใน อนาคตไว้ดังนี้

1. การกำหนดตัวแบบวัดของคุณภาพงานสอบบัญชี (Modeling Audit Quality) ในการวัด คุณภาพงานสอบบัญชีควรมีวิธีการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีในรูปแบบอื่นที่ นอกเหนือไปจากปัจจุบัน
2. คุณภาพงานสอบบัญชีต่อผู้ให้ความเชื่อมั่น (Audit Quality from the Insurers' Perspective) ควรมีหน่วยงานที่กำกับดูแลหรือบุคคลที่สามเข้ามาทำการประเมิน คุณภาพงานสอบบัญชีเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น
3. คุณภาพของผลงานการตรวจสอบภายใน (Internal Audit Quality) ได้กล่าวว่าคุณภาพ งานตรวจสอบภายในได้ช่วยให้ผู้ตรวจสอบบัญชีสามารถทำการตรวจสอบได้ง่ายและลด ระยะเวลาในการตรวจสอบ
4. โครงสร้างบริษัทลูกค้าและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของผู้สอบบัญชี (Client Structure and Auditor Specialization) ได้กล่าวว่าหากผู้สอบบัญชีมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แล้วผู้สอบบัญชีสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 4 การพัฒนาสมมติฐาน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าในการศึกษาเกี่ยวกับการ ศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพส่วนใหญ่ยังคงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวัดค่าของการศึกษา ต่อเนื่องทางวิชาชีพที่มีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เนื่องจาก ผลงานหรือผลลัพธ์ที่ออกมาจากการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตนั้นไม่ สามารถสังเกตได้ทันทีหรือไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง อีกทั้งการวัดผลการปฏิบัติงานของผู้สอบ บัญชีรับอนุญาตยังเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ดังนั้นงานวิจัยของ C. William Thomas et al. (Dec 1998) จึงเป็นงานวิจัยที่น่าสนใจเนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพและการ สอบทานคุณภาพ และงานวิจัยของ Gary Colbert และ Dennis Murray (Spring 1998) เป็น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง คุณภาพงานสอบบัญชี จำนวนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตใน สำนักงาน จำนวนการสอบทาน และการเป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพ โดยงานวิจัยของ C. William Thomas et al. (Dec 1998) นั้นได้ใช้ข้อมูลจำนวนชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ การสอบ ทานคุณภาพ และประสบการณ์ของผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติงานบกพร่องมาหาความสัมพันธ์ โดย อาศัยข้อมูลจาก Texas State Board of Accountancy ซึ่งผลที่ได้จากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า

จำนวนชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติงานบกพร่องน้อยกว่าผู้สอบบัญชีทั่วไป นอกจากนี้ผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติงานบกพร่องประกอบไปด้วย จำนวนประสบการณ์ของผู้ที่กระทำผิดนั้นมีความสำคัญน้อยกว่าผู้สอบบัญชีทั่วไป และผลงานวิจัยของ Gary Colbert และ Dennis Murray (Spring 1998) ได้แสดงคุณภาพงานสอบบัญชีนั้นมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่าง จำนวนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในสำนักงาน จำนวนการสอบทาน และการเป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพ เนื่องจากตัวอย่างของจำนวนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในสำนักงาน จำนวนการสอบทาน ของ Gary Colbert และ Dennis Murray (Spring 1998) ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยให้เหมาะสมกับประเทศไทยได้แต่การเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยได้นางานวิจัยของ C. William Thomas (Dec 1998) และงานวิจัยของ Sarah E. Bonner และ Barry L. Lewis: 1991, Gary Colbert และ Dennis Murray (Spring 1998), Ann Vanstraelen (2000) และงานวิจัยของ O'Keefe, T. B., และ J. Fuglister. (1992) และ Thomas C. Wooten: 2003, มาประยุกต์ใช้เนื่องจากเป็นการศึกษาระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีกับความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพและการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยคุณภาพงานสอบบัญชี ซึ่งวัดค่าจากผลงานของผู้สอบบัญชีที่ได้แสดงความเห็นต่องบการเงินจากกลุ่มประชากรของบริษัทที่ล้มละลายหรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์หลังจากที่ผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ได้มีการแสดงความเห็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่อง (Going Concern) โดยถ้าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้แสดงความเห็นไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่องจะถือว่ารายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตนั้นมีคุณภาพ แต่ถ้าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตไม่ได้แสดงความเห็นไว้ในของของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่องจะถือว่ารายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตนั้นไม่มีคุณภาพ โดยการวิจัยในครั้งนี้ใช้กลุ่มประชากรที่เป็นบริษัทที่ทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินและเกิดสถานการณ์ล้มละลายระหว่างปี พ.ศ. 2544-2546 จากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ และบริษัทจดทะเบียนที่ต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์จากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ส่วนตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการปฏิบัติงานสอบบัญชีในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม 2 ตัวแปรได้แก่ การเข้ารับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ และการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยซึ่งนำมาพิจารณาแล้วว่าขณะนี้สภาวิชาชีพยังไม่ได้มีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพดังนั้นจึงนำข้อกำหนดของคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บช.) ที่เกี่ยวข้องกับการ

อบรมตามที่กำหนดก่อนที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 และข้อกำหนดการพัฒนาความรู้ของผู้ทำบัญชีที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้กำหนดขึ้น ส่วนของการเป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพปัจจุบันสภาวิชาชีพบัญชีได้มีข้อกำหนดว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะต้องเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี ก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 นั้นยังไม่ได้มีข้อกำหนดให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นสมาชิกของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยแต่เห็นว่ามีผลสำคัญต่อการวัดตัวแปรนี้โดยทำการขอข้อมูลการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยจากแบบสอบถาม ซึ่งรายละเอียดของสมมติฐานที่เกี่ยวกับตัวแปรอิสระมีดังนี้

กรอบแนวคิดการตั้งสมมติฐาน

จากกรอบแนวคิดที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้สามารถจำแนกการศึกษาต่อเนื่องต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 จากเหตุผลทางการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพพบว่าผลการวิจัยในอดีตของ C. William Thomas et al. 1998, Westord, Peter Joseph: 1990, Sarah E. Bonner และ Barry L. Lewis: 1991, Thomas C. Wooten: 2003, O'Keefe, T. B., และ J. Fuglister. (1992) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ พบว่าผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติงานบกพร่องจะมีการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพน้อยกว่าผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติงานมีคุณภาพเนื่องจากการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมากกว่า ทำให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพเนื่องจากได้รับความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมีการตั้งสมมติฐานดังต่อไปนี้

H_1 : การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพงานสอบบัญชี

สมมติฐานข้อที่ 2 จากเหตุผลด้านการเป็นสมาชิกของสถาบันวิชาชีพพบว่าผลการวิจัยในอดีตของ Gary Colbert และ Dennis Murray : 1998, C. William Thomas et al.:1998 ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการเป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพพบว่าผู้สอบบัญชีที่เป็นสมาชิกของ American Institute of Certified Public Accountants จะมีคุณภาพงานสอบบัญชีสูงกว่า

เนื่องจากได้รับข่าวสารและข้อมูลใหม่ ๆ จากสมาคมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี ทำให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการสอบบัญชีเนื่องจากได้รับข่าวสารใหม่ ๆ ทางด้านวิชาชีพบัญชีดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมีการตั้งสมมติฐานดังต่อไปนี้

H_2 : การเป็นสมาชิกของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพงานสอบบัญชี

จะเห็นได้ว่าในบทที่สองนี้ได้กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎี กระบวนการค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทั้งของในประเทศไทยและต่างประเทศ และการพัฒนาสมมติฐานจากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัยในครั้งนี้ ในบทถัดไปจะได้กล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัยอันเป็นผลมาจากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่สองนี้และกล่าวถึงวิธีในการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย การกำหนด สมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้สามารถหาข้อสรุปของการวิจัยครั้งนี้ได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย” เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงาน และการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้จึงมีทั้งการศึกษาในเชิงสำรวจและเชิงประจักษ์ เนื่องจากการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพถึงแม้ว่าจะมีข้อกำหนดมานานแล้วในต่างประเทศแต่ในประเทศไทยนั้นการออกข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพยังเป็นเรื่องใหม่ของผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี นับเป็นเรื่องใหม่และมีการศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องนี้ค่อนข้างจำกัดในประเทศไทย

ดังนั้นได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัยเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยและการทดสอบสมมติฐานดังกล่าว โดยมีรายละเอียดในเรื่องประชากร กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บและรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์รายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาต การเก็บข้อมูลการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย การเก็บข้อมูลขนาดธุรกิจที่ตรวจสอบและสถิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย

โดยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งรายละเอียดออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. รูปแบบที่ใช้ในการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัย 2 ลักษณะคือ

1. ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้วิธีการวิจัยการส่งแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งถือเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามดังกล่าวจากกลุ่มประชากรได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต
2. ใช้วิธีการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ การศึกษาและค้นคว้าเอกสาร รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความ ตำรา ข้อมูลจากแบบสอบถามและเอกสารอื่น ๆ หลังจากนั้นนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้ไปคำนวณสมการแบบโครงสร้าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากงานวิจัยนี้แบ่งมีวิธีการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบตามลักษณะที่ใช้ในการวิจัย โดยกลุ่มประชากรมีเพียง 1 กลุ่มตามลักษณะของรูปแบบที่ใช้ในการวิจัยเช่นกันได้แก่

1. ส่วนของการส่งแบบสอบถาม
2. ส่วนของการวิจัยเชิงประจักษ์

กลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษา คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของประเทศไทยที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการสอบบัญชีจาก สำนักงาน ก.บช. หรือ สภาวิชาชีพบัญชี ซึ่งกลุ่มประชากรที่จะศึกษาเป็นในส่วนของกรวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงประจักษ์ได้มาจากกลุ่มตัวอย่างชนิดที่ไม่ทราบโอกาส (Non-probability sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) รวมทั้งหมด 104 รายแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

- กรณีที่ผู้สอบบัญชีได้ทำการตรวจสอบและรับรองงบการเงินของบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 93 ราย
- กรณีที่ผู้สอบบัญชีได้ทำการตรวจสอบและรับรองงบการเงินของบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไปจำนวน 2 ราย

- กรณีที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เข้าฟื้นฟูกิจการจะต้องเข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งตามแนวทางพิจารณาประกาศรายชื่อบริษัทจดทะเบียนที่เข้าข่ายต้องจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการจำนวน 9 ราย

โดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

กรณีที่ผู้สอบบัญชีได้ทำการตรวจสอบและรับรองงบการเงินของบริษัทที่อยู่นอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยโดยมีเงื่อนไขดังนี้

1. เป็นบริษัทที่ผู้สอบบัญชีลงนามรับรองและแสดงความเห็นต่องบการเงินระหว่างปี พ.ศ.2544-2546 และได้เกิดสถานการณ์ล้มละลายหลังจากผู้สอบบัญชีลงนามรับรองและแสดงความเห็นต่องบการเงิน จำนวน 879 ราย โดยได้ข้อมูลมาจาก ฐานข้อมูลบริษัทที่ล้มละลายจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ที่นิติบุคคลได้ทำการแจ้งการล้มละลาย
2. ใช้เกณฑ์ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 7 และ มาตรา 8
3. เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่รับรองและแสดงความเห็นงบการเงินของบริษัทในปี พ.ศ.2544 ถึง 2546 ของบริษัทที่เกิดสถานการณ์ล้มละลายในปีถัดไป
4. เป็นบริษัทที่ทำการส่งงบการเงินให้กับกระทรวงพาณิชย์ในปี พ.ศ.2544 ถึง 2546 ของบริษัทที่เกิดสถานการณ์ล้มละลายในปีถัดไป

จากเงื่อนไขดังกล่าวจะได้กลุ่มประชากรจำนวน 93 ราย เนื่องจากจำนวนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ได้ลงนามรับรองงบการเงินตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ นั้นเป็นกลุ่มประชากรขนาดเล็กจึงทำการทดสอบกลุ่มประชากรทั้งหมด และจะทำการสรุปผลได้รับข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงประจักษ์และมีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว *

* การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการขอรายงานการสอบบัญชีและงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้แสดงความเห็นจาก กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ปัจจุบันรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและงบการเงินจะบันทึกไว้ในสื่อระบบคอมพิวเตอร์เพื่อให้บุคคลภายนอกสามารถทำการค้นข้อมูลงบการเงินได้ง่ายขึ้น แทนการใช้ไมโครฟิล์มในการเก็บงบการเงินและรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

กรณีและผู้สอบบัญชีได้ทำการตรวจสอบและรับรองงบการเงินของบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป

เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มประชากรของผู้สอบบัญชีได้ทำการตรวจสอบและรับรองงบการเงินของบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คือ

1. เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแล้วถูกเพิกถอนหลักทรัพย์จดทะเบียนและบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เข้าพื้นที่ปฏิบัติการระหว่างปี พ.ศ. 2545-2547
2. ในกรณีที่เป็นการเพิกถอนจะทำการเลือกเฉพาะบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งเพิกถอนหลักทรัพย์จดทะเบียน ไม่รวมถึงบริษัทที่สมัครใจเพิกถอนหลักทรัพย์จดทะเบียนเอง
3. เลือกบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแล้วถูกเพิกถอนหลักทรัพย์จดทะเบียนและบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เข้าพื้นที่ปฏิบัติการระหว่างปี พ.ศ. 2545-2547 ทั้งหมดเป็นกลุ่มประชากร (Census Method)
4. ในกรณีที่เป็นการเพิกถอนบริษัทจะต้องเข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งตามประมวลข้อกำหนดตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเกี่ยวกับบริษัทจะทะเบียนในข้อ 30 (6) (7) (8) (9) (10) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ข้อ 30 (6) การดำเนินงานหรือฐานะการเงินของบริษัทจดทะเบียนเข้าลักษณะข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

- (ก) สินทรัพย์ที่ใช้ในการดำเนินการของบริษัทจดทะเบียนได้ลดลงหรือกำลังลดลงในจำนวนที่มีนัยสำคัญอันเนื่องมาจากการขาย การจำหน่าย การให้เช่า การแยกส่วนออกไป การหยุดผลิต การละทิ้ง การทำลาย การเสื่อมคุณภาพ การถูกยึด การถูกเวนคืน หรือกรณีอื่นใดที่ทำให้เกิดผลในลักษณะเดียวกัน หรือบริษัทจดทะเบียนหยุดประกอบกิจการทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม โดยไม่คำนึงถึงว่าการหยุดประกอบกิจการนั้นจะเป็นผลเนื่องมาจากการกระทำของบริษัทจดทะเบียนหรือบุคคลอื่นใดก็ตาม
- (ข) ผู้สอบบัญชีรายงานว่าไม่แสดงความเห็นหรือได้แสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้องเป็นเวลาสามปีติดต่อกัน
- (ค) บริษัทจดทะเบียนมีมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ที่มีตัวตนสุทธิของบริษัทจดทะเบียนหรือของบริษัทจดทะเบียนและบริษัทย่อยตามที่เปิดเผยไว้ในงบการเงินฉบับล่าสุดที่ผ่านการ

ตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีแล้วต่ำกว่าหกสิบล้านบาทและมีผลขาดทุนสุทธิสองปีในสามปีสุดท้าย

- (ง) บริษัทจดทะเบียนมีมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ที่มีตัวตนสุทธิของบริษัทจดทะเบียนหรือของบริษัทจดทะเบียนและบริษัทย่อยที่เปิดเผยไว้ในงบการเงินฉบับล่าสุดที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีแล้วต่ำกว่าร้อยยี่สิบล้านบาทและมีผลขาดทุนสุทธิสามปีในสี่ปีสุดท้าย
- (จ) บริษัทจดทะเบียนมีมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ที่มีตัวตนสุทธิของบริษัทจดทะเบียนหรือของบริษัทจดทะเบียนและบริษัทย่อยที่เปิดเผยไว้ในงบการเงินฉบับล่าสุดที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีแล้วต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของทุนชำระแล้ว
- (ฉ) บริษัทจดทะเบียนมีผลขาดทุนสุทธิเป็นระยะเวลาติดต่อกันห้าปี
- (ช) สภาพกิจการของบริษัทจดทะเบียนมีผลขาดทุนสุทธิเป็นจำนวนที่มีนัยสำคัญจนไม่อาจดำรงอยู่ได้

ข้อ 30 (7) บริษัทจดทะเบียนมีการชำระบัญชีเพื่อเลิกกิจการ

ข้อ 30 (8) บริษัทที่จดทะเบียนถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์หรือมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งคล้ายคลึงกัน

ข้อ 30 (9) บริษัทจดทะเบียนมีการดำเนินการใด ๆ ในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้น

ข้อ 30 (10) ลักษณะการประกอบธุรกิจของบริษัทจดทะเบียนไม่เหมาะสมที่จะดำรงอยู่ในฐานะบริษัทจดทะเบียน

จากเงื่อนไขดังกล่าวจะได้กลุ่มประชากรจำนวน 2 ราย เนื่องจากจำนวนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ได้ลงนามรับรองงบการเงินตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ นั้นเป็นกลุ่มประชากรขนาดเล็กจึงทำการทดสอบกลุ่มประชากรทั้งหมด และจะทำการสรุปผลได้รับข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงประจักษ์และมีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

กรณีที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เข้าพื้นที่ปฏิบัติการจะต้องเข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งตามแนวทางพิจารณาประกาศรายชื่อบริษัทจดทะเบียนที่เข้าข่ายต้องจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ

เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา

1. ส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนที่ปรากฏในงบการเงิน* ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีมีค่าต่ำกว่าศูนย์

2. ส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนที่ปรากฏในงบการเงิน* ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีมีค่ามากกว่าศูนย์แต่ผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข หรือไม่แสดงความเห็น หรือแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง และหากปรับปรุงตามความเห็นของผู้สอบบัญชีแล้วทำให้ส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าต่ำกว่าศูนย์ในการปรับปรุงตามความเห็นผู้สอบบัญชี ตลาดหลักทรัพย์จะใช้ตัวเลขที่ปรากฏเป็นเงื่อนไขตามรายงานของผู้สอบบัญชี ซึ่งมีผลกระทบต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมาปรับปรุงส่วนของผู้ถือหุ้นในงบดุล เพื่อพิจารณาการเข้าข่ายต้องจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ ดังนี้

2.1 กรณีผู้สอบบัญชีระบุตัวเลขที่ชัดเจนเป็นเงื่อนไขในรายงานของผู้สอบบัญชี ให้ใช้ตัวเลขที่ผู้สอบบัญชีระบุไว้เป็นส่วนหักกับส่วนของผู้ถือหุ้น

2.2 กรณีผู้สอบบัญชีให้ความเห็นว่าบริษัทไม่ได้ตั้งค่าเผื่อผลเสียหายของสินทรัพย์ เช่น ลูกหนี้ สินค้าคงคลัง หรือเงินลงทุน โดยไม่ระบุตัวเลขมูลค่าเผื่อผลเสียหาย ให้ปรับปรุงโดยใช้ยอดสินทรัพย์ที่สงสัยนั้นทั้งจำนวนเป็นส่วนหักกับส่วนของผู้ถือหุ้น

2.3 กรณีบริษัทไม่บันทึกเงินลงทุนในบริษัทร่วมและบริษัทย่อยตามวิธีส่วนได้เสีย (Equity Method) ให้ใช้ตัวเลขผลขาดทุนที่อาจเกิดขึ้น โดยใช้ยอดเงินลงทุนดังกล่าวนี้ทั้งจำนวนมาปรับปรุงเป็นส่วนหักกับส่วนของผู้ถือหุ้น

2.4 กรณีมีเงื่อนไขเกี่ยวกับข้อพิพาททางกฎหมายซึ่งเป็นภาระหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น (Off Balance Sheet) ให้ใช้ตัวเลขผลกระทบที่ระบุไว้ตามความเห็นผู้สอบบัญชีเป็นส่วนหักกับส่วนของผู้ถือหุ้น

ตลาดหลักทรัพย์จะพิจารณาปรับปรุงส่วนของผู้ถือหุ้นตามความเห็นของผู้สอบบัญชีตามหลักเกณฑ์ข้างต้นภายใน 7 วันทำการ นับแต่วันที่บริษัทจดทะเบียนนำส่งงบการเงินมายังตลาดหลักทรัพย์ ดังนั้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาฐานะการเงินของบริษัทจดทะเบียนได้อย่างถูกต้องตามที่แท้จริง บริษัทจดทะเบียนควรจัดทำและเปิดเผยงบการเงินอย่างชัดเจนและถูกต้องตาม

* งบการเงิน หมายถึง งบการเงินตามข้อบังคับฯ ว่าด้วยการเพิกถอนหลักทรัพย์จดทะเบียน ข้อ 9 (6)

มาตรฐาน เพื่อให้ผู้สอบบัญชีสามารถรายงานความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไขต่อการเงินของบริษัทได้ อย่างไรก็ตามหากผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข หรือไม่แสดงความเห็นหรือแสดงความเห็นว่างการเงินไม่ถูกต้อง ผู้สอบบัญชีควรระบุตัวเลขผลกระทบที่เกิดขึ้นให้ชัดเจนในรายงานของผู้สอบบัญชีด้วย

3. ตลาดหลักทรัพย์ยกเว้นไม่นับผลขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่ยังไม่เกิดขึ้นจริงในการพิจารณาตัวเลขส่วนของผู้ถือหุ้นตามเกณฑ์ดังกล่าว ทั้งนี้เฉพาะกรณีที่บริษัทมีหนี้สินที่เป็นเงินตราต่างประเทศที่เกิดก่อนการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเป็นแบบลอยตัว โดยบริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้

3.1 จัดทำรายงานข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และแยกแสดงผลขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่เกิดขึ้นจริง (Realized) และยังไม่เกิดขึ้นจริง (Unrealized) รวมทั้งให้รายงานมูลค่าหนี้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ จำนวนที่ครบกำหนดชำระในรอบปีบัญชีปัจจุบันและแยกแสดงมูลค่าหนี้ที่จะถึงกำหนดชำระในแต่ละรอบปีบัญชีต่อไปให้ครบถ้วนชัดเจน

3.2 ให้ผู้สอบบัญชีสอบถามรายงานของฝ่ายบริหารของบริษัทตามข้อ 3.1 และนำเสนอรายงานการสอบถามของผู้สอบบัญชีพร้อมงบการเงินในแต่ละงวด

อนึ่ง ตลาดหลักทรัพย์จะไม่นับรวมรายการประเมินราคาทรัพย์สินเพิ่มอันเป็นผลสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงระบบแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศดังกล่าว เข้าในการผ่อนผันการเข้าข่ายต้องจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการข้างต้น

4. ตลาดหลักทรัพย์จะไม่ประกาศการเข้าข่ายต้องจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ หากบริษัทจดทะเบียนสามารถดำเนินการแก้ไขจนพ้นเหตุดังกล่าวกล่าวคือทำให้ส่วนของผู้ถือหุ้นมากกว่าศูนย์ ทั้งนี้ในการแก้ไขเหตุดังกล่าวนั้น บริษัทจดทะเบียนจะใช้วิธีการลดทุนเพียงวิธีการเดียวไม่ได้ เว้นแต่จะมีวิธีการเพิ่มทุนควบคู่กันไป หรือการมีผู้ร่วมทุนใหม่ที่มีศักยภาพและมีการนำเม็ดเงินใหม่เข้ามาในกิจการ ซึ่งจะส่งผลให้บริษัทจดทะเบียนมีกระแสเงินทุนหมุนเวียนภายในกิจการและช่วยให้ธุรกิจหลักของบริษัทดำเนินไปอย่างราบรื่นตามสภาพที่ควร และได้มีการเปิดเผยข้อมูลและนำเสนอให้ผู้ถือหุ้นอนุมัติก่อนดำเนินการ โดยบริษัทจะต้องจัดส่งงบการเงิน ณ วันที่ที่บริษัทได้แก้ไขเหตุที่ต้องจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการหรือรายงานที่แสดงว่าบริษัทได้ดำเนินการแก้ไขจนพ้นเหตุดังกล่าวแล้วพร้อมกับงบการเงินประจำปีตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์

จากเงื่อนไขดังกล่าวจะได้กลุ่มประชากรจำนวน 9 ราย เนื่องจากจำนวนผู้ตอบบัญชีรับอนุญาตที่ได้ลงนามรับรองงบการเงินตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้เป็นกลุ่มประชากรขนาดเล็กจึงทำการทดสอบกลุ่มประชากรทั้งหมด และจะทำการสรุปผลได้รับข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงประจักษ์และมีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เรียบร้อย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงประจักษ์ได้กำหนดเครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาและทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพกับความสัมพันธ์ของคุณภาพงานสอบบัญชี
2. นำข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา และเรียบเรียงเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้
3. นำข้อมูลดังกล่าวมารวบรวมเพื่อสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมถึงเนื้อหาของการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย”

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย (แบบสอบถาม หรือ Questionnaire) ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีการดำเนินการสร้างลำดับขั้นตอนโดยเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดความคิดเห็น เจตคติ ค่านิยมของผู้ตอบที่จะแสดงออกมา รูปแบบของแบบสอบถามมีทั้งปลายปิด (Closed Form) และปลายเปิด (Opened Form) โดยรูปแบบของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน เพื่อแสดงเป็นสถิติเชิงพรรณนาเกี่ยวกับความคิดเห็นต่าง ๆ และเพื่อใช้ในการวิจัยเชิงประจักษ์ (ดูภาคผนวก ข)

และส่วนการวิจัยเชิงประจักษ์ นั้นอาศัยจากการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชี และการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มประชากร โดยอาศัยข้อมูลจากการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยอาศัยรายงานผู้สอบบัญชีและงบการเงินของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่อยู่

ในกลุ่มประชากรที่ทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นระหว่างปี 2544 ถึงปี 2546 และเกิดเหตุการณ์ล้มละลาย หรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป

ระยะเวลาการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามและเก็บข้อมูลรายงานผู้สอบบัญชีและงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีที่ได้ทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นในงบการเงินระหว่างปี 2544 ถึง 2546 และเกิดเหตุการณ์ล้มละลาย หรือต้องฟื้นฟูกิจการหรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป การส่งแบบสอบถามจะทำการส่งแบบสอบถามผู้สอบบัญชีที่อยู่ในกลุ่มประชากรในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ. 2548 ส่วนรายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและงบการเงินทำการค้นข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงระยะเวลาเช่นเดียวกัน

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาหาความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติที่เลือกใช้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการนำข้อมูลที่ทำการประมวลผลโดยการจัดเรียบเรียงให้เป็นระเบียบ แล้วศึกษาหาความสัมพันธ์หรือเปรียบเทียบด้วยหลักวิธีการทางสถิติ ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการทดสอบสมมติฐาน หรือเพื่อตอบปัญหาของการวิจัยด้วยการตีความหมายและสรุปผลต่อไป ปัจจัยที่ใช้พิจารณาใช้เลือกเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลคือ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541: 250)

1. จำนวนตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ (Number of variables) จำนวนตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ในเวลาเดียวกันเพื่อตอบคำถามการวิจัย จัดได้แบ่งเป็น 2 ลักษณะดังนี้
 - 1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับตัวแปรตัวเดียว (Univariate data analysis)
 - 1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับตัวแปรหลายตัว (Multivariate data analysis)
2. สถิติพื้นฐานในการวัด ประกอบด้วย
 - 2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 2.2 สูตรค่าเฉลี่ย/มัธยฐานเลขคณิต (Arithmetic mean หรือ)

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

\bar{X}	= ค่าเฉลี่ยหรือค่าเฉลี่ย
X	= ระดับคะแนน
n	= ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ตอบแบบสอบถามที่เป็น กลุ่มประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้
f	= จำนวนความถี่ของแต่ละค่าตัวเลขหรือคะแนน
fx	= ผลคูณระหว่างค่าตัวเลขหรือคะแนนกับความถี่ของค่าตัวเลขหรือ คะแนน
$\sum fx$	= ค่า fx ทั้งหมดรวมกัน
R	= อันดับของค่าเฉลี่ย

2.3 สูตรส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ *S.D.*)

$$S.D. = \frac{\sqrt{\sum f(X_i - \bar{X})^2}}{n-1}$$

โดยที่ X_i คือ ข้อมูลดิบ

\bar{X} คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตตัวอย่าง

N คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมดของประชากร

n คือ จำนวนข้อมูลของกลุ่มประชากร

เหตุผลที่ใช้แบบสอบถามในการวิจัยเชิงสำรวจเนื่องจากแบบสอบถามนั้นมีความสามารถยืดหยุ่นทางภูมิศาสตร์ สามารถไปถึงกลุ่มประชากรที่กระจายกันตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์อย่างพร้อม ๆ กันและมีค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างต่ำ

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การทำวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

2.1 การเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

2.2 การเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ในส่วนของ การทดสอบยืนยันหรือการวิเคราะห์ในแง่การประเมินการอ่อนไหว

โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินและรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตช่วงระยะเวลาปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ.2546 และทำการเก็บข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย วารสารทางวิชาการทั้งในประเทศไทยและของต่างประเทศโดยเป็นการเก็บข้อมูลทุติยภูมิซึ่งเป็นวิธีการวิจัยเชิงประจักษ์ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ทำการส่งแบบสอบถามกับกลุ่มประชากรเป็นการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ โดยมีวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ในส่วนนี้จะดำเนินการส่งแบบสอบถามเพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้สอบบัญชีซึ่งคำถามที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนโดยได้แสดงไว้ในภาคผนวก ข แล้ว

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เนื่องจากการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) จึงใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต วิทยานิพนธ์ งานวิจัย สิ่งพิมพ์ บทความ ตำรา การส่งแบบสอบถามและเอกสารอื่น ๆ จากนั้นนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้ไปทำการคำนวณสมการแบบโครงสร้างด้วยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติก โดยดูจากตัวแปรอิสระต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชีคือการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงทุติยภูมินั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. การเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย
2. การเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ในส่วนของการทดสอบยืนยันหรือการวิเคราะห์ในแง่ประเมินความอ่อนไหว

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดตัวแปรสำหรับการวิจัยดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) เป็นตัวแปรซึ่งคาดหวังว่าจะมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2541:54) หรือเป็นสภาพการณ์หรือคุณลักษณะที่ผู้ทำการศึกษาศึกษาสามารถจัดการให้เห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏให้เห็นชัดเจนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือตัวแปรที่สามารถควบคุมการแปรค่าของสภาพการณ์หรือคุณลักษณะนั้นๆ ถ้าสามารถควบคุมให้อยู่ในลักษณะเช่นนั้นได้ตลอดการศึกษาก็จะเรียกว่าตัวแปรอิสระ (ศิริพงษ์ เศาภายน, ธันวาคม 2546:33) ได้แก่

- การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ
- การเป็นสมาชิกของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) เป็นตัวแปรที่เป็นผลมาจากการกระทำของตัวแปรอิสระ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2541:54) หรือเป็นสภาพการณ์หรือคุณลักษณะที่อาจปรากฏหรือไม่ปรากฏ หรือเปลี่ยนแปลงไปตามที่กำหนดให้ว่าเป็นผลมาจากตัวแปรอิสระ การกำหนดตัวแปรอิสระจึงต้องมีทฤษฎีหรือเหตุผลสนับสนุนว่าสภาพการณ์หรือคุณลักษณะนั้นเกิดขึ้นมาได้จากตัวแปรอิสระตัวใดก็จะเรียกว่าตัวแปรตาม (ศิริพงษ์ เศาภายน, ธันวาคม 2546:33) ได้แก่

- คุณภาพงานสอบบัญชี (Audit Quality)

ตัวแปรควบคุม (Control Variable) เป็นตัวแปรที่ไม่ได้เกี่ยวกับการทดสอบสมมติฐานแต่เป็นการศึกษาว่าตัวแปร 2 ตัวมีความสัมพันธ์จริงหรือไม่ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ตุลาคม 2546:451) ได้แก่

- ขนาดของธุรกิจที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบ (Audit size)

การวัดตัวแปรในการวิจัย

ได้กำหนดการวัดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยเพื่อให้สามารถทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติได้ ดังนี้

การวัดตัวแปรอิสระ

อาศัยสมการแบบโครงสร้างการวัดตัวแปรและวิธีการวัดตัวแปรอิสระที่นำมาพัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรมของ C.William Thomas et al. (Dec, 1998) ทำการเก็บข้อมูลจาก

แบบสอบถามว่าเคยเข้าร่วมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเป็นเวลาที่คุ้มค่า และได้เป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยเป็นเวลาที่ปี

การวัดตัวแปรตาม

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถานการณ์ที่เหมาะสมกับการออกรายงานในการวัดคุณภาพผู้สอบบัญชีดังต่อไปนี้ คือ มีปัญหาเรื่องการดำเนินงานต่อเนื่องของบริษัทโดยวัดจาก สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลาย การฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป โดยที่งบการเงินปีก่อนผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไขในปี พ.ศ.2544 ถึง 2546 จะถือว่างานสอบบัญชีนั้นไม่มีคุณภาพซึ่งการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีดังกล่าวเป็นการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีทางตรงโดยอาศัยงานวิจัยของ Marshall A. Geiger และ K. Raghunandan (2002)

การกำหนดสมการโครงสร้างของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดสมการแบบโครงสร้างของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพโดยใช้วิธีการวิเคราะห์สถิติโดยใช้เทคนิค Multinomial Logistic Regression ในการทำวิจัยดังนี้

Dependent Variable = Independent Variable

$$AuditQuality = \alpha + \beta_1 Cpe + \beta_2 MemIcaat + \beta_3 Aud_Size + \varepsilon_i$$

จากกำหนดสมการแบบโครงสร้างข้างต้น สามารถอธิบายความหมายของตัวแปรต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

กำหนดให้ตัวแปรอิสระ	ความหมายของตัวแปรอิสระ
<i>Cpe</i>	= การเข้าร่วมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ
<i>MemIcaat</i>	= การเป็นสมาชิกของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย
กำหนดให้ตัวแปรควบคุม	ความหมายของตัวแปรควบคุม
<i>Aud_Size</i>	= ขนาดของธุรกิจที่ตรวจสอบ
กำหนดให้ตัวแปรตาม	ความหมายของตัวแปรตาม
<i>AuditQuality</i>	= คุณภาพงานสอบบัญชี

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบ Multinomial Logistic Regression

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวิธีการเก็บข้อมูลเพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่เก็บได้มาทำการคำนวณในสมการแบบโครงสร้างเพื่อให้สามารถหาข้อสรุปของการวิจัยดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ความหมายของตัวแปรอิสระ

Cpe

= การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ

ใช้วิธีการส่งแบบสอบถามกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในกลุ่มประชากรว่ามีชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องวิชาชีพตามเกณฑ์ที่กำหนดเป็นจำนวนกี่ชั่วโมงโดยใช้เกณฑ์ของประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2547 ตามข้อ 4 (1) (2) (3) (4) (5) (6) และข้อ 5 มาประยุกต์ใช้

ตัวแปรอิสระ

ความหมายของตัวแปรอิสระ

MemIcaat

= การเป็นสมาชิกของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ใช้วิธีการส่งแบบสอบถามว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้เป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยเป็นระยะเวลากี่ปี

ตัวแปรควบคุม

ความหมายของตัวแปรควบคุม

Aud_Size

= ขนาดของธุรกิจที่ตรวจสอบ

เก็บข้อมูลจากงบการเงินว่าสัดส่วนของธุรกิจที่ตรวจสอบคือสัดส่วนของผู้ถือหุ้น (*Share*) เป็นจำนวนเงินเท่าใด

ตัวแปรตาม

ความหมายของตัวแปรตาม

AuditQuality

= คุณภาพงานสอบบัญชี โดยแบ่งการวัดค่าออกเป็น 3 ค่าดังนี้

เกณฑ์การวัดคุณภาพงานสอบบัญชี

การวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการกำหนดเกณฑ์การวัดคุณภาพงานสอบบัญชีดังต่อไปนี้โดยเป็นมาตราเรียงลำดับ (Ordinal Scale) โดยอาศัยการเก็บข้อมูลจากรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ได้ทำการขอใบการเงินและรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจาก กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็น 3 ค่าดังนี้

คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก เกณฑ์การวัดคือถ้าเกิดปัญหาด้านการดำเนินงานต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลายของบริษัท หรือบริษัทต้องอยู่ในกลุ่มฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ และผู้สอบบัญชีได้ออกรายงานไม่แสดงความเห็นในปี พ.ศ.2544 ถึง 2546 ถือว่าผู้สอบบัญชีนั้นมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก ให้รหัสเป็น 3

คุณภาพงานสอบบัญชีดี เกณฑ์การวัดคือถ้าเกิดปัญหาด้านการดำเนินงานต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลายของบริษัทหรือบริษัทต้องอยู่ในกลุ่มฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์และผู้สอบบัญชีได้ออกรายงานไม่มีเงื่อนไขแต่เน้นวรรคเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่องนั้นในปี พ.ศ.2544 ถึง 2546 ถือว่าผู้สอบบัญชีนั้นมีคุณภาพงานสอบบัญชีที่ดี ให้รหัส เป็น 2

คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี เกณฑ์การวัดคือถ้าเกิดปัญหาด้านการดำเนินงานต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลายของบริษัทหรือบริษัทต้องอยู่ในกลุ่มฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์และผู้สอบบัญชีได้ออกรายงานแบบไม่มีเงื่อนไขในปี พ.ศ.2544 ถึง 2546 ถือว่าผู้สอบบัญชีนั้นมีคุณภาพงานสอบบัญชีที่ไม่ดี ให้รหัสเป็น 1

การเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ในส่วนการทดสอบยืนยัน (Sensitivity Analysis)

ตัวแปรอิสระ

Cpe

ความหมายของตัวแปรอิสระ

=

การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ

* มาตราเรียงลำดับ (Ordinal scale) ข้อมูลในมาตรานี้มีคุณสมบัติสูงกว่าข้อมูลในมาตรานามบัญญัติ กล่าวคือการกำหนดตัวเลขจะชี้ให้เห็นถึงลำดับที่ว่า สูง-ต่ำกว่ากัน เช่น อันดับที่ 1, 2, 3,... แต่ตัวเลขที่กำหนดใช้ในมาตรานี้ไม่สามารถบอกระยะห่างของแต่ละหน่วยได้ว่า อันดับที่ 1 ห่างจากอันดับที่ 2 มากกว่า น้อยกว่า หรือเท่ากับดังนั้นตัวเลขในมาตรานี้จึงไม่สามารถมา บวก ลบ คูณ หารได้

- (1) ใช้วิธีการส่งแบบสอบถามกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในกลุ่มประชากรว่ามีชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องวิชาชีพตามเกณฑ์ที่กำหนดเป็นจำนวนกี่ชั่วโมงโดยใช้เกณฑ์ของประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2547 ตามข้อ 4 (1) (2) (3) (4) (5) (6) และข้อ 5 มาประยุกต์ใช้

ตัวแปรอิสระ

MemIcaat

=

ความหมายของตัวแปรอิสระ

การเป็นสมาชิกของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ใช้วิธีการส่งแบบสอบถามว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้เป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยเป็นระยะเวลากี่ปี

ตัวแปรควบคุม

Aud_Size

=

ความหมายของตัวแปรควบคุม

ขนาดของธุรกิจที่ตรวจสอบ

เก็บข้อมูลจากงบการเงินว่าสัดส่วนของธุรกิจที่ตรวจสอบคือส่วนของผู้ถือหุ้น (*Share*) สินทรัพย์สุทธิ (*Assets*) และ รายได้รวม (*Revenue*) เป็นจำนวนเงินเท่าใด

ตัวแปรตาม

AuditQuality

=

ความหมายของตัวแปรตาม

คุณภาพงานสอบบัญชี โดยแบ่งการวัดค่าออกเป็น 2 ค่าดังนี้

เกณฑ์การวัดคุณภาพงานสอบบัญชี

การวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการกำหนดเกณฑ์การวัดคุณภาพงานสอบบัญชีดังต่อไปนี้โดยเป็นข้อมูลนามบัญญัติ (*Ordinal scale*) โดยอาศัยการเก็บข้อมูลจากรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ได้ทำการของบการเงินจาก กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ค่าดังนี้

คุณภาพงานสอบบัญชีดี เกณฑ์การวัดคือถ้าเกิดปัญหาด้านการดำเนินงานต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลายของบริษัทหรือบริษัทต้องอยู่ในกลุ่มฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์และผู้สอบบัญชีได้ออกรายงานไม่มีเงื่อนไขแต่เน้นวรรคเหตุการณ์ หรือ ไม่แสดงความเห็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนืองนั้นในปี พ.ศ.2544 ถึง 2546 ถือว่าผู้สอบบัญชีนั้นมีคุณภาพงานสอบบัญชีที่ดี ให้รหัส เป็น 2

คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี เกณฑ์การวัดคือถ้าเกิดปัญหาด้านการดำเนินงานต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับการล้มละลายของบริษัทหรือบริษัทต้องอยู่ในกลุ่มฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์และผู้สอบบัญชีได้ออกรายงานไม่มีเงื่อนไขในปี พ.ศ.2544 ถึง 2546 ถือว่าผู้สอบบัญชีนั้นมีคุณภาพงานสอบบัญชีที่ไม่ดี ให้รหัสเป็น 1

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ซึ่งสถิติ (Statistics) หมายถึงเป็นเทคนิคหรือกระบวนการในการรวบรวม อธิบาย จัดกระทำ วิเคราะห์หรือตีความข้อมูลที่เป็นตัวเลข การใช้สถิติเพื่อจุดประสงค์ดังกล่าว จึงมี 2 ลักษณะคือ สถิติเชิงพรรณนา และสถิติอ้างอิง (ศิริพงษ์ เศาภายน, 2546:85) มีรายละเอียดดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการนำสถิติเพื่ออธิบายลักษณะตัวแปรของกลุ่มประชากรและตัวอย่างกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่จะศึกษาโดยเฉพาะ ไม่มีการอ้างอิงผลการศึกษา ไม่อิงกลุ่มตัวอย่างอื่นที่อยู่นอกเหนือการศึกษา หรือไม่ได้เก็บข้อมูลมาศึกษา การใช้สถิติชนิดนี้ ได้แก่การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งจะอธิบายผลการศึกษาเฉพาะกลุ่มที่ศึกษาเท่านั้น ค่าของสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน ค่าความแปรปรวน ค่าสหสัมพันธ์ เป็นต้น
2. สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) เป็นการนำสถิติเชิงพรรณนาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างอ้างอิงไปยังประชากรที่เลือกกลุ่มตัวอย่างมาศึกษา การวิจัยที่ใช้สถิติประเภทนี้ได้แก่ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) และการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้ไม่สามารถจะศึกษากับประชากรทั้งหมดได้ จึงต้องสุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งมาศึกษา เมื่อได้ผลอย่างไรก็จะนำผลนั้นอ้างอิงไปสู่ประชากรอีกครั้งหนึ่ง

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติทางสังคมศาสตร์ (Statistics package for social sciences หรือ SPSS) ในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics)

วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ วิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และวิธีการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) โดยเทคนิคทางสถิติดังกล่าวจะใช้ในการวิเคราะห์จากข้อมูลที่เก็บได้ เพื่อดูว่าการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ และการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ว่ามีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพงานสอบบัญชีที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานหรือไม่ การวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานมีทฤษฎีทางสถิติดังนี้

1. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
2. การวิเคราะห์ความถดถอยแบบโลจิสติก โดยใช้วิธีการ Multinomial Logistic Regression

ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ซึ่งเป็นการวัดระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ และมีความสัมพันธ์มากน้อยเพียงใด เนื่องจากมีข้อกำหนดในการวิเคราะห์การถดถอยว่าตัวแปรอิสระจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่ในทางปฏิบัติมักพบว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง ซึ่งการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันจะทำให้เกิดปัญหาที่เรียกว่า Multicollinearity การเกิดปัญหาจะมากหรือน้อยนั้นจะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ถ้าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันมากปัญหาของ Multicollinearity จะมากด้วย การเกิดปัญหาดังกล่าวจะมีผลให้การวิเคราะห์สมการถดถอยไม่ถูกต้องดังนั้นจึงต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ρ) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สามารถประมาณด้วยค่าคงที่ที่ r (Correlation Coefficient : r คือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ) ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรใดมีความสัมพันธ์กันเองได้โดยที่ค่า (ρ) จะมีค่าสูงสุดเป็น 1 และต่ำสุดเป็น -1

ในระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพิจารณาได้จากค่า r ที่มีความหมายดังนี้

1. ถ้า r มีเครื่องหมาย + แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คือ ถ้า X เพิ่มขึ้น Y ก็จะเพิ่มตามด้วย แต่ถ้า X ลด Y ก็จะลดลงตามด้วย
2. ถ้า r มีเครื่องหมาย - แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกัน คือ ถ้า X เพิ่ม Y จะลดลง แต่ถ้า X ลด Y ก็จะเพิ่มขึ้น
3. ถ้า r มีค่าเข้าใกล้ 1 หมายถึง X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์เป็นอย่างมาก
4. ถ้า r มีค่าเข้าใกล้ -1 หมายถึง X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกัน และมีความสัมพันธ์เป็นอย่างมาก
5. ถ้า r มีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์กันน้อย

โดยที่ค่า r สามารถคำนวณได้จากสูตรต่อไปนี้

$$r = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 + \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}}$$

และเรียกค่า r ว่า Pearson Correlation หรือ $r = \sqrt{r^2}$

ในทางปฏิบัติที่จะพิจารณาว่าตัวแปร X และ Y มีความสัมพันธ์กันมากหรือน้อยจะพิจารณาจากค่า r (ไม่ใช่ค่าประมาณ หรือ b) เนื่องจาก r ไม่มีหน่วย และมีขอบเขต คือค่าต่ำสุดคือ = -1 ค่าสูงสุดคือ = 1 นอกจากนั้น r และ b จะมีเครื่องหมายเดียวกัน คือเป็นบวกเหมือนกันและเป็นลบเหมือนกัน เนื่องจากทั้ง r และ b เป็นค่าแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง X และ Y

2. การวิเคราะห์ความถดถอยแบบโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) เป็นการวิเคราะห์ความถดถอยที่ไม่ได้อยู่ในรูปเชิงเส้น จะใช้ประมาณโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามและนำสมการถดถอยที่ได้ไปประมาณหรือพยากรณ์ค่าตัวแปรตาม เมื่อกำหนดค่าตัวแปรอิสระโดยที่ตัวแปรตามจะเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มส่วนตัวแปรอิสระนั้นเป็นได้ทั้งตัวแปรเชิงปริมาณและตัวแปรเชิงกลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความถดถอยแบบโลจิสติกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

2.1 Binary Logistic Regression จะใช้เมื่อตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มมีได้เพียง 2 ค่า

2.2 Multinomial Logistic Regression จะใช้เมื่อตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มมีค่ามากกว่า 2 ค่า

สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

2.1 Binary Logistic Regression ในการทดสอบโดยใช้ Binary Logistic Regression จะมีค่าทางสถิติที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1.1 ค่าสถิติ Hosmer-Lemeshow คือ ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้าง จะพิจารณาจากการใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ซึ่งทดสอบตามสมมติฐานดังนี้

H_0 : แสดงว่าสมการแบบโครงสร้างมีความเหมาะสม

H_1 : แสดงว่าสมการแบบโครงสร้างไม่มีความเหมาะสม

2.1.2 ค่า Cox & Snell R^2 และค่า Nagelkerk R^2

2.2 Multinomial Logistic Regression ในส่วนของการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย และการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยใช้เทคนิค Multinomial Logistic Regression ในการวิเคราะห์ โดยมีสถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ดังนี้

2.2.1 ค่า -2 Likelihood หรือ -2LL คือ ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้าง เนื่องจากหากตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม จะทำให้ความสามารถในการใช้สมการแบบโครงสร้างเพื่อทำการพยากรณ์ตัวแปรตามมีความถูกต้องยิ่งขึ้น ซึ่งหากตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมีความเหมาะสมแล้ว ค่า Log Likelihood จะลดลง เนื่องจากค่า Log Likelihood เริ่มแรก (Initial Log Likelihood Value) จะวัดจากสมการแบบโครงสร้างที่มีเฉพาะค่าคงที่ ที่ยังไม่ได้นำตัวแปรอิสระมาใช้ในการคำนวณร่วมด้วย ส่วนค่า Log Likelihood สุดท้าย (Final Log Likelihood Value) จะได้มาจากการรวมตัวแปรอิสระเข้าไปในสมการแบบโครงสร้างเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ค่าที่แตกต่างกันระหว่างค่า Log Likelihood เริ่มแรกและค่า Log Likelihood สุดท้ายนี้จะเรียกว่า ค่าไคสแควร์ ซึ่งจะทำให้การวัดเพื่อดูความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้าง ซึ่งดูที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติจากการทดสอบสมมติฐานดังนี้

H_0 : แสดงว่าสมการแบบโครงสร้างมีความเหมาะสม

H_1 : แสดงว่าสมการแบบโครงสร้างไม่มีความเหมาะสม

2.2.2 ค่าซึ่งมีความคล้ายคลึงกับ R^2 ใช้ในการทดสอบความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้างว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมากน้อยเพียงใด โดยจะบอกสัดส่วนหรือร้อยละที่สามารถอธิบายความผันแปรใน Logistic Regression Model ได้แก่

2.2.2.1 ค่า Cox & Snell R^2

$$\text{ซึ่ง Cox \& Snell } R^2 = 1 - \left[\frac{L(0)}{L(B)} \right]^{2/n}$$

โดยที่ $L(0)$ = Log Likelihood Function สำหรับสมการแบบโครงสร้างที่มีค่าคงที่

$L(B)$ = Log Likelihood Function สำหรับสมการแบบโครงสร้างที่มีตัวแปรอิสระตามที่กำหนด

2.2.2.2 ค่า Nagelkerk R^2

$$\text{ซึ่งค่า Nagelkerk } R^2 = \frac{\text{Cox \& Snell } R^2}{\text{Cox \& Snell}_{\max}^2}$$

$$\text{โดยที่ } R_{\max}^2 = 1 - [L(0)]^{2/n}$$

โดยที่ = Log Likelihood Function สำหรับสมการแบบโครงสร้างที่มีเพียงค่าคงที่

2.2.2.3 ค่า Mc fadden R^2

$$\text{ซึ่ง Mc fadden } R^2 = 1 - \frac{L(B)}{L(0)}$$

โดยที่ $L(0)$ = Log Likelihood Function สำหรับสมการแบบโครงสร้างที่มีเพียงค่าคงที่

$L(B)$ = Log Likelihood Function สำหรับสมการแบบโครงสร้างที่มีตัวแปรอิสระตามที่กำหนด

ในการทดสอบวัด Goodness of Fit จะใช้ค่า Cox & Snell R^2 ค่า Nagelkerk R^2 และค่า Mc fadden R^2 โดยจะให้ค่าระหว่าง -1 ถึง 1 โดยค่า R^2 คือค่าสัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจเชิงซ้อน หมายถึง สัดส่วนหรือร้อยละที่ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามได้ หรือเป็นสัดส่วนของความผันแปรตัวแปรตามที่มีสาเหตุมาจากความผันแปรของตัวแปรอิสระโดยที่ $0 \leq R^2 \leq 1$ มีความหมายดังนี้

ถ้าค่า R^2 ที่ใกล้ 1 หมายถึง ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมาก

ถ้าค่า R^2 ที่ใกล้ 0 หมายถึง ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามน้อย

ดังนั้นหากค่า Cox & Snell R^2 และค่า Mc fadden R^2 มีค่าเท่ากับ -1 หรือ 1 แสดงว่าสมการแบบโครงสร้างที่ได้สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้อย่างสมบูรณ์และถ้าหากค่า Cox & Snell R^2 และค่า Mc fadden R^2 มีค่าเท่ากับ 0 แสดงว่าสมการแบบโครงสร้างที่ได้ไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่นำมาพิจารณาได้ และพบว่าค่า Cox & Snell R^2 มีข้อจำกัดคือ ค่ามากที่สุดไม่สามารถมีค่าถึง 1 ได้ ในขณะที่ค่า Nagelkerk R^2 มีค่าช่วงระหว่าง 0 ถึง 1 ส่วนค่า Mc fadden R^2 นั้นเมื่อมีค่ามากกว่า 0.2 ขึ้นไปแสดงว่าสมการแบบโครงสร้างที่ได้มีความเหมาะสมในระดับที่สามารถยอมรับได้

2.2.3 สถิติ Wald คือค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับค่าพารามิเตอร์ของสัมประสิทธิ์ของสมการแบบโครงสร้าง เพื่อดูความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้างที่ได้ ซึ่งค่าสถิติ Wald นี้จะมีการแจกแจงแบบไคสแควร์ ในการทดสอบจะดูจากระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติทางการทดสอบสมมติฐานดังต่อไปนี้

$$H_0 : \beta_i = 0$$

$$H_1 : \beta_i \neq 0$$

การวิเคราะห์สมการแบบโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นนำข้อมูลที่ได้มาหาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาด้านหนึ่งทางวิชาชีพกับคุณภาพงานสอบบัญชี โดยใช้เกณฑ์ในการทดสอบความสัมพันธ์โดยพัฒนาตามแบบสมการแบบโครงสร้างของ Gary Colbert and Dennis Murray (1998) มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Logistic regressions ในการวิเคราะห์ตามสมการที่ได้กำหนดไว้แล้ว

ในขั้นแรกการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบ Multinomial Logistic regression* และทำการวิเคราะห์การประเมินในแง่ของการอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) เพื่อตรวจสอบให้แน่ใจว่า ผลลัพธ์ที่ได้จากสมการแบบโครงสร้างขึ้นอยู่กับปัจจัยที่กำหนด เป็นวิธีการตรวจสอบคุณภาพของสมการแบบโครงสร้างที่สำคัญ เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบความมีประสิทธิภาพ (Robustness) และความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) ของการวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้สมการแบบโครงสร้าง ซึ่งมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

* Logistic regressions ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ถดถอยที่ไม่ได้อยู่ในรูปเชิงเส้น จะใช้การประมาณโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์จะเกิดขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ และนำสมการถดถอยไปประมาณหรือพยากรณ์ค่าตัวแปรตาม เมื่อกำหนดค่าตัวแปรอิสระ โดยที่ตัวแปรตามจะเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มส่วนตัวแปรอิสระนั้นเป็นได้ทั้งตัวแปรเชิงปริมาณและตัวแปรเชิงกลุ่ม

การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบ Multinomial Logistic regression

เนื่องจากการตัดสินใจเลือกทางเลือก 3 ทางเลือก ซึ่งตัวแปรตาม (Y) ในสมการเป็นตัวแปรตามเชิงกลุ่มที่มีค่าเพียง 3 ค่า คือ ค่า 3, 2 และ 1

เริ่มด้วยการสร้างสมการแบบโครงสร้าง Logistic regression Function เมื่อมีตัวแปรอิสระมากกว่า 1 ตัว หรือ มีตัวแปรอิสระ p ตัว ($p \geq 2$) จะได้สมการเป็น

$$P(event) = \frac{e^{\beta_0 + \beta_1(Cpe) + \beta_2(MemIcaat) + \beta_3(Aud_Size)}}{1 + e^{\beta_0 + \beta_1(Cpe) + \beta_2(MemIcaat) + \beta_3(Aud_Size)}}$$

แต่เมื่อ Y มีค่ามากกว่า 2 ค่า โดยมี $AuditQuality$ ค่า $AuditQuality > 2$ จะได้ $Logit$ จำนวน $AuditQuality - 1$ ค่า โดยที่แสดงแต่ละค่าจะเปรียบเทียบกับ Baseline Category $Logit$ เช่น ถ้าให้ Category เป็นค่าคงที่ $AuditQuality$ จะได้ว่า $Logit$ ของ Category ที่ i จะเป็นในรูปแบบดังนี้

$$\text{Log} \left[\frac{P(category_i)}{P(category_AuditQuality)} \right] = \beta_0 + \beta_1 Cpe + \beta_2 MemIcaat + \beta_3 Aud_Size$$

จึงทำให้มีสัมประสิทธิ์ $\beta_0, \beta_1, \beta_2, \beta_3$ สำหรับ Category ที่ i สำหรับ Baseline Category ควรจะมีค่า $\beta_0, \beta_1, \beta_2, \beta_3 = 0$ ซึ่งจะพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระไม่ได้อยู่ในรูปเชิงเส้น จึงมีการปรับให้อยู่ในรูปสมการเชิงเส้น โดยให้

$$odds = \left[\frac{P(event)}{P(no_event)} \right]$$

$odds$ หรือ $odds$ Ratio จะแสดงถึงโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์เป็นกี่เท่าของโอกาสที่จะไม่เกิดเหตุการณ์ ถ้าค่า Odds Ratio มากกว่า 1 แสดงว่า โอกาสเกิดเหตุการณ์มากกว่าการไม่เกิดเหตุการณ์ เช่น Odds Ratio = 2.5 แสดงว่า โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์เป็น 2.5 เท่าของโอกาสที่จะไม่เกิดเหตุการณ์และการ Take log จะได้อยู่ในรูปเชิงเส้น ดังนี้

$$\log(odds) = \log \left[\frac{P(event)}{P(no_event)} \right]$$

$$\text{หรือ } \log(odds) = \beta_0 + \beta_1 Cpe + \beta_2 MemIcaat + \beta_3 Aud_Size$$

จะได้สมการที่อยู่ในรูปเชิงเส้น และ เรียกว่า Logistic regression Function จากสูตรของ $odds$ จะพบว่า ถ้า $odds$ มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่า เหตุการณ์นั้นมีโอกาสเกิดมากกว่าที่จะไม่เกิด

จากนั้นทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ $\beta_0, \beta_1, \beta_2, \beta_3$ โดยใช้วิธี Maximum Likelihood ซึ่งเป็นการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการแบบโครงสร้างที่ทำให้เกิดความ

ผิดพลาดรวมในการประมาณต่ำที่สุด จึงทำให้การประมาณค่าตัวแปรตามมีโอกาสถูกต้องมากที่สุด

จากนั้นทำการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามตัวแปรอิสระ โดยใช้การคำนวณค่าสถิติ *Wald* โดยที่ $\chi^2 = (b_j / S_{b_j})^2$ ซึ่ง *Wald* χ^2 มีการแจกแจงประมาณแบบ χ^2 ที่องศาแห่งความเป็นอิสระเท่ากับ 1 ซึ่งเป็นค่าที่ใช้ในการทดสอบค่าพารามิเตอร์ของสัมประสิทธิ์ของสมการแบบโครงสร้างการถดถอยแบบโลจิสติก ซึ่งค่าสถิติ *Wald* นี้จะมีการแจกแจงแบบไคสแควร์ในการทดสอบจะดูระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติภายใต้การทดสอบดังนี้

ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 การศึกษาต่อเนืองทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพงานสอบบัญชี

$$H_0 : \beta_1 = 0$$

$$H_1 : \beta_1 \neq 0$$

ถ้าเมื่อทดสอบแล้ว พบว่าค่า *Sig.* น้อยกว่า 0.05 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระตัวนั้นมีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ การศึกษาต่อเนืองทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี

ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 การเป็นสมาชิกของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพงานสอบบัญชี

$$H_0 : \beta_2 = 0$$

$$H_1 : \beta_2 \neq 0$$

ถ้าเมื่อทดสอบแล้ว พบว่าค่า *Sig.* น้อยกว่า 0.05 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระตัวนั้นมีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ การเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี

การทดสอบว่าสมการแบบโครงสร้างมีความเหมาะสมหรือไม่ใช้ตัวทดสอบสถิติ $G^2 = -2 \log \Lambda$ ซึ่ง Λ เป็นสัดส่วนของความน่าจะเป็น กรณีตัวอย่างขนาดใหญ่ G^2 มีการแจกแจงประมาณแบบ χ^2 ที่องศาแห่งความเป็นอิสระเท่ากับจำนวนตัวแปรอิสระ

เหตุผลที่ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกแทนการวิเคราะห์ความถดถอยทั่วไป

1. เมื่อ Y มีได้เพียง 2 ค่าทำให้ค่าประมาณของ Y เป็นโอกาสที่เหตุการณ์ที่สนใจจะเกิดซึ่งมีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 ถ้าใช้สมการความถดถอยเชิงเส้นปกติคือ $\hat{Y} = a + bX$ ค่า \hat{Y} ที่ได้ อาจจะไม่ได้อยู่ในช่วง 0 ถึง 1 หรืออาจมีค่าน้อยกว่า 0 หรือมากกว่า
2. Nonnormal Error Terms ในการวิเคราะห์ความถดถอยทั่วไป มีเงื่อนไขว่า “ค่าคลาดเคลื่อนต้องมีการแจกแจงแบบปกติ” แต่เมื่อ Y มีค่าได้เพียง 2 ค่า คือ 0 กับ 1 ทำให้ค่าคลาดเคลื่อน e มีค่าได้เพียง 2 ค่าด้วย ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่ e จะมีการแจกแจงแบบปกติ จึงทำให้ไม่สามารถใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบปกติได้
3. Nonconstant Error Variance เนื่องจากเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยคือ ค่าแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อน หรือ $V(e)$ ต้องคงที่ทุกค่าของ X แต่ใน Logistic นั้น เมื่อ Y มีค่าได้เพียง 2 ค่า และ Y มีการแจกแจงแบบเบอร์นูลลี ซึ่งทำให้ค่าแปรปรวนและค่าเฉลี่ยมีความสัมพันธ์กัน จึงทำให้เงื่อนไขที่ว่า $V(e)$ คงที่ไม่เป็นจริง ซึ่งทำให้ไม่สามารถใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบปกติได้

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2546)

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีต่อโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ (ตัวแปรตาม) พร้อมทั้งศึกษาระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว
2. เพื่อพยากรณ์โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่สนใจ จากสมการที่เหมาะสม (เซ็ทของตัวแปรอิสระที่เหมาะสมที่เลือกจากข้อ 1) หรือใช้สมการ

$$P(\text{event}) = \frac{e^{\beta_0 + \beta_1 X_1 + \dots + \beta_p X_p}}{1 + e^{\beta_0 + \beta_1 X_1 + \dots + \beta_p X_p}}$$

$$P(\text{no_event}) = 1 - P(\text{event})$$

โดยการเลือกตัวแปรอิสระที่เหมาะสมเพื่อให้เปอร์เซ็นต์ของความถูกต้องในการพยากรณ์มีค่าสูงสุด

เงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก

การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก จะมีเงื่อนไขน้อยกว่าการวิเคราะห์ความถดถอยแบบปกติแต่อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกก็ยังมีเงื่อนไขหลายข้อ ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ X 's อาจจะเป็นข้อมูลชนิด Dichotomous (มีได้ 2 ค่า) หรือเป็นสเกลอันดับ (Interval Scale) และสเกลอัตราส่วน (Ratio Scale) ก็ได้

2. ค่าคาดหวังของค่าคลาดเคลื่อนเป็นศูนย์ หรือ $E(e) = 0$
3. e_i และ e_j เป็นอิสระกัน
4. e_i และ X_j เป็นอิสระกัน
5. ตัวแปรอิสระไม่ควรมีความสัมพันธ์กัน หรือไม่ควรเกิดปัญหา Multicollinearity

สำหรับเงื่อนไขการวิเคราะห์ความถดถอยแบบปกติ นอกจากมีเงื่อนไขทั้ง 5 ข้อข้างต้น จะต้องเพิ่มเงื่อนไขอีก 2 ข้อ คือ

1. ค่าคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ
2. ค่าแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนคงที่

หมายเหตุ : การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกจะต้องใช้ขนาดตัวอย่าง n มากกว่าการวิเคราะห์ความถดถอยแบบปกติโดยทั่วไป $n \geq 30p$ โดยที่ p เป็นจำนวนตัวแปรอิสระ

ก่อนการพิจารณาใช้วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกมีข้อสังเกตเพิ่มเติมดังนี้*

1. เงื่อนไขของความถูกต้องที่มีความน่าจะเป็นของฟังก์ชันโลจิสติกเป็นตัวแปรอิสระ
2. ไม่มีตัวแปรที่สำคัญถูกละเลยไป
3. ไม่มีตัวแปรที่ไม่พึงประสงค์รวมอยู่ด้วย
4. ตัวแปรอิสระที่วัดได้นั้นจะต้องปราศจากข้อผิดพลาด
5. การสังเกตจะต้องเป็นไปอย่างอิสระ
6. ตัวแปรอิสระจะต้องไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นซึ่งกันและกัน

ขั้นตอนของการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก

สำหรับขั้นตอนของการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก จะคล้ายกับของการวิเคราะห์ความถดถอยแบบปกติ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1: เลือกตัวแปรอิสระที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (โอกาสที่เหตุการณ์จะเกิด) โดยที่ตัวแปรอิสระอาจมีมากกว่า 1 ตัวก็ได้

ขั้นที่ 2: ตรวจสอบค่าที่ผิดปกติของตัวแปรอิสระแต่ละตัว

* อ้างถึง Academic Technology Services, University of California-Los Angeles. [Chapter 3 Logistic Regression Diagnostics](http://www.ats.ucla.edu/stat/stata/webbooks/logistic/chapter3/stalog3.htm). [Online] Available from :<http://www.ats.ucla.edu/stat/stata/webbooks/logistic/chapter3/stalog3.htm> [May 3,2005]

ขั้นที่ 3: สร้างสมการ Logistic Response Function คือ

$$P(event) = \frac{e^{\beta_0 + \beta_1 X_1 + \dots + \beta_p X_p}}{1 + e^{\beta_0 + \beta_1 X_1 + \dots + \beta_p X_p}}$$

$$P(no_event) = 1 - P(event)$$

แล้วตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของสมการโดยพิจารณาจากค่า *pseudo R²* (การวิเคราะห์ความถดถอยแบบปกติ พิจารณาจากค่า *R²*) และค่า Wald Statistics

ขั้นที่ 4: ตรวจสอบเงื่อนไขการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก

ขั้นที่ 5: ถ้าวัตถุประสงค์เพื่อพยากรณ์ case ใหม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์ที่สนใจหรือไม่จะใช้สมการที่ใช้ในการพยากรณ์หรือทราบว่าตัวแปรอิสระ *X*'s ถ้า

$$\hat{P}(event) < 0.5 \rightarrow \text{จะได้ } Y = 0 \text{ or } no_event$$

$$\hat{P}(event) \geq 0.5 \rightarrow \text{จะได้ } Y = 1 \text{ or } event$$

ค่า 0.5 เป็นค่าความน่าจะเป็นที่ใช้เป็น Cutting Score ที่ผู้วิเคราะห์อาจจะกำหนดเป็นค่า 0.7 หรือ 0.4 หรือค่าอื่น ๆ แล้วแต่ผู้วิเคราะห์จะเห็นสมควรในแต่ละเรื่องที่จะนำการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติกไปประยุกต์ใช้

การวิเคราะห์ผลการทดสอบยืนยัน (Sensitivity Analysis)

การวิเคราะห์ผลการทดสอบยืนยันหรือการวิเคราะห์การประเมินในแง่ของการอ่อนไหว Sensitivity Analysis เป็นวิธีการตรวจสอบคุณภาพของสมการโครงสร้างที่สำคัญ เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบความมีประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือของการวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากสมการโครงสร้างและเป็นการทำเพื่อตรวจสอบให้แน่ใจว่า ผลลัพธ์ที่ได้จากสมการโครงสร้างขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ได้กำหนดไว้ และเป็นการศึกษาในการกำหนดความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนแปลงหรือข้อผิดพลาดใน Parameter Values ที่มีผลกระทบต่อสมการแบบโครงสร้างในการวัดผล (Alfred Rappaport, 1967 : 441) และเป็นการตรวจสอบผลกระทบของค่า Perturbing ในพารามิเตอร์ด้วย (William Q. Meeker and Luis A. Escobar ,Aug 2001) และใช้ในการทดสอบตัวแปรหรือใช้ในการแสดงผลของความแตกต่างทางด้านเครื่องมือของตัวแปร (David F. Larcker and Tjomme O. Rusticus: Mar 2005) การวิเคราะห์การประเมินในแง่ของการอ่อนไหวสามารถนำมาใช้ได้ว่าสมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความเที่ยงตรงและแม่นยำ

* นักวิชาการบางคนจะเรียกว่าเป็นการวิเคราะห์ Tornado Analysis

หรือไม่ และสามารถค้นหาความผิดพลาดของสมการแบบโครงสร้างได้ด้วย (David J. Pannel, 2005)

ในการทำการวิเคราะห์ความอ่อนไหว เนื่องจากสมการแบบโครงสร้างมีตัวแปรตาม Y เป็นตัวแปรเชิงกลุ่มที่มีค่าจำนวน 3 ค่า ดังนั้นจึงใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบ Multinomial Logistic regression ซึ่งในการวิเคราะห์ได้มีการเปลี่ยนแปลงตัวแปรควบคุมบางตัว คือ Aud_Size ให้มีรูปแบบตัววัดที่แตกต่างไปจากเดิม โดยกำหนดให้ Aud_Size ซึ่งเป็นตัวแปรควบคุมและตัวแปรตามคือ $AuditQuality$ ได้นำตัวแปรมาใช้ในการประเมินในแง่ของการอ่อนไหวดังนี้

กรณีที่ 1 ปรับเปลี่ยนค่าตัวแปรตามคือคุณภาพงานสอบบัญชีจากเดิมที่แบ่งออกเป็น 3 ระดับให้ลดลงมาเป็น 2 ระดับคือคุณภาพงานสอบบัญชีดี และคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี ส่วนค่าตัวแปรอิสระทุกตัวคงค่าเดิม เนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนค่าตัวแปรตามลงมาเป็น 2 ระดับดังนั้นจึงต้องใช้วิธีการวิเคราะห์สถิติ Binary Logistic Regression แทนดังนี้

- ถ้าคุณภาพงานสอบบัญชีดีให้รหัสเป็น 2
- ถ้าคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดีให้รหัสเป็น 1

กรณีที่ 2 ปรับเปลี่ยนตัวแปรควบคุมได้แก่ Aud_Size เดิมได้ใช้สัดส่วนของผู้ถือหุ้น ($Share$) มาเป็นจำนวนสินทรัพย์สุทธิ ($Assets$) ของบริษัทที่ผู้สอบบัญชีทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2546 และเกิดเหตุการณ์ล้มละลายหรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป

กรณีที่ 3 ปรับเปลี่ยนตัวแปรควบคุมได้แก่ Aud_Size เดิมได้ใช้สัดส่วนของผู้ถือหุ้น ($Share$) มาเป็นจำนวนรายได้สุทธิ ($Revenue$) ของบริษัทที่ผู้สอบบัญชีทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2546 และเกิดเหตุการณ์ล้มละลายหรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป

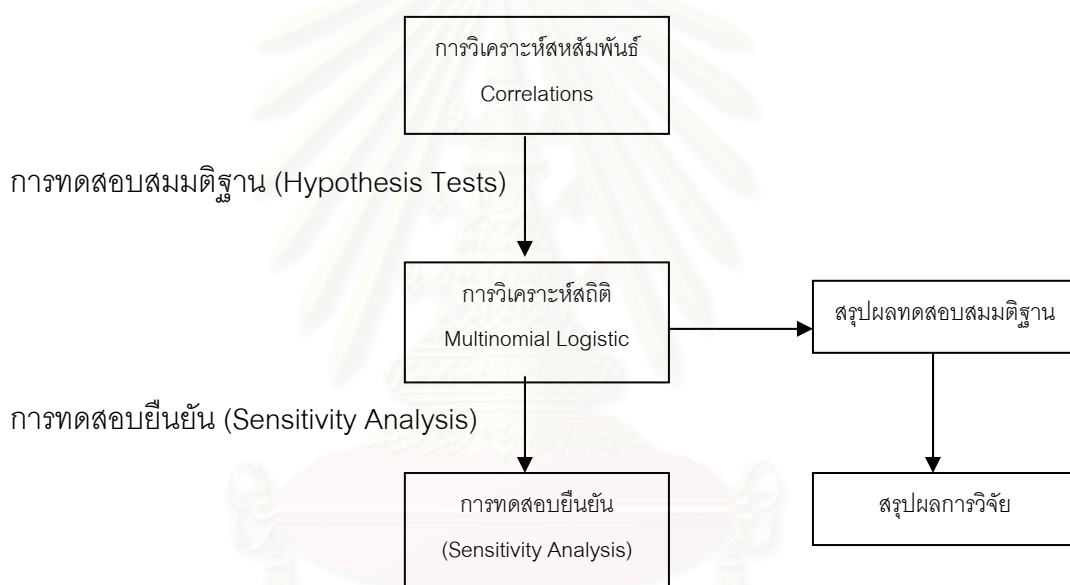
กรณีที่ 4 ปรับเปลี่ยนตัวแปรควบคุมได้แก่ Aud_Size เดิมได้ใช้สัดส่วนของผู้ถือหุ้น ($Share$) ซึ่งเป็นจำนวนเงินบาทของบริษัทที่ผู้สอบบัญชีทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2546 และเกิดเหตุการณ์ล้มละลายหรือต้องฟื้นฟู

กิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไปโดยเปลี่ยนวิธีการวัดค่าเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มกล่าวคือ
ในกรณีที่ส่วนของผู้ถือหุ้นแบ่งค่าการวัดออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

- ถ้าส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าเป็นลบให้รหัสเป็น 1
- ถ้าส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าเป็นบวกให้รหัสเป็น 2

สรุปลำดับขั้นตอนวิธีการทางสถิติเชิงอนุมานที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

การทดสอบการเกิดปัญหา Multicollinearity

ดังนั้น วิธีการวิจัยจึงทำการวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐานคือการศึกษาค้นคว้าต่อเนื้อหาทาง
วิชาชีพและการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยโดยใช้
โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS ในการวิเคราะห์และแปรผลเมื่อได้วิธีการวิจัยและ จากสมการ
แบบโครงสร้างที่ใช้ในการวิจัยแล้ว ในบทที่ 4 จะได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับถัดไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้กล่าวถึงผลที่ได้จากการวิจัย โดยนำเสนอข้อมูลที่รวบรวมได้จากการส่งแบบสอบถามไปยังผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่เป็นกลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับ และเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากสำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ผลโดยใช้วิธีการทางสถิติและตีความผลการวิเคราะห์เพื่อแสดงเป็นสถิติเชิงพรรณนา และทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ การเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย รายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและงบการเงินเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพกับการพัฒนาการปฏิบัติงานและใช้วิธีการคำนวณสมการแบบโครงสร้าง โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และวิธีการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) โดยผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนจะได้กล่าวในรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์จากการใช้วิธีการวิจัยสำรวจ
2. ผลการวิเคราะห์จากการใช้วิธีการวิจัยเชิงประจักษ์
 - 2.1 สถิติเชิงพรรณนา
 - 2.2 สถิติเชิงอนุมาน
 - 2.2.1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
 - 2.2.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย
 - 2.2.3 การวิเคราะห์ในส่วนของการทดสอบยืนยันหรือการวิเคราะห์ประเมินในแง่การอ่อนไหว

ผลการวิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์จากการใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ

ในส่วนของสถิติเชิงพรรณนาจากการวิจัยเชิงประจักษ์จะเป็นการอธิบายถึงลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย แสดงเป็นตารางแจกแจงความถี่เป็นร้อยละ โดยแยกอธิบายรายละเอียดตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผลการวิเคราะห์จากการใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามไปยังผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจำนวน 104 รายได้แบบสอบถามตอบกลับมาจำนวน 43 รายคิดเป็นร้อยละ 41.34 ดังนี้

จากคำถามข้อที่ 1 ท่านมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตหากมีการบังคับใช้กฎหมาย มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 39 รายคิดเป็นร้อยละ 37.50 พบว่าในกลุ่มประชากรดังกล่าวมีการแสดงความคิดเห็นซึ่งได้จัดกลุ่มคำตอบไว้ดังนี้คือ พัฒนาคความรู้ให้ทันสมัยตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปจำนวน 22 รายคิดเป็นร้อยละ 56.40 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องนี้มากที่สุดลำดับต่อมา ได้รับข่าวสารมากขึ้นที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพจำนวน 3 รายคิดเป็นร้อยละ 7.70 สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพที่ได้กำหนดไว้จำนวน 1 รายคิดเป็นร้อยละ 2.60 ขึ้นอยู่กับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแต่ละรายจำนวน 9 รายคิดเป็นร้อยละ 23.10 ไม่มีประโยชน์แต่อย่างใดจำนวน 4 รายคิดเป็นร้อยละ 10.30

จากคำถามข้อที่ 2 ท่านคิดว่าการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพจะมีประโยชน์ต่อตัวท่านเองและต่อสถาบันของวิชาชีพการสอบบัญชีอย่างไรบ้าง มีผู้ตอบแบบสอบถามข้อนี้ทั้งหมดจำนวน 40 รายคิดเป็นร้อยละ 38.46 พบว่าในกลุ่มประชากรดังกล่าวมีการแสดงความคิดเห็นซึ่งได้จัดกลุ่มคำตอบไว้ดังนี้คือช่วยให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความรู้มากขึ้นจำนวน 16 รายคิดเป็นร้อยละ 40.00 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องนี้มากที่สุดลำดับต่อมา ช่วย Update ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องมากขึ้นจำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 5.0 บุคคลภายนอกมีความเชื่อถือผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและสถาบันวิชาชีพมากขึ้นจำนวน 12 รายคิดเป็นร้อยละ 30.00 พัฒนางานสอบบัญชีให้ดียิ่งขึ้นจำนวน 8 รายคิดเป็นร้อยละ 20.00 ไม่มีประโยชน์แต่อย่างใดจำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 5.00

จากคำถามข้อที่ 3 ท่านคิดว่ารูปแบบและวิธีการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพสอบบัญชีในประเทศไทยควรอยู่ในรูปแบบใดที่เหมาะสมที่สุด มีผู้ตอบแบบสอบถามข้อนี้ทั้งหมดจำนวน 41 รายคิดเป็นร้อยละ 39.42 พบว่าในกลุ่มประชากรดังกล่าวมีการแสดงความคิดเห็นซึ่งได้จัดกลุ่มคำตอบไว้ดังนี้คือ

ตอบไว้ดังนี้คือ การเข้าร่วมสัมมนาจำนวน 21 รายคิดเป็นร้อยละ 51.20 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องนี้มากที่สุดลำดับต่อมา การศึกษาด้วยตนเองจำนวน 4 รายคิดเป็นร้อยละ 9.80 การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นจำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 4.90 การเขียนบทความทางวิชาการจำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 4.90 รูปแบบใดก็ได้ที่มีความเหมาะสมกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแต่ละรายจำนวน 12 รายคิดเป็นร้อยละ 29.30

กลุ่มประชากรของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544-2546 และได้เกิดสถานการณ์ล้มละลาย หรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป ที่เป็นเพศหญิงและชายโดยจำนวนกลุ่มประชากรทั้งหมด 104 รายประกอบไปด้วยเพศชายทั้งหมด 60 รายคิดเป็นร้อยละ 57.70 เพศหญิงจำนวน 44 รายคิดเป็นร้อยละ 42.30 ค่า Standard Deviation เท่ากับ 0.496

อายุของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ทำการตรวจสอบและรับรองงบการเงินในปี พ.ศ. 2544-2546 และได้เกิดสถานการณ์ล้มละลายหรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไปจำนวนทั้งหมด 104 รายโดยสามารถเก็บข้อมูลได้ทั้งหมดจำนวน 43 รายดังนี้ อายุน้อยกว่า 30 ปีคิดเป็นร้อยละ 4.70 อายุระหว่าง 31-35 ปีจำนวน 5 รายคิดเป็นร้อยละ 11.60 อายุระหว่าง 36-40 ปีจำนวน 14 รายคิดเป็นร้อยละ 32.60 อายุระหว่าง 41-45 ปีจำนวน 11 รายคิดเป็นร้อยละ 25.60 อายุระหว่าง 46-51 ปีจำนวน 10 รายคิดเป็นร้อยละ 23.30 อายุมากกว่า 51 ปีจำนวน 1 รายคิดเป็นร้อยละ 2.30 ค่า Standard Deviation เท่ากับ 1.180

ระดับการศึกษาของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ทำการตรวจสอบและรับรองงบการเงินในปี พ.ศ. 2544-2546 และได้เกิดสถานการณ์ล้มละลายหรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไปจำนวนทั้งหมด 104 รายโดยสามารถเก็บข้อมูลได้ทั้งหมดจำนวน 43 รายดังนี้ ระดับปริญญาตรีจำนวน 19 รายคิดเป็นร้อยละ 44.20 ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตจำนวน 1 รายคิดเป็นร้อยละ 2.30 ระดับปริญญาโทจำนวน 23 รายคิดเป็นร้อยละ 53.50 ค่า Standard Deviation เท่ากับ 0.996

กลุ่มประชากรของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544-2546 และได้เกิดสถานการณ์ล้มละลายหรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูก

เพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป มีประสบการณ์ทำงานสูงสุด 25 ปี ต่ำสุด 4 ปี ค่า Standard Deviation เท่ากับ 6.118

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์จากการใช้วิธีการวิจัยเชิงประจักษ์

ในส่วนของสถิติเชิงพรรณนาจากการวิจัยเชิงประจักษ์เป็นการอธิบายถึงลักษณะของข้อมูลทั่วไปที่ใช้ในการวิจัย จะออกมาในลักษณะของการแจกแจงความถี่เป็นร้อยละ โดยแยกอธิบายรายละเอียดตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 4.1 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับตัวแปรตามคุณภาพงานสอบบัญชี

คุณภาพงานสอบบัญชี

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	36	34.6	35.0	35.0
คุณภาพงานสอบบัญชีดี	22	21.2	21.4	56.3
คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก	45	43.3	43.7	100.0
Total	103	99.0	100.0	
Missing	9	1	1.0	
Total	104	100.0		

ข้อมูลของตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือคุณภาพงานสอบบัญชี (*Audit Quality*) ดูจากรายงานของผู้สอบบัญชีที่ทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544-2546 และเกิดสถานการณ์ล้มละลาย หรือ ต้องฟื้นฟูกิจการ หรือต้องถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป เกณฑ์ดังกล่าวนำมาใช้ในการแบ่งระดับความมีคุณภาพของงานสอบบัญชีจากประชากรทั้งหมด 104 รายพบว่าสามารถเก็บข้อมูลได้ 103 รายแต่เนื่องจากตัวแปรอิสระบางตัวไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน ดังนั้นประชากรในส่วนของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ครบถ้วน และสามารถนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทั้งหมด 43 รายแบ่งออกเป็น คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี จำนวน 13 ราย ข้อมูลที่สามารถใช้ในการศึกษาได้ลดลงจากข้อมูลเดิม 23 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 30.20 จากประชากรทั้งหมดที่สามารถใช้ในการวิจัยได้ คุณภาพงานสอบบัญชีดีจำนวน 4 ราย ข้อมูลที่สามารถใช้ในการศึกษาได้ลดลงจากข้อมูลเดิม 18 รายคิดเป็นร้อยละ 9.30 จากประชากรทั้งหมดที่สามารถใช้ในการวิจัยได้ คุณภาพงานสอบบัญชีดีมากจำนวน 26 ราย ข้อมูลที่สามารถใช้ในการศึกษาได้ลดลงจากข้อมูลเดิม 19 รายคิดเป็นร้อยละ 60.50 จากประชากรทั้งหมดที่สามารถใช้ในการวิจัยได้

ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของกลุ่มประชากรที่ทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินและระหว่างปี พ.ศ. 2544-2546 และเกิดสถานการณ์ล้มละลายหรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ	43	0	27	8.40	7.198
Valid N (listwise)	43				

จากตารางดังกล่าวพบว่าการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ (*Cpe*) ได้เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งเก็บเป็นจำนวนชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ ได้แสดงจำนวนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพจากจำนวนประชากร (*N*) ทั้งหมด 43 ราย โดยจำนวนชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพสูงสุดเท่ากับ 27 ชั่วโมง จำนวนชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่ำที่สุดคือ 0 ชั่วโมง ค่าเฉลี่ยของชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพอยู่ที่ 8.40 ชั่วโมง ค่า Standard Deviation เท่ากับ 7.198

ตารางที่ 4.3 แสดงข้อมูลตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับปีที่เป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
สมาชิกสมาคมฯ	43	0	25	10.60	7.261
Valid N (listwise)	43				

จากตารางดังกล่าวพบว่าการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (*MemIcaat*) เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามว่าได้เป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นเวลากี่ปี ได้แสดงจำนวนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่เป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยจากจำนวนประชากร (*N*) ทั้งหมด 43 รายปีที่เป็นสมาชิกสมาคมฯ สูงที่สุด 25 ปี ต่ำที่สุด 0 ปี ค่าเฉลี่ยของการเป็นสมาชิกฯ อยู่ที่ 10.60 ปี ค่า Standard Deviation เท่ากับ 7.261

ตารางที่ 4.4 แสดงข้อมูลตัวแปรอิสระ- ส่วนของผู้ถือหุ้นรวม (บาท)

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ส่วนผู้ถือหุ้น (บาท)	99	-6061092745	946944520.00	-279528973.32	869946872.93235
Valid N (listwise)	99				

จากตารางดังกล่าวได้แสดงส่วนของผู้ถือหุ้น (*Share*) ของบริษัทที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544-2546 ทั้งหมด 99 รายซึ่งเก็บข้อมูลมาจากงบการเงิน โดยส่วนของผู้ถือหุ้นสูงสุดเท่ากับ 946,944,520.00 บาท ส่วนของผู้ถือหุ้นต่ำสุดเท่ากับ -6,061,092,745.00 บาท ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ -279,528,973.32 บาท ค่า Standard Deviation เท่ากับ 869946872.93235

ตารางที่ 4.5 แสดงข้อมูลตัวแปรอิสระ- สินทรัพย์รวม (บาท)

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
สินทรัพย์	99	.00	16671507653.00	498902567.30	2126141764.02427
Valid N (listwise)	99				

จากตารางดังกล่าวได้แสดงจำนวนสินทรัพย์รวม (*Assets*) ของบริษัทที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544-2546 ทั้งหมด 99 ราย ซึ่งเก็บข้อมูลจากงบการเงิน โดยจำนวนสินทรัพย์รวมสูงสุดเท่ากับ 16,671,507,653.00 บาท สินทรัพย์รวมต่ำสุด 0.00 บาท ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 498,902,567.30 บาท ค่า Standard Deviation เท่ากับ 2126141764.02427

ตารางที่ 4.6 แสดงข้อมูลตัวแปรอิสระ- รายได้รวม (บาท)

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
รายได้	99	.00	9138104130	203743956.74	996212246.8
Valid N (listwise)	99				

จากตารางดังกล่าวได้แสดงรายได้รวม (*Revenue*) ของบริษัทที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544-2546 ทั้งหมด 99 รายซึ่งเก็บข้อมูลจากงบการเงิน โดยรายได้รวมสูงสุดเท่ากับ 9,138,104,130.00 บาท รายได้รวมต่ำสุด

เท่ากับ 0.00 บาท ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 203,743,956.74 บาท ค่า Standard Deviation เท่ากับ 996212246.8

ตารางที่ 4.7 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับปีที่ทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินในปี พ.ศ. 2544-2546 และเกิดสถานการณ์ล้มละลายหรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป

ปีที่ตรวจสอบ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปี 2544	48	46.2	46.2	46.2
ปี 2545	39	37.5	37.5	83.7
ปี 2546	17	16.3	16.3	100.0
Total	104	100.0	100.0	

จากตารางดังกล่าวได้แสดงปีที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทำการตรวจสอบและรับรองงบการเงินในปี พ.ศ. 2544-2546 และได้เกิดสถานการณ์ล้มละลายหรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไปจำนวนทั้งหมด 104 รายดังนี้ ปี พ.ศ. 2544 จำนวน 48 รายคิดเป็นร้อยละ 46.20 ปี พ.ศ. 2545 จำนวน 39 รายคิดเป็นร้อยละ 37.50 ปี พ.ศ. 2546 จำนวน 17 รายคิดเป็นร้อยละ 16.30 ค่า Standard Deviation เท่ากับ 0.736

สถิติเชิงอนุมาน

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยเป็นการวิเคราะห์หิวเคราะห์หลายตัวแปร (Multivariate Analysis) ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติก (Logistic Regression) และได้ทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้การวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระ ตัวแปรควบคุม และตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์การทดสอบยืนยัน (Sensitivity Analysis) ทุกตัวที่นำมาศึกษามีความสัมพันธ์กันสูงหรือไม่ เพื่อป้องกันปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองหรือที่เรียกว่า Multicollinearity เพราะในการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติกนั้นต้องการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของค่าตัวแปรตามด้วยการเปลี่ยนแปลงของค่าของตัวแปรอิสระ ถ้าตัวแปรอิสระ ตัวแปรควบคุมและตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการทดสอบยืนยันใน

สมการแบบโครงสร้างมีความสัมพันธ์กันเองจะทำให้การประมาณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยแต่ละตัวนั้นมีความน่าเชื่อถือน้อยลงไป เพราะการที่ตัวแปรใดตัวหนึ่งมีค่าเปลี่ยนแปลงย่อมทำให้ตัวแปรตัวที่มีความสัมพันธ์กันนั้นมีค่าเปลี่ยนแปลงไปด้วย และผลดังกล่าวจะส่งผลไปถึงการเปลี่ยนแปลงในค่าตัวแปรตามอีกด้วย (ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย, 2542:103) โดยตัวแปรอิสระ ตัวแปรควบคุม และตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์การทดสอบยืนยัน ผลการวิเคราะห์พบว่าไม่มีตัวแปรอิสระตัวแปรควบคุม และตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์การทดสอบยืนยัน ตัวใดมีความสัมพันธ์กันสูงเกิน 0.5 หมายถึงว่าตัวแปรอิสระ ตัวแปรควบคุม และตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์การทดสอบยืนยัน ดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กันเองสามารถและสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์กับสมการแบบโครงสร้างได้ซึ่งแสดงไว้ในตารางถัดไป

ตารางที่ 4.8 แสดงผลการทดสอบการวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์

Correlations						
		การศึกษาต่อ องทางวิชาชีพ	สมาชิกสมาคมฯ	ส่วนผู้ถือหุ้น (บาท)	สินทรัพย์	รายได้
การศึกษาต่อ องทางวิชาชีพ	Pearson Correlation	1	.151	-.102	.085	.021
	Sig. (2-tailed)	.	.333	.516	.588	.896
	N	43	43	43	43	43
สมาชิกสมาคมฯ	Pearson Correlation	.151	1	-.213	.072	.282
	Sig. (2-tailed)	.333	.	.171	.648	.067
	N	43	43	43	43	43
ส่วนผู้ถือหุ้น (บาท)	Pearson Correlation	-.102	-.213	1	-.294*	-.185
	Sig. (2-tailed)	.516	.171	.	.003	.067
	N	43	43	99	99	99
สินทรัพย์	Pearson Correlation	.085	.072	-.294*	1	.854**
	Sig. (2-tailed)	.588	.648	.003	.	.000
	N	43	43	99	99	99
รายได้	Pearson Correlation	.021	.282	-.185	.854**	1
	Sig. (2-tailed)	.896	.067	.067	.000	.
	N	43	43	99	99	99

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

ตัวแปรดังกล่าวมีความหมายดังนี้

กำหนดให้ตัวแปรอิสระ

ความหมายของตัวแปรอิสระ

Cpe

=

การเข้าร่วมการศึกษาต่อเื่องทางวิชาชีพ

MemIcaat

=

การเป็นสมาชิกของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับ
อนุญาตแห่งประเทศไทย

กำหนดให้ตัวแปรควบคุม

ความหมายของตัวแปรควบคุม

Aud _ Size

=

ส่วนของผู้ถือหุ้น (บาท) (*Share*)

$$= \text{รายได้รวม (บาท) (Revenue)}$$

$$= \text{สินทรัพย์รวม (บาท) (Assets)}$$

ผลการทดสอบการวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์มีดังนี้

การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ (*Cpe*) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ การเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย สินทรัพย์รวม รายได้รวม โดยมีความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.151 0.085 0.021 และ ส่วนของผู้ถือหุ้นรวม มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกัน โดยมีความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.102

การเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (*MemIcaat*) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ สินทรัพย์รวม รายได้รวม (r) เท่ากับ 0.151 0.072 0.282 และ ส่วนของผู้ถือหุ้นรวม มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกัน โดยมีความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.213

ส่วนของผู้ถือหุ้นรวม (*Share*) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ สินทรัพย์รวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 99% โดยส่วนของผู้ถือหุ้นรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ การเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย สินทรัพย์รวม รายได้รวม มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกัน โดยมีความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.102 0.213 0.294 0.185

สินทรัพย์รวม (*Assets*) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ รายได้รวม และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ ส่วนของผู้ถือหุ้นรวม โดยสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ การเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ระยะเวลาความสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชีที่มีต่อลูกค้า โดยมีความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.085 0.072 และ ส่วนของผู้ถือหุ้นรวม รายได้รวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกัน โดยมีความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.294 0.854

รายได้รวม (*Revenue*) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับสินทรัพย์รวม และรายได้รวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ โดยรายได้รวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ การเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย สินทรัพย์รวม โดยมีความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.021 0.282 0.854 และส่วนของผู้ถือหุ้นรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกัน โดยมีความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.185

ผลการวิจัยเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย

ในส่วนของการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ และนำมาวิเคราะห์ด้วยเทคนิคทางสถิติด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติกซึ่งประกอบไปด้วยได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางดังต่อไปนี้

- ตารางแสดงสัดส่วนที่สามารถอธิบายความผันแปรระหว่างตัวแปรในสมการแบบโครงสร้าง (Pseudo R-Square)
- ตารางแสดงความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้าง (Model Fitting Information)
- ตารางแสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามแต่ละตัวที่ใช้ในสมการแบบโครงสร้าง (Likelihood Ratio Tests)
- ตารางแสดงสัดส่วนความถูกต้องในการพยากรณ์สมการแบบโครงสร้าง (Classification Table)
- ตารางแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการแบบโครงสร้าง Parameter Estimates

ผลการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สถิติ Multinomial Logistic Regression

ตารางที่ 4.9 แสดงสัดส่วนที่สามารถอธิบายความผันแปรระหว่างตัวแปรในสมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

Pseudo R-Square

Cox and Snell	.392
Nagelkerke	.473
McFadden	.281

ค่าทั้ง 3 เป็นการดัดแปลงมาจากค่าของ R ยกกำลังของการถดถอยปกติ มีความคล้ายคลึงกับค่า R^2 เรียกว่า *Pesudo R²* เป็นการดัดแปลงมาจากค่าของ R ยกกำลังของการถดถอยปกติ สามารถนำไปใช้ในการบอกสัดส่วนหรือร้อยละที่สามารถอธิบายความผันแปร

ระหว่างตัวแปรในสมการแบบโครงสร้างในการทำวิจัยครั้งนี้ซึ่งใช้วิธีทางสถิติโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติก ค่าที่นิยมนำมาใช้มากในการพิจารณาได้แก่ ค่า Nagelkerke และจะพิจารณาร่วมมากับค่า McFadden โดยถ้าหากค่า McFadden ที่ได้มีค่ามากกว่าร้อยละ 20 ขึ้นไป แสดงว่าสมการแบบโครงสร้างที่ได้มีความเหมาะสมในระดับที่สามารถยอมรับได้จากการวิเคราะห์สมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าได้ค่า Cox and Snell เป็นการวัดความพยายามในการเลียนแบบค่า Multiple R-square โดยปกติค่าดังกล่าวจะได้เท่ากับ 1 หรือน้อยกว่า 1 โดยค่า Cox and Snell เท่ากับร้อยละ 39.20 ค่า Nagelkerke เท่ากับร้อยละ 47.30 และค่า McFadden เป็นการประมาณค่า Maximum likelihood estimation เท่ากับร้อยละ 28.10 ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดคือร้อยละ 20.00

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าสมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีความเหมาะสมในระดับที่สามารถยอมรับได้ และสามารถอธิบายความถูกต้องของสมการแบบโครงสร้างจากการใช้วิธีทางสถิติโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติกได้ถูกต้องถึงร้อยละ 47.30

ตารางที่ 4.10 แสดงความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้าง

Model Fitting Information

Model	-2 Log Likelihood	Chi-Square	df	Sig.
Intercept Only	76.263			
Final	54.842	21.422	6	.002

การทดสอบความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้างถ้าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม จะสามารถพัฒนาความสามารถในการพยากรณ์ตัวแปรตามได้อย่างถูกต้องและค่า Log Likelihood จะลดลงโดยใช้ค่า -2 Log Likelihood ของสมการแบบโครงสร้าง ซึ่งประกอบด้วยค่าคงที่เพียงค่าเดียว หรือค่า W จะเป็น

$$W = \beta_0 + e$$

และจากผลการทดสอบจากตารางดังกล่าวพบว่าค่า Log Likelihood เริ่มต้นเท่ากับ 76.263 เป็นการวัดสมการแบบโครงสร้างกับจำนวนตัวแปรอิสระทั้งหมด ส่วนค่า Log Likelihood สุดท้ายเท่ากับ 54.842 เป็นการวัดผลการคำนวณหลังจากตัวแปรอิสระทั้งหมดได้เข้าสมการแบบโครงสร้างของ Multinomial Logistic Regression ซึ่งจะได้ดังนี้

$$W = \beta_0 + \beta_1 Cpe + \beta_2 MemIcaat + \beta_3 Aud_Size + e$$

ดังนั้นค่า Chi-Square ที่ได้จากสมการแบบโครงสร้างคือ 21.412 ซึ่งนำมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ทั้ง 2 สมมติฐานดังนี้

$$H_0 : \beta_1 = 0$$

$$H_1 : \beta_1 \neq 0$$

ตารางดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ผลได้ว่าสมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีค่า Chi-Square เป็นการวัดความแตกต่างระหว่างการวัดค่าของสมการแบบโครงสร้างเท่ากับ $21.422 = (76.263 - 54.842)$ ที่ระดับนัยสำคัญ (*Sig.*) เท่ากับ 0.002 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% ($\alpha = 0.05$) การทดสอบดังกล่าวเป็นการทดสอบความมีนัยสำคัญ โดยเป็นการทดสอบเปรียบเทียบของค่า *F-Test* โดยค่า R^2 หรือความเปลี่ยนแปลงระหว่างในตัว R^2 ในสมการถดถอยแบบเชิงซ้อนเป็นการทดสอบว่าสมการแบบโครงสร้างมีความสัมพันธ์ในการพัฒนาตัวแปรเพิ่มเติมและเป็นการทดสอบความมีนัยสำคัญของสมการแบบโครงสร้างหรือไม่ ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่น่ามาใส่ไว้ในสมการแบบโครงสร้างมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้งาน

ตารางที่ 4.11 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามแต่ละตัวที่ใช้ในสมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

Likelihood Ratio Tests

Effect	-2 Log Likelihood of Reduced Model	Chi-Square	df	Sig.
Intercept	57.276	2.434	2	.296
CPE	66.167	11.325	2	.003
MEMBERIC	57.538	2.696	2	.260
SHARE	57.724	2.882	2	.237

The chi-square statistic is the difference in -2 log-likelihoods between the final model and a reduced model. The reduced model is formed by omitting an effect from the final model. The null hypothesis is that all parameters of that effect are 0.

การทดสอบอัตราส่วนความเป็นไปได้หรือ Likelihood Ratio Test เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวอิสระกับตัวแปรตามแต่ละตัวที่ใช้ในการคำนวณสมการแบบโครงสร้าง เป็นการทดสอบระหว่าง Final Model กับ Reduced Model ซึ่งจะแสดงค่า $-2LL$, Corresponding Chi-Square และค่า *Sig.* ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว โดยค่าพิจารณาคือค่า *Sig.* ค่าดังกล่าวจะนำมาพิจารณาใช้ในการทดสอบความมีนัยสำคัญของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีผลต่อตัวแปรตามว่ามีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ เพื่อให้ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ต่อไปใน

การทดสอบ Likelihood Ratio Test จะแสดงค่า Chi-Square โดยถ้าค่าดังกล่าวสูงจะมีผลต่อค่า Sig. ด้วย จากผลที่ได้พบว่า การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ และการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชี และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย มีตัวแปรอิสระ 1 ตัวพบว่า การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) เท่ากับ 0.003 น้อยกว่า 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% จึงสามารถกล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับสมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ (Cpe) สามารถนำไปในการทดสอบสมมติฐานได้

นอกจากนี้ Likelihood Ratio Test ยังสามารถใช้ในการทดสอบสมมติฐานว่าตัวแปรมีความสามารถในการลดความผิดพลาด จากสมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าตัวแปรอิสระมีอยู่ 1 ตัวคือ การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ มีนัยสำคัญทางสถิติสามารถอธิบายความแตกต่างระหว่างกลุ่มของตัวแปรตามซึ่งหมายถึงคุณภาพงานสอบบัญชีแต่ละประเภทได้หมายถึงการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ตารางที่ 4.12 แสดงสัดส่วนความถูกต้องในการพยากรณ์สมการแบบโครงสร้าง

Classification

Observed	Predicted			Percent Correct
	คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	คุณภาพงานสอบบัญชีดี	คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก	
คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	9	0	4	69.2%
คุณภาพงานสอบบัญชีดี	1	0	3	.0%
คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก	4	0	22	84.6%
Overall Percentage	32.6%	.0%	67.4%	72.1%

Predicted คือค่าร้อยละของความถูกต้องในการพยากรณ์สมการแบบโครงสร้างเป็นการพยากรณ์ความถูกต้องของตัวแปรตามในสมการแบบโครงสร้างแต่ละตัวแปร สามารถอธิบายผลได้ดังนี้

จากประชากรจำนวน 13 บริษัทที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินโดยมีคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี สมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้สามารถพยากรณ์ถูกต้อง 9 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 69.20

จากประชากรจำนวน 4 บริษัทที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินโดยมีคุณภาพงานสอบบัญชีดี สมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้สามารถพยากรณ์ถูกต้อง 0 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.00

จากประชากรจำนวน 26 บริษัทที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินโดยมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก สมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้สามารถพยากรณ์ถูกต้อง 22 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 84.60

จากประชากรทั้งหมดจำนวน 43 บริษัท สมการที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้สามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องรวมทั้งหมด (Overall Percentage) คิดเป็นร้อยละ 72.10

นอกจากสัดส่วนความถูกต้องรวมจากตาราง Classification แล้วในการประเมินความถูกต้องแม่นยำของสมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้สามารถประเมินโดยดูจากสัดส่วนของอัตราโอกาสที่จะเกิดความถูกต้อง (Proportional by Change Accuracy rate) ซึ่งสัดส่วนของเกณฑ์ที่กำหนดเกี่ยวกับสามารถคำนวณได้โดยการนำผลรวมกำลังสองของสัดส่วนความถูกต้องที่พยากรณ์ในตัวแปรตามแต่ละกลุ่มซึ่งประกอบไปด้วยคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก คุณภาพงานสอบบัญชีดี และคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี ไปคูณกับ 1.25 เนื่องจากตั้งอยู่บนความต้องการที่จะให้ความถูกต้องของสมการแบบโครงสร้างควรจะมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเกี่ยวกับโอกาสที่จะเกิดความถูกต้องในอัตราร้อยละ 25 ดังนั้นเกณฑ์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบความถูกต้องของสมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผลรวมกำลังสองของสัดส่วนความถูกต้องที่พยากรณ์ในตัวแปรตามแต่ละกลุ่มซึ่งเท่ากับ $(0.326 \times 0.326) + (0.00 \times 0.00) + (0.674 \times 0.674) = 0.560552$ ไปคูณกับ 1.25 จะได้เท่ากับ $(0.560552 \times 1.25) = 0.70069$ หรือร้อยละ 70.069 จากสมการแบบโครงสร้างที่ได้พบว่าอัตราความถูกต้องเท่ากับร้อยละ 72.10 ซึ่งเกินกว่าเกณฑ์ที่มาตรฐานกำหนด แสดงว่าสมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีความเหมาะสม

ตารางที่ 4.13 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการแบบโครงสร้าง

Parameter Estimates								95% Confidence Interval for Exp(B)	
	B	Std. Error	Wald	df	Sig.	Exp(B)	Lower Bound	Upper Bound	
คุณภาพงานสอบบัญชี									
คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	Intercept	1.116	.806	1.919	1	.166			
	CPE	-.219	.082	7.098	1	.008	.804	.684 .944	
	MEMBERIC	.004	.062	.004	1	.952	1.004	.889 1.133	
	SHARE	.000	.000	.772	1	.380	1.000	1.000 1.000	
คุณภาพงานสอบบัญชีดี									
คุณภาพงานสอบบัญชีดี	Intercept	-.009	1.027	.000	1	.993			
	CPE	-.038	.085	.206	1	.650	.962	.815 1.136	
	MEMBERIC	-.154	.112	1.884	1	.170	.857	.688 1.068	
	SHARE	.000	.000	.187	1	.665	1.000	1.000 1.000	

a. The reference category is: คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก.

ตารางดังกล่าวเป็นการแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ (Parameter Estimates) ในสมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้โดยจะเน้นตัวแปรอิสระแต่ละตัวว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในลักษณะใด ค่าที่ได้จะต่างกันไปในแต่ละกลุ่มของตัวแปรตามโดยใช้ค่า $Exp(B)$ ในการทดสอบสมมติฐานโดยปกติ แล้วตารางการประมาณค่า

สัมประสิทธิ์จะแสดงค่า *Wald* และ ค่า *Sig.* ด้วยแต่สิ่งที่สำคัญที่สุดในการทดสอบสมมติฐานจะใช้ค่า $Exp(B)$ ในการทดสอบสมมติฐานเนื่องจากการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตามโดยรวมเนื่องจากการพยากรณ์โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ขึ้นเป็นอัตราร้อยละ ซึ่งค่า $Exp(B)$ เป็นค่าของ Odds Ratios

จากการพิจารณาสมการแบบโครงสร้างพบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% คือการศึกษาต่อเนืองทางวิชาชีพซึ่งเป็นตัวอิสระที่มีนัยสำคัญจากการทดสอบ Likelihood Ratio Tests และการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยซึ่งสามารถอธิบายได้ 2 ตัวแปรดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ : การศึกษาต่อเนืองทางวิชาชีพ (*Cpe*)

1.1 การวิเคราะห์สมการแบบโครงสร้างตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี เปรียบเทียบระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดีกว่าคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก

หากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการศึกษาต่อเนืองทางวิชาชีพจะทำให้ความน่าจะเป็นที่คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดีลดลงแทนความน่าจะเป็นที่คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก สามารถอธิบายได้ว่าทุก ๆ 1 หน่วยที่เพิ่มขึ้นของการศึกษาต่อเนืองทางวิชาชีพจะมีความสัมพันธ์กับโอกาสที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดีที่ลดลงเท่ากับร้อยละ 19.60 ($0.804 - 1 = -0.196$) เมื่อเทียบกับโอกาสในการเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก และยังสามารถอธิบายได้อีกว่าหากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการศึกษาต่อเนืองทางวิชาชีพเพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก เพิ่มมากกว่าโอกาสที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดีกว่าร้อยละ 24.38 ($1/0.804-1=0.243781$)

1.2 การวิเคราะห์การวิเคราะห์สมการแบบโครงสร้างตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี เปรียบเทียบระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีดีกับคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก

หากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการศึกษาต่อเนืองทางวิชาชีพจะทำให้ความน่าจะเป็นที่คุณภาพงานสอบบัญชีดี ลดลงแทนความน่าจะเป็นที่คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก สามารถอธิบายได้ว่าทุก ๆ 1 หน่วยที่เพิ่มขึ้นของการศึกษาต่อเนืองทางวิชาชีพจะมีความสัมพันธ์กับโอกาสที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีที่ลดลงเท่ากับร้อยละ 3.80 ($0.962-1 = 0.038$)

เมื่อเทียบกับโอกาสในการเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก และยังสามารถอธิบายได้อีกว่าหากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก เพิ่มมากกว่าโอกาสที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีเท่ากับ 3.95 ($1/0.962-1 = 0.039501$)

จากผลที่ได้พบว่ายอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่คาดว่าการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ (Cpe) จะมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี หมายถึงผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการพัฒนาการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นเนื่องจากพบว่าถ้าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมากขึ้น โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี และคุณภาพงานสอบบัญชีดีจะยิ่งลดน้อยลงกว่าคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก จากผลที่ได้สรุปว่า การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับคุณภาพงานสอบบัญชี

2. ตัวแปรอิสระ : การเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (MemIcaat)

2.1 การวิเคราะห์สมการแบบโครงสร้างตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี เปรียบเทียบระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดีกับคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก

หากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย จะทำให้ความน่าจะเป็นที่คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี เพิ่มขึ้นแทนความน่าจะเป็นที่คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก สามารถอธิบายได้ว่าทุก ๆ 1 หน่วยที่เพิ่มขึ้นของการเป็นสมาชิกสมาคมฯ จะมีความสัมพันธ์กับโอกาสที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดีที่เพิ่มขึ้นเท่ากับร้อยละ 4.00 ($1.04 - 1 = 0.04$) เมื่อเทียบกับโอกาสในการเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก และยังสามารถอธิบายได้อีกว่าหากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นสมาชิกสมาคมฯ เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก ลดลงมากกว่าโอกาสที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดีเท่ากับร้อยละ 0.39 ($1/1.004-1=0.0039$)

2.2 การวิเคราะห์การวิเคราะห์สมการแบบโครงสร้างตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี เปรียบเทียบระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีดีกับคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก

หากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย จะทำให้ความน่าจะเป็นที่คุณภาพงานสอบบัญชีดี ลดลงแทนความน่าจะเป็นที่คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก สามารถอธิบายได้ว่าทุก ๆ 1 หน่วยที่เพิ่มขึ้นของการสมาชิกสมาคมฯ จะมีความสัมพันธ์กับโอกาสที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีที่ลดลงเท่ากับร้อยละ 14.30 ($0.857-1 = 0.143$) เมื่อเทียบกับโอกาสในการเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก และยังสามารถอธิบายได้อีกว่าหากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นสมาชิกสมาคมฯ เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก เพิ่มมากกว่าโอกาสที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีเท่ากับ 16.68 ($1/0.857-1 = 0.1668$)

ผลที่ได้พบว่าไม่ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่คาดว่าสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (*MemIcaat*) จะมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี หมายถึงผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการพัฒนาการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นเนื่องจากพบว่าถ้าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้เป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี และคุณภาพงานสอบบัญชีดีจะยิ่งมากขึ้นกว่าคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก จากผลที่ได้สรุปว่าการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับคุณภาพงานสอบบัญชี

จากรายละเอียดเกี่ยวกับการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ในตารางที่ 4.14 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังตารางที่ 4.15 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.14 แสดงผลสรุปการวิจัยตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ตัวแปรอิสระ	ผลการวิจัยที่ระดับความเชื่อมั่น 95%	
	นัยสำคัญทางสถิติ	ทิศทางความสัมพันธ์
การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ (Cpe)	มี	เดียวกัน
การเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (MemIcaat)	ไม่มี	ตรงกันข้าม

จากผลการวิจัยที่ได้สามารถสรุปได้ว่าที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสิ้น 1 ตัวแปรได้แก่ การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ

ตารางที่ 4.15 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานตัวแปรแต่ละตัว

สมมติฐาน	ผลการวิจัยที่ระดับความเชื่อมั่น 95%
H_1 : การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพงานสอบบัญชี	ยอมรับ
H_2 : การเป็นสมาชิกของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพงานสอบบัญชี	ไม่ยอมรับ

จากสรุปผลการวิจัยข้างต้นสามารถนำมาตอบสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 จากเหตุผลทางด้านการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพพบว่าผลการวิจัยในอดีตของ C.William Thomas et al. 1998 Westord, Peter Joseph: 1990, Sarah E.Bonner และ Barry L. Lewis: 1991, Olivier Herrbach: 2001, Thomas C. Wooten: 2003, Olivier Herrbach (2001), O'Keefe, T. B., และ J. Fuglister. (1992) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ พบว่าผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติงานนอกพ่วงจะมีการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพน้อยกว่าผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติงานมีคุณภาพเนื่องจากการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมากกว่า ทำให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพเนื่องจากได้รับความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมีการตั้งสมมติฐานดังต่อไปนี้

H_1 : การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพงานสอบบัญชี

แสดงในตาราง 4.15 พบว่าผลการวิจัยได้ยอมรับในเรื่องการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ (Cpe) มีส่วนทำให้มีการพัฒนาความรู้และการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีและคุณภาพงานสอบบัญชีที่มีคุณภาพสูงซึ่งเป็นในทิศทางเดียวกับคุณภาพงานสอบบัญชีโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

สมมติฐานข้อที่ 2 ผลการวิจัยในอดีตของ Gary Colbert และ Dennis Murray : 1998, C.William Thomas et al.:1998 ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการเป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพพบว่าผู้สอบบัญชีที่เป็นสมาชิกของ American Institute of Certified Public Accountants จะมีคุณภาพงานสอบบัญชีสูงกว่าเนื่องจากได้รับข่าวสารและข้อมูลใหม่ ๆ จากสมาคมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี ทำให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการสอบบัญชีเนื่องจากได้รับข่าวสารใหม่ ๆ ทางด้านวิชาชีพบัญชีดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมีการตั้งสมมติฐานดังต่อไปนี้

H_2 : การเป็นสมาชิกของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพงานสอบบัญชี

แสดงในตาราง 4.15 พบว่าผลการวิจัยไม่ยอมรับ H_2 : การเป็นสมาชิกของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (*MemIcaat*) ทำให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้รับข่าวสารทางวิชาชีพใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพซึ่งมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชีโดยมีทิศทางความสัมพันธ์เดียวกับคุณภาพงานสอบบัญชี โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการทดสอบสมมติฐานของตัวแปรอิสระแต่ละปัจจัย (Univariate Analysis)

จากผลการวิจัยที่ได้ในตาราง 4.14-4.15 สามารถสรุปเกี่ยวกับการทดสอบสมมติฐานของตัวแปรอิสระแต่ละปัจจัย (Univariate Analysis) มีจุดมุ่งหมายคือ เป็นการสรุปให้เห็นสภาพของตัวแปรแต่ละตัวที่ทำการศึกษาว่าเป็นอย่างไร แสดงในตารางประมาณค่าสัมประสิทธิ์ได้ดังนี้

การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ (*Cpe*) พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชีซึ่งหมายถึงมีการพัฒนาการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกันดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานดังกล่าว

การสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (*MemIcaat*) พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชีหมายถึงมีการพัฒนาการปฏิบัติงานในทิศทางตรงกันข้ามดังนั้นจึงไม่ยอมรับสมมติฐานดังกล่าว

ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงซ้อนของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม (Multivariate Analysis)

จากผลการวิจัยที่ได้ในตารางที่ 4.14-4.15 สามารถสรุปเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงซ้อนของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม (Multivariate Analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ที่สามารถนำตัวแปรหลายตัวมาพิจารณาวิเคราะห์ได้พร้อมกัน ได้ดังนี้ ผลการวิจัยจากการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติกวิเคราะห์สมการแบบโครงสร้างพบว่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชีคือ การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ จากการนำสมการแบบโครงสร้างมาวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติกพบว่าตัวแปรอิสระ 1 ตัวสามารถอธิบายเกี่ยวกับคุณภาพงานสอบบัญชีได้ถูกต้องของ R^2 ได้ร้อยละ 47.30 และนอกจากนี้สมการแบบ

โครงสร้างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ยังมีความน่าเชื่อถือ (Predicted) สูงถึงร้อยละ 72.10 เมื่อนำมาเขียนเป็นสมการแบบโครงสร้างเพื่อใช้ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ จะได้สมการแบบโครงสร้างได้มาจากตารางการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ (ตารางที่ 4.13) โดยใช้ค่า β ดังนี้

Predicted Logit (Y_1 =คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี)

$$= 1.116 + (-0.219) * Cpe + (0.004) * MemIccat + (0.000) * Share$$

Predicted Logit (Y_2 =คุณภาพงานสอบบัญชีดี)

$$= -0.009 + (-0.038) * Cpe + (-0.154) * MemIcaat + (0.000) * Share$$

โดยทำการอ้างอิงกับคุณภาพงานสอบบัญชีดีมากที่สุดคือ Y_3

การวิเคราะห์การผลการทดสอบยืนยัน (Sensitivity Analysis)

การวิเคราะห์ทดสอบยืนยันหรือการประเมินในแง่ของการอ่อนไหว หรือ (Sensitivity Analysis) สามารถทำได้โดยผู้ที่ทำการสร้างสมการแบบโครงสร้างจะทำการคาดการณ์และตั้งสมมติฐานของผลลัพธ์ที่ได้เนื่องจากผลลัพธ์ที่ได้จากสมการแบบโครงสร้างจะขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนั้นจึงควรพิจารณาข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์สมการแบบโครงสร้างพบว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาใช้นั้นมีค่าต่าง ๆ ได้หลายค่าและสามารถนำไปปรับเปลี่ยนใช้กับเงื่อนไขที่เปลี่ยนไป หรือกับความต้องการที่จะต้องทำการตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ กันออกไปได้ และยังช่วยให้เข้าใจและให้เกิดความมั่นใจในสมการแบบโครงสร้างมากขึ้น และยังช่วยในการตรวจสอบความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมการแบบโครงสร้าง เช่น ผลลัพธ์ของการปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมตัวแปรหรือลดตัวแปรภายนอกและปัจจัยที่กำหนดที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์การประเมินในการทดสอบยืนยัน (Sensitivity Analysis)

กรณีที่ 1 เปลี่ยนแปลงค่าตัวแปรตามคือคุณภาพงานสอบบัญชีจากเดิมที่แบ่งออกเป็น 3 ระดับให้ลดลงมาเป็น 2 ระดับคือคุณภาพงานสอบบัญชีดี และคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี ส่วนค่าตัวแปรอิสระทุกตัวคงค่าเดิม เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงค่าตัวแปรตามลงมาเป็น 2 ระดับดังนั้นจึงต้องใช้วิธีการวิเคราะห์สถิติ Binary Logistic Regression แทนผลการวิจัย (ดูภาคผนวก ก) พบว่าสมการแบบโครงสร้างมีความเหมาะสมไม่แตกต่างจากเทคนิควิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้วิธี

Multinomial Logistic Regression สามารถอธิบายความผันแปรระหว่างตัวแปรในสมการแบบโครงสร้างที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติกได้ร้อยละ 44.70 และสมการแบบโครงสร้างที่ได้สามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องรวมคิดเป็นร้อยละ 76.70 โดยการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95% แบ่งค่าการวัดออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

- ถ้าคุณภาพงานสอบบัญชีดีให้รหัสเป็น 2
- ถ้าคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดีให้รหัสเป็น 1

กรณีที่ 2 ปรับเปลี่ยนตัวแปรควบคุมได้แก่ *Aud_Size* เดิมได้ใช้สัดส่วนของผู้ถือหุ้น (*Share*) มาเป็นจำนวนสินทรัพย์สุทธิ (*Assets*) ของบริษัทที่ผู้สอบบัญชีทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่อการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2546 และเกิดเหตุการณ์ล้มละลายหรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป ผลการวิจัย (ดูภาคผนวก ก) พบว่าสมการแบบโครงสร้างมีความเหมาะสม สามารถอธิบายความผันแปรระหว่างตัวแปรในสมการแบบโครงสร้างที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติกได้ร้อยละ 50.70 และสมการแบบโครงสร้างที่ได้สามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องรวมคิดเป็นร้อยละ 74.40 โดยการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

กรณีที่ 3 ปรับเปลี่ยนตัวแปรควบคุมได้แก่ *Aud_Size* เดิมได้ใช้สัดส่วนของผู้ถือหุ้น (*Share*) มาเป็นจำนวนรายได้สุทธิ (*Revenue*) ของบริษัทที่ผู้สอบบัญชีทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่อการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2546 และเกิดเหตุการณ์ล้มละลายหรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป ผลการวิจัย (ดูภาคผนวก ก) พบว่าสมการแบบโครงสร้างมีความเหมาะสม สามารถอธิบายความผันแปรระหว่างตัวแปรในสมการแบบโครงสร้างที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติกได้ร้อยละ 48.20 และสมการแบบโครงสร้างที่ได้สามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องรวมคิดเป็นร้อยละ 72.10 โดยการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

กรณีที่ 4 ปรับเปลี่ยนตัวแปรควบคุมได้แก่ *Aud_Size* เดิมได้ใช้สัดส่วนของผู้ถือหุ้น (*Share*) ซึ่งเป็นจำนวนเงินบาทของบริษัทที่ผู้สอบบัญชีทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่อการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2546 และเกิดเหตุการณ์ล้มละลาย หรือต้องฟื้นฟู

กิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป โดยเปลี่ยนวิธีการวัดค่าเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มกล่าวคือ ในกรณีที่ส่วนของผู้ถือหุ้นแบ่งค่าการวัดออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

- ถ้าส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าเป็นลบให้รหัสเป็น 1
- ถ้าส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าเป็นบวกให้รหัสเป็น 2

ผลการวิจัย (ดูภาคผนวก ก) พบว่าสมการแบบโครงสร้างมีความเหมาะสม สามารถอธิบายความผันแปรระหว่างตัวแปรในสมการแบบโครงสร้างที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติกได้ร้อยละ 50.10 และสมการแบบโครงสร้างที่ได้สามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องรวมคิดเป็นร้อยละ 69.80 โดยการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่าการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานและบทต่อไปจะกล่าวถึงสรุปการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะหลังจากที่ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้เป็นที่เรียบร้อยแล้วและในบทถัดไปเป็นบทสุดท้ายที่เกี่ยวข้องกับสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทสุดท้ายของการวิจัยครั้งนี้ กล่าวถึงสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเป็นการพัฒนาวิชาชีพการสอบบัญชีอย่างหนึ่ง ในปัจจุบันการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้สอบบัญชีสามารถเลือกกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีแต่ละราย ซึ่ง การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี รับผิดชอบ

เพื่อช่วยให้เข้าใจงานวิจัยได้ดียิ่งขึ้น ส่วนหลัก ๆ ในบทนี้จะประกอบด้วยสรุป ผลการวิจัย และอีกส่วนจะเป็นการอภิปรายความหมายของผลการวิจัย ประโยชน์ของงานวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัยและข้อเสนอแนะในโอกาสการวิจัยครั้งต่อไปในอนาคตที่ได้มาจากการวิจัยใน ครั้งนี้

ในการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการ ปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และเชิงประจักษ์ (Empirical Research) มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพที่มีผลต่อการพัฒนาการ ปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับ อนุญาตในประเทศไทยทำให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้รับข่าวสารทางวิชาชีพใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพซึ่งมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี

โดยทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการ ปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย เฉพาะในส่วนการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ และการแสดงความเห็นต่องบการเงินในปี พ.ศ.2544 ถึง 2546 และเกิดเหตุการณ์ล้มละลาย หรือ ตัดพื้นที่ปฏิบัติการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป

และการผลการวิจัยความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการ ปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม การส่ง

แบบสอบถาม การวิเคราะห์รายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและงบการเงิน การขอข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพที่มีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย
2. ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยทำให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้รับข่าวสารทางวิชาชีพใหม่ ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยที่ทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544-2546 และเกิดสถานการณ์ล้มละลาย หรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไปโดยมีกลุ่มประชากรทั้งสิ้น 104 ราย แต่จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้พบว่ากลุ่มประชากรที่มีข้อมูลครบถ้วนสามารถใช้เป็นประชากรในการศึกษามีเพียง 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.30 และการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยสองลักษณะคือ 1) การวิจัยเชิงสำรวจเป็นการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้คือผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย 2) การวิจัยเชิงประจักษ์เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพและการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย และใช้วิธีการทางสถิติการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบโลจิสติก โดยใช้วิธีการ Multinomial Logistic Regression โดยทำการทดสอบสมมติฐานที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (หรือ $\alpha = 0.05$) วิธีการนี้แบ่งออกเป็น การทดสอบสมมติฐานของตัวแปรอิสระแต่ละปัจจัย (Univariate Analysis) และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงซ้อนของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม (Multivariate Analysis) โดยใช้โปรแกรม Statistical Package for Social Science (SPSS for Windows) เนื่องจากเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยต่าง ๆ และการส่งแบบสอบถามสามารถจำแนกกรอบแนวคิดของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพที่มีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยดังนี้

กรอบแนวคิดที่ 1 แนวคิดของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพพบว่าในปัจจุบัน การประกอบวิชาชีพบัญชีได้มีการกำหนดข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาวิชาชีพและผู้ประกอบวิชาชีพเองและถือเป็นส่วนหนึ่งในการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพบัญชีโดยการศึกษาต่อเนื่องปัจจุบันอินเทอร์เน็ตได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพด้วย

กรอบแนวคิดที่ 2 แนวคิดของการวัดคุณภาพงานสอบบัญชี

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีได้พบว่ามีกรอบแนวคิดการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีดังต่อไปนี้คือการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีทางตรงและการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีทางอ้อม

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม การส่งแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงประจักษ์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์จากการวิจัยเชิงสำรวจ
2. ผลการวิเคราะห์จากการวิจัยเชิงประจักษ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีเพียงกลุ่มเดียวแต่แบ่งออกเป็น 2 ส่วนตามลักษณะของรูปแบบการวิจัยดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์จากการวิจัยเชิงสำรวจ

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจคือผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินของบริษัทระหว่างปี พ.ศ. 2544 ถึง 2546 และบริษัทดังกล่าวได้เกิดเหตุการณ์ล้มละลาย หรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป

จากคำถามข้อที่ 1 ท่านมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตหากมีการบังคับใช้กฎหมาย มีผู้ตอบแบบสอบถามในข้อนี้ทั้งหมด 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.50 พบว่าในกลุ่มประชากรดังกล่าวมีการแสดงความคิดเห็นซึ่งได้จัดกลุ่มคำตอบ

ไว้ดังนี้คือ พัฒนาคำความรู้ให้ทันสมัยตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปจำนวน 22 รายคิดเป็นร้อยละ 56.40 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องนี้มากที่สุดลำดับต่อมา ได้รับข่าวสารมากขึ้นที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพจำนวน 3 รายคิดเป็นร้อยละ 7.70 สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพที่ได้กำหนดไว้จำนวน 1 รายคิดเป็นร้อยละ 2.60 ขึ้นอยู่กับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแต่ละรายจำนวน 9 รายคิดเป็นร้อยละ 23.10 ไม่มีประโยชน์แต่อย่างใดจำนวน 4 รายคิดเป็นร้อยละ 10.30

จากคำถามข้อที่ 2 ท่านคิดว่าการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพจะมีประโยชน์ต่อตัวท่านเองในการปฏิบัติงานอย่างไรบ้าง มีผู้ตอบแบบสอบถามข้อนี้ทั้งหมดจำนวน 40 รายคิดเป็นร้อยละ 38.46 พบว่าในกลุ่มประชากรดังกล่าวมีการแสดงความคิดเห็นซึ่งได้จัดกลุ่มคำตอบไว้ดังนี้คือช่วยให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความรู้มากขึ้นจำนวน 16 รายคิดเป็นร้อยละ 40.00 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องนี้มากที่สุดลำดับต่อมา ช่วย Update ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องมากขึ้นจำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 5.0 บุคคลภายนอกมีความเชื่อถือผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและสถาบันวิชาชีพมากขึ้นจำนวน 12 รายคิดเป็นร้อยละ 30.00 พัฒนางานสอบบัญชีให้ดียิ่งขึ้นจำนวน 8 รายคิดเป็นร้อยละ 20.00 ไม่มีประโยชน์แต่อย่างใดจำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 5.00

จากคำถามข้อที่ 3 ท่านคิดว่ารูปแบบและวิธีการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพสอบบัญชีในประเทศไทยควรอยู่ในรูปแบบใดที่เหมาะสมที่สุด มีผู้ตอบแบบสอบถามข้อนี้ทั้งหมดจำนวน 41 รายคิดเป็นร้อยละ 39.42 พบว่าในกลุ่มประชากรดังกล่าวมีการแสดงความคิดเห็นซึ่งได้จัดกลุ่มคำตอบไว้ดังนี้คือ การเข้าร่วมสัมมนาจำนวน 21 รายคิดเป็นร้อยละ 51.20 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องนี้มากที่สุดลำดับต่อมา การศึกษาด้วยตนเองจำนวน 4 รายคิดเป็นร้อยละ 9.80 การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นจำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 4.90 การเขียนบทความทางวิชาการจำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 4.90 รูปแบบใดก็ได้ที่มีความเหมาะสมกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแต่ละรายจำนวน 12 รายคิดเป็นร้อยละ 29.30

กลุ่มประชากรที่ทำการส่งแบบสอบถามและได้รับตอบกลับมาจำนวน 43 รายคิดเป็นร้อยละ 41.34 ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544-2546 และได้เกิดสถานการณ์ล้มละลาย หรือฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป ที่เป็นเพศหญิงและชายโดยจำนวนกลุ่มประชากรทั้งหมด 104 รายประกอบไปด้วยเพศชายทั้งหมด 60 รายคิดเป็นร้อยละ 57.70 เพศหญิงจำนวน 44 รายคิดเป็นร้อยละ 42.30 โดยมีอายุน้อยกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.70 อายุระหว่าง 31-35 ปีจำนวน 5 รายคิดเป็นร้อยละ 11.60 อายุระหว่าง 36-40 ปีจำนวน 14 รายคิดเป็นร้อยละ 32.60 อายุระหว่าง 41-45 ปีจำนวน 11 รายคิดเป็นร้อยละ 25.60 อายุระหว่าง 46-51 ปีจำนวน 10 รายคิดเป็นร้อยละ 23.30 อายุมากกว่า 51

ปีจำนวน 1 รายคิดเป็นร้อยละ 2.30 และมีการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 19 รายคิดเป็นร้อยละ 44.20 ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตจำนวน 1 รายคิดเป็นร้อยละ 2.30 ระดับปริญญาโทจำนวน 23 รายคิดเป็นร้อยละ 53.50 โดยมีประสบการณ์ทำงานสูงสุด 25 ปี ต่ำสุด 4 ปีและเป็นสมาชิกสมาคม ฯ สูงที่สุด 25 ปี ต่ำที่สุด 0 ปีและทำการตรวจสอบและรับรองงบการเงินในปี พ.ศ. 2544-2546 และได้เกิดสถานการณ์ล้มละลาย หรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไปดังนี้ ปี พ.ศ. 2544 จำนวน 48 รายคิดเป็นร้อยละ 46.20 ปี พ.ศ. 2545 จำนวน 39 รายคิดเป็นร้อยละ 37.50 ปี พ.ศ. 2546 จำนวน 17 รายคิดเป็นร้อยละ 16.30 และการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ โดยจำนวนชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเท่ากับ 27 ชั่วโมง จำนวนชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่ำที่สุดคือ 0 ชั่วโมง

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์จากการวิจัยเชิงประจักษ์

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยพบว่าตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพและการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย โดยกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงประจักษ์คือผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินของบริษัทระหว่างปี พ.ศ. 2544 ถึง 2546 และบริษัทดังกล่าวได้เกิดเหตุการณ์ล้มละลาย หรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือเพิกถอนหลักทรัพย์ ในปีถัดไป เมื่อนำมาทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยแบบโลจิสติคพบว่าที่ระดับความเชื่อมั่น 95% พบว่าการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับคุณภาพงานสอบบัญชี โดยสามารถอธิบายความสัมพันธ์ที่มีต่อคุณภาพงานสอบบัญชีได้ร้อยละ 47.30 ซึ่งทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพกับคุณภาพงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางดังนี้

ตัวแปรอิสระ-การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ (Cpe)

การวิเคราะห์สมการแบบโครงสร้างตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี เปรียบเทียบระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดีกับคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก

หากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพจะทำให้ความน่าจะเป็นที่คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี ลดลงแทนความน่าจะเป็นที่คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก สามารถอธิบายได้ว่าทุก ๆ 1 หน่วยที่เพิ่มขึ้นของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพจะมีความสัมพันธ์กับโอกาสที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดีที่ลดลงเท่ากับร้อยละ 19.60 เมื่อเทียบกับโอกาสในการเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก และยังสามารถอธิบายได้อีกว่าหากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีมากเพิ่มมากกว่าโอกาสที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดีเท่ากับร้อยละ 24.38

การวิเคราะห์สมการแบบโครงสร้างตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี เปรียบเทียบระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีดีกับคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก

หากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพจะทำให้ความน่าจะเป็นที่คุณภาพงานสอบบัญชีดี ลดลงแทนความน่าจะเป็นที่คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก สามารถอธิบายได้ว่าทุก ๆ 1 หน่วยที่เพิ่มขึ้นของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพจะมีความสัมพันธ์กับโอกาสที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีที่ลดลงเท่ากับร้อยละ 3.80 เมื่อเทียบกับโอกาสในการเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก และยังสามารถอธิบายได้อีกว่าหากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก เพิ่มมากกว่าโอกาสที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีเท่ากับ 3.95

ผลที่ได้พบว่ายอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่คาดว่าการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ (Cpe) จะมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี หมายถึงผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการพัฒนาการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นเนื่องจากพบว่าถ้าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้รับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี และคุณภาพงานสอบบัญชีดีจะยิ่งน้อยกว่าว่าคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก จากผลที่ได้สรุปว่าการการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพงานสอบบัญชี

ตัวแปรอิสระ : การเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (MemIcaat)

การวิเคราะห์สมการแบบโครงสร้างตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี เปรียบเทียบระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดีกับคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก

หากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย จะทำให้ความน่าจะเป็นที่คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี เพิ่มขึ้นแทนความน่าจะเป็นที่คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก สามารถอธิบายได้ว่าทุก ๆ 1 หน่วยที่เพิ่มขึ้นของการเป็นสมาชิกสมาคมฯ จะมีความสัมพันธ์กับโอกาสที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดีที่เพิ่มขึ้นเท่ากับร้อยละ 4.00 เมื่อเทียบกับโอกาสในการเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก และยังสามารถอธิบายได้อีกว่าหากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นสมาชิกสมาคมฯ เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก ลดลงมากกว่าโอกาสที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดีเท่ากับร้อยละ 0.39

การวิเคราะห์สมการแบบโครงสร้างตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี เปรียบเทียบระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีดีกับคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก

หากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย จะทำให้ความน่าจะเป็นที่คุณภาพงานสอบบัญชีดี ลดลงแทนความน่าจะเป็นที่คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก สามารถอธิบายได้ว่าทุก ๆ 1 หน่วยที่เพิ่มขึ้นของการเป็นสมาชิกสมาคมฯ จะมีความสัมพันธ์กับโอกาสที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีที่ลดลงเท่ากับร้อยละ 14.30 เมื่อเทียบกับโอกาสในการเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก และยังสามารถอธิบายได้อีกว่าหากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นสมาชิกสมาคมฯ เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก เพิ่มมากกว่าโอกาสที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีดีเท่ากับ 16.68

ผลที่ได้พบว่าไม่ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่คาดว่าสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (MemIcaat) จะมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี

หมายถึงผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการพัฒนาการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นเนื่องจากพบว่าถ้าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้เป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยจะได้รับข่าวสารความรู้โดยส่วนใหญ่เป็นรูปแบบจดหมาย ซึ่งอาจไม่เป็นสื่อความรู้ที่เหมาะสมสำหรับผู้สอบบัญชี โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี และคุณภาพงานสอบบัญชีดีจะยิ่งมากขึ้นกว่าคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก จากผลที่ได้สรุปว่าการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับคุณภาพงานสอบบัญชี

สามารถสรุปการทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 จากเหตุผลทางด้านการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพพบว่าผลการวิจัยในอดีตของ C.William Thomas et al. 1998 Westord, Peter Joseph: 1990, Sarah E.Bonner และ Nancy Pennington: 1991, Olivier Herrbach: 2001, Thomas C. Wooten: 2003, Olivier Herrbach (2001), O'Keefe, T. B., และ J. Fuglister. (1992) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ พบว่าผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติงานบกพร่องจะมีการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพน้อยกว่าผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติงานมีคุณภาพเนื่องจากมีการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมากกว่า ทำให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพเนื่องจากได้รับความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีตั้งนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมีการตั้งสมมติฐานดังต่อไปนี้

H_1 : การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพงานสอบบัญชี

แสดงในตาราง 4.15 พบว่าผลการวิจัยได้ยอมรับในเรื่องการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ (Cpe) มีส่วนทำให้มีการพัฒนาความรู้และการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชีและคุณภาพงานสอบบัญชีที่มีคุณภาพสูงซึ่งเป็นในทิศทางเดียวกับคุณภาพงานสอบบัญชีโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

สมมติฐานข้อที่ 2 ผลการวิจัยในอดีตของ Gary Colbert และ Dennis Murray : 1998, C.William Thomas et al.:1998 ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการเป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพพบว่าผู้สอบบัญชีที่เป็นสมาชิกของ American Institute of Certified Public Accountants จะมีคุณภาพงานสอบบัญชีสูงกว่าเนื่องจากได้รับข่าวสารและข้อมูลใหม่ ๆ จากสมาคมที่เกี่ยวข้องกับ

วิชาชีพบัญชี ทำให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการสอบบัญชีเนื่องจากได้รับข่าวสารใหม่ ๆ ทางด้านวิชาชีพบัญชีดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมีการตั้งสมมติฐานดังต่อไปนี้

H_2 : การเป็นสมาชิกของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพงานสอบบัญชี

แสดงในตาราง 4.15 พบว่าผลการวิจัยไม่ยอมรับการเป็นสมาชิกของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (MemIcaat) ทำให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้รับข่าวสารทางวิชาชีพใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพซึ่งมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชีโดยมีทิศทางความสัมพันธ์ตรงข้ามกับคุณภาพงานสอบบัญชีโดยซึ่งไม่เห็นด้วยกับผลการวิจัยที่ออกมา โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการวิจัยจากการศึกษาความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย สามารถสรุปได้ว่าที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติมีทั้งสิ้น 1 ตัวแปรได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ พบว่ายอมรับสมมติฐานทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ ซึ่งสมมติฐานข้อที่ 1 มีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี หมายถึงผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการพัฒนาหลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพดังที่กล่าวไว้

จากผลที่ได้พบว่ายอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่คาดว่าการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพจะมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชีหมายถึงผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการพัฒนาการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นเนื่องจากพบว่าถ้าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมากขึ้น โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี และคุณภาพงานสอบบัญชีดีจะยิ่งลดน้อยลงกว่าคุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก จากผลที่ได้สรุปว่าการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับคุณภาพงานสอบบัญชีที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และไม่ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2 เกี่ยวกับการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สามารถสรุปได้ว่าการสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี

อภิปรายผลการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยกล่าวคือ ก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 การศึกษาต่อเนื่องไม่ได้มีข้อกำหนดอย่างเป็นทางการสำหรับผู้สอบบัญชีรับอนุญาต การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพดังกล่าวเป็นความสมัครใจของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแต่ละราย หรือผู้สอบบัญชีที่ขาดต่อใบอนุญาตหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตโดยผู้สอบบัญชีที่จะสามารถต่อใบอนุญาตได้นั้นจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพตามคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บช.) กำหนด แต่ประเทศซึ่งการประกอบวิชาชีพการสอบบัญชีมีความเจริญรุดหน้าแล้วจะมีข้อกำหนดให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพตามแต่ละสถาบันวิชาชีพบัญชีของแต่ละประเทศกำหนด เป็นส่วนหนึ่งของการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการสอบบัญชี ต่อไปในอนาคตประเทศไทยจะมีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพสำหรับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเพื่อเป็นการพัฒนาวิชาชีพการสอบบัญชีให้ทัดเทียมกับวิชาชีพอื่น ๆ เช่น แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยที่ได้จากการ ทบทวนวรรณกรรม การส่งแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงประจักษ์

ประโยชน์ของงานวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยมีประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. จากการวิจัยทำให้ทราบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชีคือการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพและการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยโดยมีทิศทางความสัมพันธ์นี้คือการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับคุณภาพงานสอบบัญชีซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเองในการปฏิบัติงานหากได้รับการศึกษาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
2. เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้รายงานทางการเงินที่ผู้สอบบัญชีได้รับรองและแสดงความเห็นหรือบุคคลที่สนใจในการประเมินคุณภาพงานสอบบัญชีจากตัวแปรที่ได้ทำการวัดดังกล่าว โดยเป็นการวัด

- ค่าจากตัวแปรทางอ้อมที่ใช้ในการวัดเป็นแนวทางในการวัดค่าพยากรณ์คุณภาพงานสอบบัญชี แทนว่ามีคุณภาพหรือไม่ เช่น ขนาดของสำนักงาน ทรัพยากรบุคคล กระบวนการควบคุม ความเชี่ยวชาญของผู้สอบบัญชี ประสบการณ์ในด้านอุตสาหกรรม ระยะเวลาความสัมพันธ์ เป็นต้น
3. จากผลการวิจัยที่พบว่าความเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม อาจเป็นผลมาจากกลุ่มประชากรที่มีคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดีได้เป็นสมาชิกสมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยอยู่ในสมการแบบโครงสร้างของการวิจัยครั้งนี้เป็นจำนวนมากและเกิดจากปัญหาทางด้านคุณภาพของข้อมูลและจำนวนประชากรที่ได้ เนื่องจากก่อนที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยแต่หลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติดังกล่าวผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะต้องเป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพบัญชีซึ่งเป็นผลดีต่อตัวผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเองในการรับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ และข้อมูลการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ หากมีกฎหรือข้อบังคับออกมาซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการวิชาชีพสอบบัญชีในการได้รับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพในอนาคต
 4. จากผลการวิจัยพบว่าการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชีในทิศทางเดียวกันทำให้เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเองที่จะแสวงหาความรู้ทางด้านวิชาชีพบัญชี และความรู้ทางด้านบริหารธุรกิจ หรือความรู้ด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีโดยการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพจะทำให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความรู้ความชำนาญในการที่จะนำองค์ความรู้จากการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมาประยุกต์ในการปฏิบัติงานซึ่งเป็นผลดีต่อตัวผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเองอันเนื่องมาจากผู้ใช้งบการเงินมีความเชื่อถือในตัวผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเพิ่มมากขึ้น
 5. ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปพัฒนารูปแบบ และเนื้อหาของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ตรงกับความต้องการของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต นอกจากนี้สำนักงานสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพิจารณาในการจัดการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพซึ่งจะมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและมีการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องในส่วนนี้สภาวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้

6. ผลการวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางให้สำนักงานสอบบัญชี สภาวิชาชีพบัญชีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพสำหรับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเพื่อเป็นการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ซึ่งวิชาชีพการสอบบัญชีเป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย อันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ หน่วยงานราชการสามารถนำข้อมูลทางการเงินของนิติบุคคลมาทำการวิเคราะห์และใช้ในการวางแผนเศรษฐกิจและการจัดเก็บภาษีอากร ตลอดจนสถาบันการเงินและผู้ซึ่งบการเงินสามารถนำงบการเงินมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อใช้ในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. เป็นประโยชน์ต่อสถาบันวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการและกำกับดูแลในการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ ว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความต้องการในการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพในรูปแบบใดบ้างจากการตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้สนับสนุนในการสัมมนา มากที่สุดเนื่องมาจากได้สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานสอบบัญชีและผลการวิจัยเชิงประจักษ์พบว่าการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี
8. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อหน่วยงานกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพการสอบบัญชี เนื่องจากหน่วยงานกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพจะได้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าวไปใช้ในการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยต่อไป เพื่อให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นที่ยอมรับจากผู้ซึ่งบการเงินมากขึ้น

ข้อจำกัดของงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย” ในครั้งนี้พบว่ามีข้อจำกัดในการวิจัยดังนี้

1. การวัดคุณภาพผู้สอบบัญชีเนื่องจากว่าการวัดผลการปฏิบัติงานจากงบการเงินและรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เป็นการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีทางตรงโดยเป็นการวัดในด้านสภาพคล่องของบริษัทที่ทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นงบการเงิน โดยไม่ได้วัดในมุมมองกลับในกรณีที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตไม่แสดงความเห็นงบการเงินหรือออกรายงานโดยเน้นวรรคเหตุการณ์แต่ไม่ได้เกิดปัญหาทางด้านสภาพคล่องในที่สุด ดังนั้น

ข้อมูลที่ได้ อาจจะมีการคาดเคลื่อนอาจทำให้ข้อมูลที่เก็บได้มีความเชื่อถือได้น้อยกว่าความเป็นจริงได้จากการนำส่งงบการเงินต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

2. การใช้แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีข้อจำกัดคือ เพียงสอบถามข้อมูลทั่วไปและจำนวนชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ และจำนวนปีที่ เป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยเพื่อเป็นการสนับสนุนงานวิจัยครั้งนี้แต่ไม่ได้สอบถามถึงรายละเอียดในเชิงลึกเนื่องจากวิธีการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพในประเทศไทยนั้นยังไม่มีกำหนดขั้นตอนและมีวิธีการที่มีคุณภาพและเหมาะสมในการบันทึกชั่วโมงและจำนวนครั้งของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ เช่นเดียวกับเช่นเดียวกับวิชาชีพอื่นในประเทศไทยหรือประเทศที่มีการพัฒนาวิชาชีพบัญชี และมีระบบการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพที่มีระบบการควบคุมอย่างถูกต้องและเหมาะสม ทำให้ข้อมูลที่ได้ อาจมีความคาดเคลื่อนได้
3. ข้อจำกัดที่เกิดจากการแสดงความคิดเห็นซึ่งได้ใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มประชากร ซึ่งในบางครั้งความคิดเห็นและการให้ข้อมูลอาจได้รับผลกระทบจากสภาวะจิตใจ อารมณ์ ทัศนคติ ความเชื่อ และระยะเวลา ฯลฯ อาจมีผลทำให้ผลการวิจัย อาจแปรเปลี่ยนได้ตามกาลเวลาหรือตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการใช้แบบสอบถามดังกล่าว
4. ข้อจำกัดเกี่ยวกับการได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพและจำนวนปีที่ เป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยซึ่งได้ใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มประชากร คำถามดังกล่าวถือว่า มีข้อจำกัดเป็นอย่างมากเนื่องจากการสอบถามข้อมูลดังกล่าวในปี พ.ศ. 2544-2546 ผู้ตอบแบบสอบถามบางรายอาจมีความคาดเคลื่อนในการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง จากกรณีดังกล่าวทำให้ผลการวิจัยบางส่วนเกิดความคาดเคลื่อนได้
5. การวัดคุณภาพงานสอบบัญชีแต่ละรายนั้นเนื่องจากในประเทศไทยหน่วยงานที่กำกับดูแลผู้สอบบัญชีรับอนุญาตยังไม่มีเปิดเผยเกี่ยวกับคุณภาพของผู้สอบบัญชีแต่ละบุคคล เพียงแต่เปิดเผยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ จะใช้การแสดงความเห็นในงบการเงินกับสถานการณ์ล้มละลาย หรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ที่เกิดขึ้นแทนซึ่งผู้สอบบัญชีรับอนุญาตบางรายอาจจะมีการแสดงความเห็นที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ณ ขณะนั้นได้และความถูกต้องของข้อมูลอาจเกิดความคาดเคลื่อนได้ แต่ในกรณีที่เป็นการวิจัยในต่างประเทศผู้ที่ทำการวิจัย จะสามารถใช้ข้อมูลการประเมินผลคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแต่

ละรายจากหน่วยงานที่กำกับดูแลผู้สอบบัญชีรับอนุญาตดังเช่นงานวิจัยของ C. William Thomas et al. (Dec 1998)

6. ประชากรและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ที่ได้มานั้นมาจากแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ดังนั้นอาจจะมีปัจจัยอื่นที่มีผลกระทบจากภายนอกด้วยเข้ามาเป็นผลกระทบทำให้การวิเคราะห์ผลการทดสอบไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและวิธีการทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย และการได้ข้อมูลการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยอาจ不会有ผล เนื่องจากเป็นกระบวนการย่อยข้อมูลของผู้รับข่าวสารทางวิชาชีพ อาจไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุดสำหรับในกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
7. เนื่องจากกลุ่มประชากรดังกล่าวที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนน้อยดังนั้นอาจส่งผลให้เกิดข้อจำกัดเกี่ยวกับขีดความสามารถในการทดสอบ ทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลอาจจะไม่สามารถใช้เป็นตัวแทนในการวิจัยได้

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพกับการพัฒนาการปฏิบัติของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ซึ่งใช้กลุ่มประชากรเฉพาะผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นระหว่างปี พ.ศ. 2544-2546 และได้เกิดเหตุการณ์ล้มละลาย หรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป โดยทำการวัดคุณภาพงานสอบบัญชีจากการแสดงความเห็นต่องบการเงินแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับคือ คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก คุณภาพงานสอบบัญชีดี และคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี และตัวแปรอิสระที่ได้ใช้ทำการวัดมีทั้งหมด 2 ตัวแปรได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ และการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัย การส่งแบบสอบถาม การขอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบริษัทที่ล้มละลาย บริษัทที่ต้องฟื้นฟูกิจการ และบริษัทที่ถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปี พ.ศ. 2545-2547 ซึ่งใช้วิธีวัดค่าทางอ้อมซึ่งอาจจะทำให้มีปัจจัยที่ยังไม่ได้ครอบคลุมปัจจัยทั้งหมดที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชีซึ่งถือเป็นการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางข้อพิจารณาเกี่ยวกับหน่วยงานหรือสถาบันหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพสอบบัญชี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดและพัฒนาการศึกษา

ต่อเนืองทางวิชาชีพในอนาคตต่อไป สำหรับงานวิจัยในอนาคตเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนืองทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มีข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไปดังนี้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. ข้อเสนอแนะทางด้านการวิจัย
2. ข้อเสนอแนะด้านปรับปรุงวิชาชีพ

ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทางด้านการวิจัย

1.1 จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นในข้อจำกัดของงานวิจัยครั้งนี้ ดังนั้น การศึกษาต่อไปในอนาคตอาจจะทำการเปลี่ยนแปลงตัวแปรตามเป็นตัวแปรอื่นที่มีความเหมาะสมมากกว่ามาใช้ในการวัดระดับคุณภาพงานสอบบัญชีแทนเพื่อ ผลการวิเคราะห์ว่ายังคงเป็นไปในทิศทางเดียวกับหรือไม่

1.2 เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนืองทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยโดยใช้กลุ่มประชากรผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ทำการตรวจสอบบัญชี และแสดงความเห็นต่องบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544-2546 และเกิดเหตุการณ์ล้มละลาย หรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป ซึ่งกลุ่มประชากรอื่น ๆ ที่มีได้อยู่ในเงื่อนไขเดียวกันอาจจะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพงานสอบบัญชีที่แตกต่างกันออกไปได้ จึงควรพิจารณาเพิ่มเติมว่ามีปัจจัยใดบ้างที่สามารถนำมาใช้ในการวิจัยในครั้งต่อไป

1.3 จากข้อจำกัดด้านแบบสอบถามที่ส่งไปยังผู้สอบบัญชีรับอนุญาตดังนั้น การศึกษาต่อไปในอนาคตอาจจะทำการเปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ไปยังผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแต่ละรายแทนเพื่อสามารถทำการเก็บข้อมูลใกล้เคียงต่อความเป็นจริงได้มากที่สุด

1.4 ศึกษาถึงความสัมพันธ์อื่น ๆ ของการศึกษาต่อเนืองทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยเช่น ความเชี่ยวชาญของผู้สอบบัญชี (Audit Expertise) ความแตกต่างระหว่างผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่อยู่ใน Big 4 และที่เป็น Non Big 4 ระยะเวลาความสัมพันธ์ของผู้สอบบัญชีที่มีต่อลูกค้า (Audit Tenure) ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Audit Fee) และสถิติการรับรองงบการเงิน เป็นต้น

1.5 ควรพิจารณาปัจจัยอื่นเพิ่มเติมนอกเหนือจากการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ และการเป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย เช่น จำนวนชั่วโมงวิชาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี เช่น การบัญชี และการสอบบัญชี หรือทำการเปรียบเทียบความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลระหว่างกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะด้านปรับปรุงวิชาชีพ

2.1 สถาบันวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเปิดเผยคุณภาพงานสอบบัญชีและข้อมูลการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแต่ละรายเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจที่จะเลือกผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทำการตรวจสอบบัญชีและรับรองงบการเงินของบริษัท และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในอนาคตโดยไม่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแต่ละรายตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เช่นสมาคมการประเมินทรัพย์สินไทยที่มีการเปิดเผยข้อมูลจำนวนชั่วโมงการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเพื่อให้บุคคลภายนอกสามารถตรวจสอบข้อมูลได้

2.2 จากการสังเกตแบบสอบถามของการวิจัยครั้งนี้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพซึ่งส่วนใหญ่เห็นด้วยกับในเรื่องดังกล่าวแต่ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพจะต้องไม่สูงมากนัก ระยะเวลาในการอบรมควรจะเป็นในช่วงวันหยุด และผู้จัดการอบรมควรจะเป็นหน่วยงานจากสภาวิชาชีพบัญชี สถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องอันเนื่องมาจากถ้าให้หน่วยงานเอกชนเป็นผู้จัดการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพส่วนใหญ่จะคำนึงถึงแต่รายได้จากการจัดการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพโดยมิได้คำนึงถึงความรู้ที่ให้แก่ผู้ที่ได้รับการอบรม

2.3 สถาบันวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพควรมีทางเลือกในกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพให้แก่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแต่ละรายตามความเหมาะสมแต่ละบุคคล โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมระยะเวลาและสถานที่ในการจัดการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ ค่าใช้จ่ายใน

การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นผลดีต่อสถาบันวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ และผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ทำให้ผู้ใช้งบการเงินมีความเชื่อมั่นในงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงิน ว่างบการเงินดังกล่าวได้ทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินจากผู้สอบบัญชีที่มีความรู้และประสบการณ์ซึ่งส่วนหนึ่งอันเนื่องมาจากการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ

2.4 วิทยาการการอบรมควรจะเป็นผู้สอบบัญชีที่มีประสบการณ์สูงเป็นผู้ทำการอบรม รองลงมาคือการศึกษาด้วยตนเองโดยอาจจะส่งวัสดุการศึกษาให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทำการศึกษาดด้วยตนเองซึ่งมีเหตุผลสนับสนุนว่าผู้สอบบัญชีไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมการสัมมนามากนักดังนั้นการศึกษาดด้วยตนเองจึงเป็นทางเลือกที่ดีอย่างหนึ่ง และค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเป็นปัจจัยหนึ่งด้วยอันเนื่องมาจากถ้าค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพสูงผู้สอบบัญชีอาจจะไม่ให้ความสนใจในการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพและอาจจะมองว่าผู้จัดการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพค่านึงถึงรายได้แต่เพียงอย่างเดียวโดยที่ไม่ได้สนใจในการให้ความรู้แก่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และมีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตส่วนหนึ่งแสดงความเห็นว่าสภาวิชาชีพบัญชี สถาบันการศึกษา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องควรจะเป็นผู้จัดการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเพื่อลดแรงกดดันดังกล่าว

2.5 สถาบันทางวิชาชีพและหน่วยงานที่จัดการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพควรกำหนดวิธีการและรูปของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพให้ชัดเจนโดยทางเลือกหนึ่งคือใช้ระบบอินเทอร์เน็ตเข้ามามีส่วนในกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเพราะผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถศึกษาดด้วยตนเองที่บ้านได้ และมีรูปแบบการวัดผลอย่างเหมาะสม และผลจากการวิจัยของ Robert A. Seay Holly และ Margaret N. Boldt (July 2003) อ้างถึงในข่าววิชาชีพบัญชี (ส.ค. 2546) โดยมีจุดเด่นคือไม่ต้องเดินทางมาสถานที่จัดการอบรมซึ่งจะประหยัดค่าใช้จ่ายเป็นอย่างมาก และสามารถเปิดวิชาวารายเฉพาะตามความต้องการของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแต่ละคนได้ สามารถดูประวัติการอบรมได้ด้วย และสามารถแก้ไขปัญหาการขาดบุคลากรที่จัดกิจกรรมในการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนีย์ สิทธิวัฒน์ (พ.ย. 2547) ด้วย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2541. รายงานสำนักงาน ก.บข. 21.(พฤษภาคม).
- กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2541. รายงานสำนักงาน ก.บข. 21. (ตุลาคม).
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. งบการเงินของบริษัทที่ล้มละลายระหว่างปี พ.ศ. 2544-2546 นนทบุรี : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2547. ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2547 . นนทบุรี : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์.
- กองบัญชีธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2542. ข่าววิชาชีพบัญชี. 22. (เมษายน).
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. 2546. การใช้ SPSS For windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล ฉบับปรับปรุงใหม่. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. 2546. การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows. พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร ,
- กลุ่มงานระบบและมาตรฐานบัญชีธุรกิจ กองบัญชีธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2542. “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิชาชีพ: แนวทางการเขียนรายงานการสอบบัญชีในกรณีต่างๆ” . รายงานสำนักงาน ก.บข. 22 . (มกราคม).
- แก้วตา อัมรินทร์ สุวรรณ ฉายชนะบุญมี และ วิยะดา มะโนประเสริฐกุล. 2540. การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี. โครงการวิจัยสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาโท. สาขาการบัญชี. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย. 2542. เอกสารการสอนชุดวิชาสถิติเศรษฐกิจและธุรกิจฉบับปรับปรุงหน่วยที่ 11. เล่มที่ 2 . นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. งบการเงินบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ไทย. กรุงเทพมหานคร : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. รายชื่อการเพิกถอนบริษัทจดทะเบียน. กรุงเทพมหานคร : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. รายชื่อบริษัทที่ต้องฟื้นฟูกิจการ. กรุงเทพมหานคร : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2541. ประมวลข้อกำหนดตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเกี่ยวกับบริษัทจดทะเบียน . กรุงเทพมหานคร : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

- ทรงศิริ แต่สมบัติ. 2548. การวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis). พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
- ทันตแพทยสภา. 2548. ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องของทันตแพทย์. [Online] แหล่งที่มา : <http://www.cdec.or.th/> [26 มิถุนายน พ.ศ. 2548].
- ทันตแพทยสภา : ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องของทันตแพทย์ . 2548. คู่มือการศึกษาต่อเนื่องของทันตแพทย์. [Online] หน้า 14 แหล่งที่มา : <http://www.cdec.or.th/cdec1.doc> [26 มิถุนายน พ.ศ. 2548].
- ธนิธ บัวมณี วราพร ประภาศิริกุล และ กิติพร เอกวงศิริวิยะ. 2540. ข้อบทความ. ความสำคัญของการฝึกอบรมในสำนักงานสอบบัญชี. โครงการวิจัยสำหรับนักศึกษาปริญญาโท. บริหารธุรกิจ สาขา การบัญชี. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธวัช ภูษิตโยโย. 2538. กระดาษทำการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์,
- นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ. 2541. รายงานของผู้สอบบัญชี. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : ชวนพิมพ์,
- นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ. 2542. คู่มือเตรียมสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (Handbook for C.P.A. Examination). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : ชวนพิมพ์,
- นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลปพร ศรีจันเพชร. 2545. การสอบบัญชีเล่ม 2. กรุงเทพมหานคร : พีเอ็น เพรส,
- ผ่องพรรณ เจียรวิริยะพันธ์. 2542. แนวทางพัฒนาหลักสูตรการบัญชีและเงื่อนไขด้านคุณสมบัติให้เป็นระบบสากล เอกสารประกอบการประชุมนักบัญชีทั่วประเทศครั้งที่ 16 ปฏิรูป: วิชาที่สอบบัญชี เราพร้อมหรือยัง, 94. กรุงเทพมหานคร : บุญศิริการพิมพ์ ,
- ฝ่ายสถิติ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2547. รายชื่อนิติบุคคลที่ล้มละลายระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2547 [ฐานข้อมูล]. นนทบุรี. (พฤศจิกายน).
- ฝ่ายสถิติ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2548. รายชื่อนิติบุคคลที่ล้มละลายระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2547 [ฐานข้อมูล]. นนทบุรี. (ธันวาคม).
- พยอม สิงห์เสน่ห์. 2544. การสอบบัญชี. กรุงเทพมหานคร : ชวนพิมพ์,
- เพ็ญแข ศิริวรรณ. 2546. สถิติเพื่อการวิจัยโดยใช้ไมโครคอมพิวเตอร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัลพับลิเคชั่น,
- วีรานันท์ พงศาภักดี. 2541. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงกลุ่ม: ทฤษฎีและการประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร,

- ศิริพงษ์ เสาภายน. 2546. การวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บิ๊ค พอยท์,
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. 2541. การวิจัยธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร : เอเอ็นการพิมพ์,
- ศรีเพ็ญ ททรัพย์มณฑล. 2545. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร : ปิ่นเกล้าการพิมพ์,
- ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องทางเภสัชศาสตร์ Center for Continuing Pharmaceutical Education (CCPE). 2548. เอกสารที่เภสัชกรทั่วประเทศจะได้รับจากสภาเภสัชฯ เกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องฯ. [Online] แหล่งที่มา : <http://www.ccpe.or.th/sample.htm> [26 มิถุนายน พ.ศ. 2548]
- สมชาย สุภัทรกุล. 2542. คุณภาพงานสอบบัญชีกับขนาดสำนักงานสอบบัญชี. วารสารบริหารธุรกิจ. 22,83 : 30.
- สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. 2541. มาตรฐานการสอบรวมเล่มฉบับที่ 1-42. กรุงเทพมหานคร : พี. เอ. ลิฟวิง ,
- สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. 2542. มาตรฐานการสอบหมวดรหัส 700-799 การสรุปผลงานสอบบัญชีและการรายงาน. กรุงเทพมหานคร : พี. เอ. ลิฟวิง ,
- สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. 2544. มาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 220 : การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี. กรุงเทพมหานคร : พี.เอ.ลิฟวิง,
- สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. 2544. มาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 570 : การดำเนินงานต่อเนื่อง. กรุงเทพมหานคร : พี.เอ.ลิฟวิง,
- สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2544. ข่าววิชาชีพบัญชี 24 : (เมษายน).
- สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2544. ข่าววิชาชีพบัญชี 24 : (กันยายน).
- สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2544. ข่าววิชาชีพบัญชี 24 : (ธันวาคม).
- สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2545. ข่าววิชาชีพบัญชี 25 : (มีนาคม).
- สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2545. ข่าววิชาชีพบัญชี 25 : (เมษายน).
- สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2545. ข่าววิชาชีพบัญชี 25 : (พฤษภาคม).

- สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2545. ข่าววิชาชีพบัญชี 25 :
(สิงหาคม).
- สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2545. ข่าววิชาชีพบัญชี 25 :
(ตุลาคม).
- สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2545. ข่าววิชาชีพบัญชี 25 :
(พฤศจิกายน).
- สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2546. ข่าววิชาชีพบัญชี 26 :
(มกราคม).
- สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2546. ข่าววิชาชีพบัญชี 26 :
(กรกฎาคม).
- สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2546. ข่าววิชาชีพบัญชี 26 :
(สิงหาคม).
- สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2546. ข่าววิชาชีพบัญชี 26 :
(กันยายน).
- สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2547. ข่าววิชาชีพบัญชี 27 :
(กุมภาพันธ์).
- สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2547. ข่าววิชาชีพบัญชี 27 :
(เมษายน).
- สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2547. ข่าววิชาชีพบัญชี 27 :
(สิงหาคม).
- สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2547. ข่าววิชาชีพบัญชี 27 :
(กรกฎาคม).
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2483. พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา,
สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2546. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 12.
กรุงเทพมหานคร : เพ็ญฟ้าพรินติ้ง ,
สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2548. เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทาง
สังคมศาสตร์ (คู่มือนักวิจัยและนักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก) หลักการ
วิธีการ และการประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สามลดา,

- เสาวนีย์ ลิขณวัฒน์. 2547. รายงานการวิจัย: การเรียนการสอนบัญชีด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning For Accounting Course). : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (เอกสารตีพิมพ์ไม่เผยแพร่).
- อมลยา โกไศยกานนท์. 2547. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพงานสอบบัญชี : กรณีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาค วิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุษณา ภัทรมนตรี. 2545. การศึกษาต่อเนื่องเพื่อพัฒนาวิชาชีพสำหรับประเทศไทย. วารสารนักบัญชี . (ธันวาคม 2544 – มีนาคม 2545) : 93 –104.

ภาษาอังกฤษ

- Alfred Rappaport. 1967. Sensitivity Analysis in Decision Making. The Accounting Review. : 441-456.
- Ann Vanstraelen. 2000. Impact of renewable long-term audit mandates on audit quality. The European Accounting Review. 9:3: 419-442.
- Asheq R. Rahman and Siva Kumar Velayutham. 1998. Instructional approaches and the Nature Of obsolescence in continuing professional education (CPE) in accounting. Accounting Education. 7: 287-303.
- Bizhan Nasseh. 1996. Continuing Professional Education Model. [Online] Available from: <http://www.bsu.edu/classes/nasseh/bn100/profess.html>. [2005 July, 10]
- C.William Thomas, Charles E. Davis and Samuel L. Seaman. 1998.. Quality review, Continuing Professional Education, Experience and Substandard Performance: Empirical Study. Accounting Horizon . 12 : 340-362.
- Calthleen L. Muller, Donald B. Fedor and Robert J. Ramsay. 2001. Effects of Verbal Discussion in Audit Work paper Review on Staff Auditor's Motivation and Performance. Working paper University of Michigan - Flint, Georgia Institute of Technology and University of Kentucky.
- Catriona Paisey and Nicholas J. Paisey. 1996. Continuing Professional education: Pause for Reflection?. Critical Perspectives on Accounting. 7 : 103-126.
- David Coffee. 1994. Mandatory continuing professional education for CPAs: Is it . Journal of Education for Business. 69 : 222.

- David F. Larcker and Tjomme O. Rusticus. 2005. On the Use of Instrumental Variables in Accounting Research. Working Paper the Wharton School University of Pennsylvania.
- David J. Pannel. 2005. Sensitivity analysis of normative economic models: Theoretical framework and practical strategies. [Online] Available from : <http://www.general.uwa.edu.au/u/dpanel/dpap971f.htm> [2005, May 3]
- DeAngelo, Linda Elizabeth. 1981. Auditor Size and Audit Quality. Journal of Accounting & Economics. 3 : 183-189.
- Diangelo, Joseph Anthony, Jr. 1986. An exploratory investigation of mandatory Continuing professional education for accountants in the state of Pennsylvania (Perceptions). Doctoral Dissertation. Graduate School Temple University.
- Engelbret, William G. 1990. Assessing participation by certified public accountants in Continuing professional education and the relationship between Education and career performance. Doctoral Dissertation . Graduate School the Pennsylvania State University.
- Frederick L. Jones. 1996. The Information Content of the Auditor's Going Concern Evaluation. Journal of Accounting and Public Policy. 15 : 1-27.
- Gary Colbert and Dennis Murray. 1998. The association between auditor quality and Auditor size: An analysis of small CPA firms. Journal of Accounting, Auditing & Finance. 13 : 135-150.
- Gordon, Irene M. and Gelardi, Alexander M.. 2005. Factors That Affect Understanding Of Social Responsibility Accounting. Canadian Accounting Perspectives. 4 : 31.
- International Federation of Accountants. 2003. International Education Standard for Professional Accountants IES 1-6 . New York.
- International Federation of Accountants. 2004. International Education Standard for Professional Accountants 7: Continuing Professional Development: A Program of Life long Learning and Continuing Development of Professional Competence. New York.

- Jeffrey R. Casterella, Barry L. Lewis and Paul L. Walker. 2002. Modeling the Audit Opinions Issued to Bankrupt Companies: A Two-stage Empirical Analysis. Decision Sciences . 31 : 2.
- John T. Reisch. 2000. Ideas for Future Research on Audit Quality. The Auditor's Report . 24 : 12-14.
- Joseph V. Carcello and Zoe-Vonna Palmrose. 1995. Auditor Litigation and Modified Reporting on Bankrupt Clients. Journal of Accounting Research . 32 : 1-30.
- Judy Tsui. 1998. One Country, Two Professions: Challenges for the Auditing Profession In Hong Kong Special Administrative Region. The Auditor's Report . 21 : 3.
- Kathy, J. Perdue. 1999. Deterrents to Participation in Web-Based Continuing Professional Education for Certified Public Accountants in Georgia. Doctoral Dissertation. Graduate School the University of Georgia.
- Kenner, Anne Carpenter. 1989. Mandatory continuing professional education: Acceptance by certified public accountants in private industry. Doctoral Dissertation. Graduate School Louisiana Tech University.
- Larry Kreiser. 1977. Maintaining and Improving the Audit Competence of CPAs: CPA And Selected User Reaction. The Accounting Review. LII : 427-437.
- Malcolm C. Miller. 1999. Auditor Liability and the Development of a Strategic evaluation Of going concern. Critical Perspectives on Accounting . 10 : 355-375.
- Marshall A. Geiger and K. Raghunandan. 2002. Auditor Tenure and Audit Reporting Failures. Auditing: A Journal of Practice & Theory . 21 : 1.
- McFadden, D. 1973. "Conditional Logit Analysis of Qualitative Choice of Behavior", in Frontiers in Econometrics. Ed. P. Zarembka. New York : Academic Press.
- Michael T. Stein, Dan A. Simunic and Terrence B. O'Keefe. 1994. Industry Differences in the Production of Audit Services. Auditing: A Journal of Practice & Theory . 13 : 128-142.
- National State Board of Accountancy (NASBA.). 1995. Statement on Standards for Continuing Professional Education (CPE) Programs. [Online]. Available from : <http://www.nasba.org/nasbaweb.nsf/cpe> [2004, April 24].

- Norman Frank Foy. 1998. Continuing Professional Education Needs of NYNEX Certified Management Accountants and Implication for the Institute of Certified Management Accountants' Mandates. Doctoral Dissertation. Teachers College Columbia University.
- North Carolina State University. 2005. PA765 : Logistic Regression. [Online]. Available from: <http://www2.chass.ncsu.edu/garson/pa765/logistic.htm> [May 3,2005]
- O'Keefe, T. B., and P. Westort. 1992. Conformance to GAAS reporting standards in municipal audits and the economics of auditing: The effect of audit firm size, CPA examination performance, and competition. Research in Accounting Regulations . 6 : 39-77.
- Paul J. Streer, Ronald L. Clark, and Margaret E. Holt. 1995. Assessing the Utility of Continuing Professional Education for Certified Public Accountants. Research in Accounting Regulations . 9 : 211-222.
- Premila Gowri Shankar and Hun-Tong Tan. 2005. Determinants of Audit Prepares' Work paper Justifications. Working paper Nan yang Technological University.
- Ross L.Watts and Jerold L.Zimmerman. 1986. Positive Accounting Theory . New Jersey : Prentice-Hall,
- Russell M. Barefield, Jennifer J. Gaver and Terrence B. O'Keefe. 1993. Additional Evidence on the Economics of Attest: Extending Results from the Audit Market to the Market for Complications and Reviews. Auditing: A Journal of Practice & Theory . 12 : 75-87.
- Saltelli, A., Chan, K., and E.M. Scott. 2000. Sensitivity Analysis. John Wiley & Sons,
- Sanderson, George Norman. 1985. Continuing professional education for certified public accountants: state of the art and predictions for change. Dissertation. Graduate School University of Nebraska-Lincoln.
- Sarah E.Bonner and Barry L. Lewis. 1991. Determinants of Auditor Expertise. Journal of Accounting Research . 28 : 1-28.
- Sarah E. Bonner and Paul L. Walker. 1994. The Effects of Instruction and Experience on the acquisition of auditing knowledge. The Accounting Review. 69 : 157-178.

- Terrence B. O'Keefe, Dan A. Simunic and Michael T. Stein. 1994. The Production of Audit Services: Evidence from a Major Public Accounting Firm. Journal of Accounting Research . 34 : 241-261.
- Thomas C.Wooten. 2003. Research about Audit Quality. The CPA Journal . 73:48-51.
- United State Government Accountability Office. 2005. Government Auditing Standards: Guidance on GAGAS Requirements for Continuing Professional Education. DC.
- University of California-Los Angeles, Academic Technology Services. 2005. Chapter 3 Logistic Regression Diagnostics. [Online]. Available from: <http://www.ats.ucla.edu/stat/stata/webbooks/logistic/chapter3/stalog3.htm> [May 3, 2005]
- University of Texas at Austin. 2005. Multinomial Logistic Regression : A Problem in Personel Classification. [Online]. Available from : http://www.utexas.edu/courses/schwab/sw388r7/Tutorials/RulonMultinomialLogisticRegressionProblem_doc_html/Contents_Multinomial_Logistic_Regression__A_Problem_in_Personel_Classification.html [May 3, 2005]
- Vera Bröcheler, Steven Maijoor and Arjen van Witteloostuijn. 2004. Auditor human capital and audit firm survival The Dutch audit industry in 1930-1992. Journal of Accounting Organizations and Society. 29 : 627-646.
- W. Steve Albrecht and Robert J. Sack. 2000. Accounting Education: Charting the Course through a Perilous Future. Accounting Education Series. 16.
- Warawan Suwannaphati. 2001. Collaboration between Thai Professional Associations and University Continuing Education Centers for Professional Development of Business and Industry. Doctoral Dissertation. School of Education University of Pittsburgh.
- Westort, Peter Joseph. 1990. Investments in Human Capital by Accountants in Public Practice. Doctoral Dissertation. Graduate School University of Oregon.

William Q. Meeker and Luis A. Escobar. 2001. Use of Sensitivity Analysis to Assess the Effect of Model Uncertainty in Analyzing Accelerated Life Test Data. Working paper Dept. of Statistics Iowa State University and Dept. of Experimental Statistics Louisiana State University. Aug 9, 2001. [Online]. Available from: <http://seabiscuit.stat.iastate.edu/departmental/preprint/articles/2001-07.pdf> [2005, May 9].

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
ผลการวิเคราะห์การทดสอบยืนยัน

กรณีที่ 1 ปรับเปลี่ยนค่าตัวแปรตามคือคุณภาพงานสอบบัญชีจากเดิมที่แบ่งออกเป็น 3 ระดับให้ลดลงมาเป็น 2 ระดับคือคุณภาพงานสอบบัญชีดี และคุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี ส่วนค่าตัวแปรอิสระทุกตัวคงค่าเดิม เนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนค่าตัวแปรตามลงมาเป็น 2 ระดับดังนั้นจึงต้องใช้วิธีการวิเคราะห์สถิติ Binary Logistic Regression แทน

ตารางที่ 6.1 แสดงผลสรุปของจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์

Case Processing Summary

Unweighted Cases ^a		N	Percent
Selected Cases	Included in Analysis	43	41.3
	Missing Cases	61	58.7
	Total	104	100.0
Unselected Cases		0	.0
Total		104	100.0

a. If weight is in effect, see classification table for the total number of cases.

ตารางที่ 6.2 แสดงการระบุค่าตัวแปรตาม

Dependent Variable Encoding

Original Value	Internal Value
คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	0
คุณภาพงานสอบบัญชีดี	1

ตารางที่ 6.3 แสดงค่า Classification Table

Classification Table^{a,b}

		Predicted		
		คุณภาพงานสอบบัญชี 2 ระดับ		Percentage Correct
Observed	คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	คุณภาพงานสอบบัญชีดี		
Step 0	คุณภาพงานสอบบัญชี 2 ระดับ	0	13	.0
	คุณภาพงานสอบบัญชีดี	0	30	100.0
Overall Percentage				69.8

a. Constant is included in the model.

b. The cut value is .500

ตารางที่ 6.4 แสดงค่า Variables in the Equation

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 0 Constant	.836	.332	6.343	1	.012	2.308

ตารางที่ 6.5 แสดงค่า Variables not in the Equation

Variables not in the Equation^a

Step	Variables	Score	df	Sig.
0	CPE	11.025	1	.001
	MEMBERIC	.683	1	.409
	SHARE	1.895	1	.169

a. Residual Chi-Squares are not computed because of redundancies.

ตารางที่ 6.6 แสดงผลการทดสอบความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้างโดยใช้ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์

Omnibus Tests of Model Coefficients

	Chi-square	df	Sig.
Step 1 Step	16.322	3	.001
Block	16.322	3	.001
Model	16.322	3	.001

ตารางที่ 6.7 แสดงสัดส่วนที่สามารถอธิบายความผันแปรระหว่างตัวแปรในสมการแบบโครงสร้าง

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	36.373	.316	.447

ตารางที่ 6.8 แสดงผลการทดสอบความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้างโดยใช้ Hosmer and Lemeshow Test.

Hosmer and Lemeshow Test

Step	Chi-square	df	Sig.
1	9.731	8	.284

ตารางที่ 6.9 แสดงค่า Contingency Table for Hosmer and Lemeshow Test

Contingency Table for Hosmer and Lemeshow Test

		คุณภาพงานสอบบัญชี 2 ระดับ = คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี		คุณภาพงานสอบบัญชี 2 ระดับ = คุณภาพงานสอบบัญชีดี		Total
		Observed	Expected	Observed	Expected	
		Step 1	2	2.946	2	
1	2	4	2.694	0	1.306	4
	3	1	2.435	3	1.565	4
	4	3	1.830	1	2.170	4
	5	1	1.087	3	2.913	4
	6	2	.886	2	3.114	4
	7	0	.668	4	3.332	4
	8	0	.349	4	3.651	4
	9	0	.078	4	3.922	4
	10	0	.027	7	6.973	7

ตารางที่ 6.10 แสดงสัดส่วนความถูกต้องในการพยากรณ์สมการแบบโครงสร้าง

Classification Table^a

Observed	Predicted				
	คุณภาพงานสอบบัญชี 2 ระดับ		Percentage Correct		
	คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	คุณภาพงานสอบบัญชีดี			
Step 1	คุณภาพงานสอบบัญชี 2 ระดับ	คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	8	5	61.5
		คุณภาพงานสอบบัญชีดี	5	25	83.3
Overall Percentage					76.7

a. The cut value is .500

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.11 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95.0% C.I. for EXP(B)	
							Lower	Upper
Step 1								
cpe	.212	.081	6.867	1	.009	1.236	1.055	1.448
memberic	-.030	.059	.253	1	.615	.971	.865	1.089
share	.000	.000	.745	1	.388	1.000	1.000	1.000
Constant	-.571	.718	.633	1	.426	.565		

a. Variable(s) entered on step 1: cpe, memberic, share.

จากตารางที่ 6.1-6.12 สามารถสรุปได้ว่าประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์มี 43 บริษัท จากการทดสอบเกี่ยวกับความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้างพบว่าสมการแบบโครงสร้างมีความเหมาะสม สามารถอธิบายความผันแปรระหว่างตัวแปรในสมการแบบโครงสร้างที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติกได้ร้อยละ 44.70 และสมการแบบโครงสร้างที่ได้สามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องรวมคิดเป็นร้อยละ 76.70

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีที่ 2 ปรับเปลี่ยนตัวแปรควบคุมได้แก่ *Aud_Size* เดิมได้ใช้สัดส่วนของผู้ถือหุ้น (*Share*) มาเป็นจำนวนสินทรัพย์สุทธิ (*Assets*) ของบริษัทที่ผู้สอบบัญชีทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2546 และเกิดเหตุการณ์ล้มละลาย หรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป

ตารางที่ 6.12 แสดงผลสรุปของจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์

Case Processing Summary

	N	Marginal Percentage
คุณภาพงานสอบบัญชี	13	30.2%
คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	4	9.3%
คุณภาพงานสอบบัญชีดี	26	60.5%
Valid	43	100.0%
Missing	61	
Total	104	
Subpopulation	43 ^a	

a. The dependent variable has only one value observed in 43 (100.0%) subpopulations.

ตารางที่ 6.13 แสดงผลการทดสอบความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้าง

Model Fitting Information

Model	-2 Log Likelihood	Chi-Square	df	Sig.
Intercept Only	76.263			
Final	52.754	23.509	6	.001

ตารางที่ 6.14 แสดงสัดส่วนที่สามารถอธิบายความผันแปรระหว่างตัวแปรในสมการแบบโครงสร้าง

Pseudo R-Square

Cox and Snell	.421
Nagelkerke	.507
McFadden	.308

ตารางที่ 6.15 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่ใช้
ในสมการแบบโครงสร้าง

Likelihood Ratio Tests

Effect	-2 Log Likelihood of Reduced Model	Chi-Square	df	Sig.
Intercept	56.368	3.615	2	.164
CPE	63.551	10.798	2	.005
MEMBERIC	56.348	3.594	2	.166
ASSETS	57.724	4.970	2	.083

The chi-square statistic is the difference in -2 log-likelihoods between the final model and a reduced model. The reduced model is formed by omitting an effect from the final model. The null hypothesis is that all parameters of that effect are 0.

ตารางที่ 6.16 แสดงสัดส่วนของความถูกต้องในการพยากรณ์สมการแบบโครงสร้าง

Classification

Observed	Predicted			Percent Correct
	คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	คุณภาพงานสอบบัญชีดี	คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก	
คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	9	0	4	69.2%
คุณภาพงานสอบบัญชีดี	1	0	3	.0%
คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก	3	0	23	88.5%
Overall Percentage	30.2%	.0%	69.8%	74.4%

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.17 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

Parameter Estimates								95% Confidence Interval for Exp(B)	
	B	Std. Error	Wald	df	Sig.	Exp(B)	Lower Bound	Upper Bound	
คุณภาพงานสอบบัญชี									
คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี									
Intercept	1.444	.862	2.805	1	.094				
CPE	-.228	.086	7.005	1	.008	.796	.673	.943	
MEMBERIC	-.011	.060	.032	1	.859	.989	.880	1.113	
ASSETS	.000	.000	.978	1	.323	1.000	1.000	1.000	
คุณภาพงานสอบบัญชีดี									
Intercept	-.053	1.020	.003	1	.958				
CPE	-.036	.087	.174	1	.677	.964	.813	1.144	
MEMBERIC	-.175	.112	2.429	1	.119	.840	.674	1.046	
ASSETS	.000	.000	.033	1	.856	1.000	1.000	1.000	

a. The reference category is: คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก.

จากตารางที่ 6.12-6.17 สามารถสรุปได้ว่าประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์มี 43 บริษัท จากการทดสอบเกี่ยวกับความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้างพบว่าสมการแบบโครงสร้างมีความเหมาะสม สามารถอธิบายความผันแปรระหว่างตัวแปรในสมการแบบโครงสร้างที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติกได้ร้อยละ 50.70 และสมการแบบโครงสร้างที่ได้สามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องรวมคิดเป็นร้อยละ 74.40

กรณีนี้ที่ 3 ปรับเปลี่ยนตัวแปรควบคุมได้แก่ *Aud_Size* เดิมได้ใช้สัดส่วนของผู้ถือหุ้น (*Share*) มาเป็นจำนวนรายได้สุทธิ (*Revenue*) ของบริษัทผู้สอบบัญชีที่ทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2546 และเกิดเหตุการณ์ล้มละลายหรือต้องฟื้นฟูกิจการหรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ในปีถัดไป

ตารางที่ 6.18 แสดงผลสรุปของจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์

Case Processing Summary

	N	Marginal Percentage
คุณภาพงานสอบบัญชี	13	30.2%
คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	4	9.3%
คุณภาพงานสอบบัญชีดี	26	60.5%
Valid	43	100.0%
Missing	61	
Total	104	
Subpopulation	41 ^a	

a. The dependent variable has only one value observed in 41 (100.0%) subpopulations.

ตารางที่ 6.19 แสดงผลการทดสอบความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้าง

Model Fitting Information

Model	-2 Log Likelihood	Chi-Square	df	Sig.
Intercept Only	76.263			
Final	54.283	21.981	6	.001

ตารางที่ 6.20 แสดงสัดส่วนที่สามารถอธิบายความผันแปรระหว่างตัวแปรในสมการแบบโครงสร้าง

Pseudo R-Square

Cox and Snell	.400
Nagelkerke	.482
McFadden	.288

ตารางที่ 6.21 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่ใช้
ในสมการแบบโครงสร้าง

Likelihood Ratio Tests

Effect	-2 Log Likelihood of Reduced Model	Chi-Square	df	Sig.
Intercept	57.725	3.442	2	.179
CPE	66.943	12.660	2	.002
MEMBERIC	58.344	4.061	2	.131
REVENUE	57.724	3.441	2	.179

The chi-square statistic is the difference in -2 log-likelihoods between the final model and a reduced model. The reduced model is formed by omitting an effect from the final model. The null hypothesis is that all parameters of that effect are 0.

ตารางที่ 6.22 แสดงสัดส่วนความถูกต้องในการพยากรณ์สมการแบบโครงสร้าง

Classification

Observed	Predicted			Percent Correct
	คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	คุณภาพงานสอบบัญชีดี	คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก	
คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	8	0	5	61.5%
คุณภาพงานสอบบัญชีดี	1	0	3	.0%
คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก	3	0	23	88.5%
Overall Percentage	27.9%	.0%	72.1%	72.1%

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.23 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

Parameter Estimates							95% Confidence Interval for Exp(B)	
คุณภาพงานสอบบัญชี	B	Std. Error	Wald	df	Sig.	Exp(B)	Lower Bound	Upper Bound
คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	Intercept	1.388	.838	2.744	1	.098		
	CPE	-.233	.085	7.535	1	.006	.792	.670 .935
	MEMBERIC	-.017	.059	.078	1	.780	.984	.876 1.105
	REVENUE	.000	.000	1.175	1	.278	1.000	1.000 1.000
คุณภาพงานสอบบัญชีดี	Intercept	.033	1.048	.001	1	.975		
	CPE	-.034	.092	.135	1	.713	.967	.806 1.159
	MEMBERIC	-.211	.134	2.497	1	.114	.810	.623 1.052
	REVENUE	.000	.000	.301	1	.583	1.000	1.000 1.000

a. The reference category is: คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก.

จากตารางที่ 6.18-6.23 สามารถสรุปได้ว่าประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์มี 43 บริษัท จากการทดสอบเกี่ยวกับความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้างพบว่าสมการแบบโครงสร้างมีความเหมาะสม สามารถอธิบายความผันแปรระหว่างตัวแปรในสมการแบบโครงสร้างที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติกได้ร้อยละ 48.20 และสมการแบบโครงสร้างที่ได้สามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องรวมคิดเป็นร้อยละ 72.10

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีนี้ที่ 4 ปรับเปลี่ยนตัวแปรควบคุมได้แก่ *Aud_Size* เดิมได้ใช้สัดส่วนของผู้ถือหุ้น (*Share*) ซึ่งเป็นจำนวนเงินบาทของบริษัทที่ผู้สอบบัญชีทำการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2546 และเกิดสถานการณ์ล้มละลาย หรือต้องฟื้นฟูกิจการ หรือถูกเพิกถอนหลักทรัพย์โดยเปลี่ยนวิธีการวัดค่าเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มกล่าวคือในกรณีที่ส่วนของผู้ถือหุ้นแบ่งค่าการวัดออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

- ถ้าส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าเป็นลบให้รหัสเป็น 1
- ถ้าส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าเป็นบวกให้รหัสเป็น 2

ตารางที่ 6.24 แสดงผลสรุปของจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์

Case Processing Summary

	N	Marginal Percentage
คุณภาพงานสอบบัญชี		
คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	13	30.2%
คุณภาพงานสอบบัญชีดี	4	9.3%
คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก	26	60.5%
ประเภทส่วนของผู้ถือหุ้น		
ส่วนของผู้ถือหุ้นติดลบ	33	76.7%
ส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นบวก	10	23.3%
Valid	43	100.0%
Missing	61	
Total	104	
Subpopulation	37 ^a	

a. The dependent variable has only one value observed in 34 (91.9%) subpopulations.

ตารางที่ 6.25 แสดงผลการทดสอบความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้าง

Model Fitting Information

Model	-2 Log Likelihood	Chi-Square	df	Sig.
Intercept Only	71.293			
Final	48.146	23.148	6	.001

ตารางที่ 6.26 แสดงสัดส่วนที่สามารถอธิบายความผันแปรระหว่างตัวแปรในสมการแบบโครงสร้าง

Pseudo R-Square

Cox and Snell	.416
Nagelkerke	.501
McFadden	.304

ตารางที่ 6.27 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่ใช้ในสมการแบบโครงสร้าง

Likelihood Ratio Tests

Effect	-2 Log Likelihood of Reduced Model	Chi-Square	df	Sig.
Intercept	48.146 ^a	.000	0	.
CPE	60.057	11.911	2	.003
MEMBERIC	51.784	3.639	2	.162
SHARE1	52.754	4.608	2	.100

The chi-square statistic is the difference in -2 log-likelihoods between the final model and a reduced model. The reduced model is formed by omitting an effect from the final model. The null hypothesis is that all parameters of that effect are 0.

- a. This reduced model is equivalent to the final model because omitting the effect does not increase the degrees of freedom.

ตารางที่ 6.28 แสดงสัดส่วนความถูกต้องในการพยากรณ์สมการแบบโครงสร้าง

Classification

Observed	Predicted			Percent Correct
	คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	คุณภาพงานสอบบัญชีดี	คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก	
คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	9	0	4	69.2%
คุณภาพงานสอบบัญชีดี	1	0	3	.0%
คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก	5	0	21	80.8%
Overall Percentage	34.9%	.0%	65.1%	69.8%

ตารางที่ 6.29 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

Parameter Estimates							95% Confidence Interval for Exp(B)	
	B	Std. Error	Wald	df	Sig.	Exp(B)	Lower Bound	Upper Bound
คุณภาพงานสอบบัญชี								
คุณภาพงานสอบบัญชีไม่ดี	Intercept	2.239	1.143	3.835	1	.050		
	CPE	-.240	.086	7.852	1	.005	.787	.665 .930
	MEMBERIC	-.029	.061	.221	1	.638	.972	.862 1.095
	[SHARE1=1]	-1.482	.974	2.316	1	.128	.227	.034 1.532
	[SHARE1=2]	0 ^b	.	.	0	.	.	.
คุณภาพงานสอบบัญชีดี								
	Intercept	-17.645	1.055	279.466	1	.000		
	CPE	-.045	.088	.261	1	.610	.956	.804 1.137
	MEMBERIC	-.174	.109	2.518	1	.113	.841	.678 1.042
	[SHARE1=1]	17.803	.000	.	1	.	5.4E+07	53943741.23 53943741.2
	[SHARE1=2]	0 ^b	.	.	0	.	.	.

a. The reference category is: คุณภาพงานสอบบัญชีดีมาก.

b. This parameter is set to zero because it is redundant.

จากตารางที่ 6.24-6.29 สามารถสรุปได้ว่าประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์มี 43 บริษัท จากการทดสอบเกี่ยวกับความเหมาะสมของสมการแบบโครงสร้างพบว่าสมการแบบโครงสร้างมีความเหมาะสม สามารถอธิบายความผันแปรระหว่างตัวแปรในสมการแบบโครงสร้างที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติกได้ร้อยละ 50.10 และสมการแบบโครงสร้างที่ได้สามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องรวมคิดเป็นร้อยละ 69.80

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.30 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานจากผลการทดสอบยืนยัน (Sensitivity Analysis)

สมมติฐาน	ผลการทดสอบยืนยันที่ระดับความเชื่อมั่น 95%			
	กรณีที่ 1	กรณีที่ 2	กรณีที่ 3	กรณีที่ 4
H_1 : การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพงานสอบบัญชี	ยอมรับ	ยอมรับ	ยอมรับ	ยอมรับ
H_2 : การเป็นสมาชิกของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพงานสอบบัญชี	ไม่ยอมรับ	ไม่ยอมรับ	ไม่ยอมรับ	ไม่ยอมรับ

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

1 มิถุนายน พ.ศ. 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถาม
2. ของเปล่าติดแสตมป์จำหน่ายถึงผู้วิจัย

ข้าพเจ้านายอชฌมา ศรีสุมาลย์ นิสิตปริญญาโทสาขาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แนบบแบบสอบถามตามที่แนบมาเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการทำวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย” ของนายอชฌมา ศรีสุมาลย์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรวิทยานิพนธ์ของภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะที่ท่านเป็นผู้สอบบัญชีและอยู่ในกลุ่มตัวอย่างที่ข้าพเจ้าเลือกจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามดังกล่าว

ในปัจจุบัน การศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงวิชาชีพบัญชี เนื่องจากวิชาชีพการสอบบัญชีเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยวิชาชีพหนึ่งโดยผู้วิจัยมีความประสงค์จะศึกษาทัศนคติของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทยดังกล่าว

อนึ่ง เพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปโดยสมบูรณ์และได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอความกรุณาให้ท่านช่วยตอบแบบสอบถาม และส่งกลับมายังผู้วิจัยโดยใช้ซองที่แนบมาให้ภายในวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2548 โดยคำตอบของท่านจะไม่นำมาเปิดเผยในลักษณะที่ทำให้ทราบว่าท่านเป็นผู้ตอบแบบสอบถามนอกจากนี้ ในกรณีที่ท่านมีข้อสงสัยเกี่ยวกับแบบสอบถาม โปรดสอบถามโดยตรงกับผู้วิจัยที่โทรศัพท์หมายเลข 0-1667-6177 และ 0-2361-3546 E-mail Address: Atcha.S@student.chula.ac.th

ขอแสดงความนับถือ

(นายอชฌมา ศรีสุมาลย์)
นิสิตหลักสูตรปริญญาบัญชียานาชาติ

ข้อแนะนำในการตอบแบบสอบถาม :

1. ในแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ (CPE: Continuing Professional Education) คำจำกัดความของการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ (Continuing Professional Education) หมายถึง การศึกษาต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความชำนาญในการบริการวิชาชีพแก่สาธารณชน เป็นการกำหนดกิจกรรมที่ทำให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถดำรงและพัฒนาวิชาชีพที่สมบูรณ์อย่างต่อเนื่อง โดยมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพดังต่อไปนี้
 - การอบรมหรือสัมมนา
 - การเป็นวิทยากร ผู้บรรยาย
 - การเป็นอาจารย์ในสถาบันการศึกษา
 - การสำเร็จการศึกษาในคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี
 - การผ่านการศึกษาเฉพาะรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี
 - กิจกรรมอื่นตามข้อกำหนดของหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง
2. ในการตอบแบบสอบถามขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ เพื่อทำการตอบหรือแสดงความคิดเห็น ในช่องที่กำหนดให้ไว้เท่านั้น ในกรณีที่ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบสอบถามนี้ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นในส่วนท้ายของแบบสอบถาม
3. ข้อมูลที่ได้จากท่านจะถูกเก็บเป็นความลับและจะไม่มีข้อมูลใดที่อาจแสดงถึงชื่อหรือสถานภาพของสำนักงานของท่านหรือตัวท่านเองที่จะถูกนำไปใช้ในการรายงานผลการวิจัย และจะไม่มีการใช้ข้อมูลดังกล่าวร่วมกับบุคคลภายนอกอื่นใดทั้งสิ้นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากท่าน
4. ผู้ทำวิจัยต้องการความคิดเห็นครั้งแรกของท่าน โดยไม่ควรใช้เวลาตอบแบบสอบถามจนเสร็จสิ้นนานเกินกว่า 30 นาที

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามนี้และผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะสังเกตเห็นถึงประโยชน์ของงานวิจัยนี้เช่นเดียวกับผู้วิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามและส่งแบบสอบถามที่ได้ทำการตอบเป็นที่เรียบร้อยแล้วไปยังผู้วิจัยทางไปรษณีย์ตามซองเอกสารที่แนบมาพร้อมกันนี้ภายในวันที่ 31 ตุลาคม 2548 ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ทางการศึกษาต่อไปในอนาคต

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายอัชฌา ศรีสุมาลย์

นิสิตระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี

สังกัดภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทรศัพท์ 01-6676177

E-mail Address: Atcha.S@student.chula.ac.th

วันที่ _____

ส่วนที่ 1 ขอความกรุณาพิจารณาตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นได้อย่างมีอิสระ
ของผู้ตอบแบบสอบถามตามทำนองนี้

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตหากมีการบังคับใช้กฎหมาย

2. ท่านคิดว่าการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพจะมีประโยชน์ต่อตัวท่านเองในการปฏิบัติงานอย่างไรบ้าง

3. ท่านคิดว่ารูปแบบและวิธีการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพสอบบัญชีในประเทศไทยควรอยู่ในรูปแบบใดที่เหมาะสมที่สุด

ส่วนที่ 2 ขอความกรุณาพิจารณาตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามตามท้ายนี้และขอความกรุณาแสดงความคิดเห็นของท่านโดยใส่เครื่องหมาย✓ในช่อง ที่ได้กำหนดไว้

ข้อมูลการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ

ท่านได้ร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพในปีที่ได้ระบุหรือไม่

เคย ไม่เคย (ถ้าไม่เคยให้ข้ามส่วนที่ 3)

ถ้าเคยท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพในรูปแบบใด

รูปแบบกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพที่เข้าร่วม กิจกรรม	ปีที่เข้าร่วมกิจกรรม		
	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2546
1. การเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาเป็นจำนวน _____ ชั่วโมง จากหน่วยงานและหลักสูตร _____ (โปรด ระบุชื่อหากท่านยินดี) และ/หรือ			
2. การเป็นวิทยากร ผู้บรรยาย ผู้ดำเนินการสัมมนาเป็นจำนวน _____ ชั่วโมงให้แก่หน่วยงานและหลักสูตร _____ (โปรดระบุชื่อหากท่านยินดี) และ/หรือ			

<p>3. การเป็นอาจารย์ในสถาบันการศึกษาของรัฐ หรือสถาบันการศึกษาของเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันการศึกษาเอกชน ซึ่งมีการสอนไม่ต่ำกว่าระดับอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทางการบัญชีหรือเทียบเท่า จำนวน _____ วิชา ให้แก่สถาบันการศึกษาและวิชา _____</p> <p>_____</p> <p>(โปรดระบุชื่อหากท่านยินดี) และ/หรือ</p>			
<p>4. การสำเร็จการศึกษาในคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีในระดับปริญญา _____ สาขา _____ และ/หรือ</p>			
<p>5. การผ่านการศึกษาเฉพาะรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีจากสถาบันการศึกษาของรัฐ หรือสถาบันการศึกษาของเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันการศึกษาเอกชน ซึ่งมีการสอนไม่ต่ำกว่าระดับอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทางการบัญชีหรือเทียบเท่า</p> <p>ในรายวิชา _____</p> <p>จากสถาบันการศึกษา _____</p> <p>(โปรดระบุชื่อหากท่านยินดี)</p>			

ส่วนที่ 3 ขอความกรุณาพิจารณาตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามตามท้ายนี้และขอความกรุณาแสดงความคิดเห็นของท่านโดยใส่เครื่องหมาย✓ในช่อง ที่ได้กำหนดไว้

ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ หญิง ชาย

2. อายุ (ปี) น้อยกว่า 30 31-35 36-40
 41-45 46-50 มากกว่า 51

3. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

ระดับปริญญาตรี ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต
 ระดับปริญญาโท ระดับปริญญาเอก

4. ประสบการณ์ทำงาน _____ (ปี)

5. ท่านได้เป็นสมาชิกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตก่อนที่จะมีการประกาศใช้

พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 หรือไม่ เป็น เป็นระยะเวลา _____ (ปี)
 ไม่เป็น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถาม และข้อมูลดังกล่าวจากการตอบแบบสอบถามนี้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการทำวิจัยเท่านั้น

ลำดับ ที่	หัวข้อการอบรม/สัมมนา	ว/ด/ป	จำนวน ชั่วโมง
1	“นักบัญชีกับการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในหลักสูตรที่ 1” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	18-20,26-27 ม.ค. 2544	27.30
2	“นักบัญชีกับการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในหลักสูตรที่ 2” รุ่นที่ 11 จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	15-17,22-24 ก.พ. 2544	33.00
3	หลักสูตรการอบรมเรื่อง “การเตรียมตัวเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตรุ่นที่ 12” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยจำนวน 5 วิชา - การบัญชี - การสอบบัญชี 1 - การสอบบัญชี 2 - กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสอบบัญชี - การใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำและตรวจสอบบัญชี	24 ก.พ. – 29 พ.ค. 2544	44.00 33.00 33.00 33.00 33.00
4	หลักสูตรการอบรมเรื่อง “เจาะลึกแนวปฏิบัติและปัญหาที่ดิน อาคาร อุปกรณ์และการด้อยค่าของสินทรัพย์” จัดโดยบริษัทสำนักพัฒนาการบริหารธรรมนิติ จำกัด	26 ก.พ. 2544	5.30
5	“การเขียนรายงานการตรวจสอบตามมาตรฐานสากล การเขียนรายงานการตรวจสอบภายใน” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	9-10 มี.ค. 2544	11.00
6	“การบัญชีสำหรับอนุพันธ์ทางการเงินและการป้องกันความเสี่ยง” จัดโดยสถาบันภาภัทร	15-16 มี.ค. 2544	11.30
7	“นักบัญชีกับการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในด้านคอมพิวเตอร์” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย - รุ่นที่ 5 - รุ่นที่ 6	15-17,23-24 มี.ค. 2544 และ 5-7,13- 14 ก.ค. 2544	27.30 27.30
8	“สรุปสาระสำคัญมาตรฐานการบัญชีที่มีการแก้ไขทั้งหมด” จัดโดยสถาบันพัฒนาวิชาชีพการบัญชีและการบริหารธุรกิจและภาชีอากกร	16 มี.ค. 2544	5.30
9	“บัญชีสินทรัพย์ถาวร การตีราคาเพิ่ม ต้นทุนการกู้ยืมและการด้อยค่าของสินทรัพย์” จัดโดยสถาบันพัฒนาวิชาชีพการบัญชีและการบริหารธุรกิจและภาชีอากกร	20 เม.ย. 2544	5.30

ลำดับ ที่	หัวข้อการอบรม/สัมมนา	ว/ด/ป	จำนวน ชั่วโมง
10	“การจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในยุคปี 2001 ตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดโดย IIA” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	20 เม.ย. 2544	5.30
11	“มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 44,45 และ 47” จัดโดยสถาบันพัฒนาวิชาชีพการบริหารธุรกิจและภาษีอากร	21 เม.ย. 2544	5.30
12	หลักสูตรการอบรมเรื่อง “นักบัญชีกับการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน หลักสูตรที่ 2 รุ่นที่ 12 “ จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	17-19 และ 24-26 พ.ค. 2544	33.00
13	“วิธีการประเมินความเสี่ยง เพื่อวางแผนการตรวจสอบครั้งที่ 2” รุ่นที่ 3 จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	12-13 พ.ค. 2544	11.00
14	“ภาษีเงินได้รูดัดบัญชี” จัดโดยบริษัท บิสซิเนส คอนซัลแทนท์เซ็นเตอร์ จำกัด	31 พ.ค. 2544	5.30
15	“โครงการอบรมมาตรฐานการบัญชีทั้งระบบ” - รุ่นที่ 1 - รุ่นที่ 2 - รุ่นที่ 3 จัดโดย บริษัทสำนักพัฒนาการบริหารธรรมนิติ จำกัด	2-15 มิ.ย. 2544 17-31 ส.ค. 2544 25 ต.ค. – 3 พ.ย. 2544	22.00 22.00 22.00
16	“การเตรียมตัวเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากร (Tax Auditor)” แบ่งออกเป็น 2 แนวทาง - แนวทางที่ 1 - แนวทางที่ 2 จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	2-30 มิ.ย. และ 7 ก.ค.2544 5 มิ.ย. – 12 ก.ค. 2544	33.00 33.00
17	“ควรปฏิบัติอย่างไรเมื่อก้าวสู่วิชาชีพสอบบัญชี” จัดโดยสำนักกำกับดูแลธุรกิจ	7 มิ.ย. 2544	4.55
18	“การประเมินความเสี่ยงและการเลือกตัวอย่างในการสอบบัญชี” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	15-16 มิ.ย. 2544	11.00
19	การประชุมนักบัญชีทั่วประเทศครั้งที่ 17 “การผสมผสานความรู้-ความท้าทายของนักบัญชี” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	22-23 มิ.ย. 2544	11.45

ลำดับ ที่	หัวข้อการอบรม/สัมมนา	ว/ด/ป	จำนวน ชั่วโมง
20	“เจาะลึกปัญหาภาษีสำหรับกิจการที่มีการทำธุรกรรมต่างประเทศ” จัด โดย บริษัท เอ อาร์ แอ็ดเคาน์ติ้ง คอนซัลแตนท์ จำกัด	23 มิ.ย. 2544	5.30
21	“The international forum on quality assurance” จัดโดยสมาคมนัก บัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	23-24 มิ.ย. 2544	10.30
22	“การจัดทำงบการเงินรวมและการวิเคราะห์งบการเงินรวมของบริษัท ร่วมย่อย” จัดโดยสำนักพัฒนาการบริหารธรรมนิติ	5 ก.ค. 2544	5.30
23	“ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย” จัดโดยวิทยาลัยรัฐศาสตร์ภาคย์	14 ก.ค. 2544	6.00
24	หลักสูตรการอบรมเรื่อง “นักบัญชีกับการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน หลักสูตรรุ่นที่ 1 รุ่นที่ 19” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับ อนุญาตแห่งประเทศไทย	19-21 และ 27-28 ก.ค. 2544	27.30
25	“ผู้สอบบัญชีภาษีอากรกับ พ.ร.บ.การบัญชี พ.ศ. 2543 ประชาพิจารณ์ ร่าง พ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี และภาษีอากรที่ควรรู้และปฏิบัติ ครั้งที่ 2” จัด โดยสมาคมศึกษาศาสตร์และพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	27 ก.ค. 2544	6.30
26	“นักบัญชีกับการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในด้านคอมพิวเตอร์ หลักสูตรที่ 1” รุ่นที่ 6 จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับ อนุญาตแห่งประเทศไทย	27-28 ก.ค. , 3-4 และ 11 ส.ค. 2544	27.30
27	“การประเมินความเสี่ยงและเทคนิคการวิเคราะห์งบการเงิน” - รุ่นที่ 1 - รุ่นที่ 2 - รุ่นที่ 3 - รุ่นที่ 4 จัดโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	30 ก.ค.-1 ส.ค. 2544 6-8 ส.ค. 2544 15-17 ส.ค. 2544 20-22 ส.ค. 2544	16.45 16.45 16.45 16.45
28	“วิธีการประเมินความเสี่ยง เพื่อวางแผนการตรวจสอบภายใน” จัดโดย สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	4-5 ส.ค. 2544	11.00
29	“โครงการอบรมนักบัญชียุคใหม่ รุ่นที่ 7” จัดโดยภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	4 ส.ค. – 22 ก.ย. 2544	91.30
30	“ผู้ทำบัญชีจะปฏิบัติอย่างไรให้ถูกต้องตามกฎหมายบัญชีฉบับใหม่” จัดโดยกรมทะเบียนการค้า	9 ส.ค. 2544	3.15

ลำดับ ที่	หัวข้อการอบรม/สัมมนา	ว/ด/ป	จำนวน ชั่วโมง
31	“ข้อควรระวังเกี่ยวกับการจัดระบบและปรับปรุงเอกสารรับ- จ่ายเงิน ทางบัญชีให้กรมสรรพากรยอมรับและสอดคล้องกับมาตรฐานการ บัญชี” จัดโดย บริษัทสำนักพัฒนาการบริหารธรรมนิติ จำกัด	9 ส.ค. 2544	5.30
32	“นักบัญชีกับการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในหลักสูตรที่ 2” รุ่นที่ 13 จัด โดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	16-18,23-25 ส.ค. 2544	33.00
33	“นักบัญชีกับการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในหลักสูตรที่ 2” - รุ่นที่ 13 - รุ่นที่ 14 จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	16-18,23-25 ส.ค. 2544	33.00
		15-17,22-24 พ.ย. 2544	33.00
34	“ก้าวให้ทันวิชาชีพ” จัดโดยสำนักกำกับดูแลธุรกิจ	17 ส.ค. 2544	6.00
35	“กฎหมายบริษัทมหาชนที่แก้ไขใหม่” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	20 ส.ค. 2544	2.45
36	“หลักเกณฑ์ใหม่ การหักภาษี ณ ที่จ่าย ขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ FREIGHT FORWARDER ชิปปิ้ง ค่าระวางสินค้า ขนส่ง และการเสีย ภาษีมูลค่าเพิ่มของผู้ประกอบการทำเรือ” จัดโดย บริษัทสำนัก พัฒนาการบริหารธรรมนิติ จำกัด	1 ก.ย. 2544	5.30
37	“การประเมินความเสี่ยงและการเลือกตัวอย่างในการสอบบัญชี รุ่นที่ 2” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	7-8 ก.ย. 2544	11.00
38	“การเขียนรายงานการตรวจสอบภายใน” รุ่นที่ 4 จัดโดยสมาคมนัก บัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	14-15 ก.ย. 2544	11.00
39	“นักบัญชีกับการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในหลักสูตรที่ 1” รุ่นที่ 20 จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	11-13,19-20 ต.ค. 2544	27.30
40	“การตรวจสอบบัญชีกิจการขนาดย่อม” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	27 ต.ค. 2544	6.00
41	“การเตรียมตัวเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากร รุ่นที่ 2 แบ่งออกเป็น 3 วิชา” - การบัญชี - การสอบบัญชี - ความรู้เกี่ยวกับประมวลรัษฎากร และประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	27 ต.ค. – 10 พ.ย. 2544	27.30
		11-25 พ.ย. 2544	27.30
		1-15 ธ.ค. 44	27.30

ลำดับ ที่	หัวข้อการอบรม/สัมมนา	ว/ด/ป	จำนวน ชั่วโมง
42	“มาตรฐานการบัญชีเชิงปฏิบัติการ เรื่อง งบกระแสเงินสด มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 25 รุ่นที่ 6” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	29 ต.ค. 2544	5.30
43	“มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	1 พ.ย. 2544	5.30
44	“การจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในยุคปี 2001 ตามบทบาทภาระหน้าที่ที่กำหนดใหม่โดย IIA รุ่นที่ 3” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	2 พ.ย. 2544	5.30
45	“การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	2 พ.ย. 2544	6.30
46	“วิธีการประเมินความเสี่ยงเพื่อการวางแผนการตรวจสอบภายใน (Risk Assessment for better Audit Planning) รุ่นที่ 4 จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	3-4 พ.ย. 2544	11.00
47	“การประเมินความเสี่ยงและการเลือกตัวอย่างในการสอบบัญชี รุ่นที่ 3” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	9-10 พ.ย. 2544	11.00
48	“การบัญชีสำหรับเงินลงทุนมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 40 และ 42” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	24 พ.ย. 2544	6.00
49	“แนวปฏิบัติทางการบัญชี-หุ้นกู้ซื้อคืน ตาม พ.ร.บ.บริษัทมหาชนฉบับใหม่” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยร่วมกับคณะกรรมการธุรกิจการเงินและการลงทุนหอการค้าไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า	27 พ.ย. 2544	3.15
50	“การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในระบบสารสนเทศหลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 7” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	30 พ.ย. 1,7,8,15 ธ.ค. 2544	27.30
51	“กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	3 ธ.ค. 2544	6.30
52	“การเขียนรายงานการสอบบัญชี:ภาคปฏิบัติ” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	14-15 ธ.ค. 2544	11.00

ลำดับ ที่	หัวข้อการอบรม/สัมมนา	ว/ด/ป	จำนวน ชั่วโมง
53	“การบัญชีสำหรับเงินลงทุนมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 40 และ 42” รุ่น ที่ 2 จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	15 ธ.ค. 2544	5.30
54	“การบัญชีสำหรับที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และต้นทุนการกู้ยืม” จัดโดย สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	17 ธ.ค. 2544	6.00
55	“การจัดทำงบการเงินให้เป็นที่ไปตามประกาศกรมทะเบียนการค้า” จัด โดยกรมทะเบียนการค้า	18 ธ.ค. 2544 และ 15 ม.ค. 2545	3.15 3.15
56	“การจัดทำงบการเงินรวม” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับ อนุญาตแห่งประเทศไทย	20-21 ธ.ค. 2544	11.00
57	“แนวทางปฏิบัติตามประกาศ ก.บช.ฉบับที่ 44 (พ.ศ.2544) จัดโดย สำนักกำกับดูแลธุรกิจ	26 ธ.ค. 2544 รอบที่ 1 รอบที่ 2	1.30 1.30
58	“การบริหารต้นทุนเชิงกิจกรรมและการวิเคราะห์การสร้างความมูลค่าเพิ่มแก่ องค์การ” จัดโดยสมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์	17-26 ม.ค. 2545	15.45
59	“การเตรียมตัวเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต วิชากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ วิชาชีพสอบบัญชี” - รุ่นที่ 15 - รุ่นที่ 16 จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	9 ก.พ. – 11 พ.ค. 2545 5 มิ.ย. – 21 ส.ค. 2545	33.00 33.00
60	“การจัดทำงบกระแสเงินสด (ภาคปฏิบัติ) - ครั้งที่ 1 - ครั้งที่ 2 จัดโดยบริษัท สำนักพัฒนาการบริหารธรรมนิติ จำกัด	13 ก.พ. 2545 17 เม.ย. 2545	5.30 5.30
61	“การจัดทำบัญชีและภาษีอากรสำหรับธุรกิจนำเข้า ส่งออก” จัดโดย บริษัทสำนักพัฒนาการบริหารธรรมนิติ จำกัด	20 ก.พ. 2545	5.30
62	“Creative Accounting & Financial Statement Analysis” จัดโดย บริษัทสำนักพัฒนาการบริหารธรรมนิติ จำกัด	22 ก.พ. 2545	5.30
63	“มาตรการของรัฐต่อการบัญชีและการสอบบัญชีปี 2545 และการ แก้ไขปรับปรุงมาตรฐานการบัญชี (ใหม่) ทุกฉบับ” จัดโดยหอการค้า ไทย	28 ก.พ. 2545	5.45

ลำดับ ที่	หัวข้อการอบรม/สัมมนา	ว/ด/ป	จำนวน ชั่วโมง
64	“เครื่องมือทางการเงิน: ผลกระทบต่อนักบัญชี” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	4-5 มี.ค. 2545	13.00
65	“ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอนุพันธ์ทางการเงินและการบัญชีเบื้องต้นสำหรับอนุพันธ์ทางการเงินและการป้องกันความเสี่ยง” จัดโดยคณะบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยร่วมกับสถาบันภาภัท	7-8 มี.ค. 2545	11.00
66	“Enron : ข้อผิดพลาดและบทเรียน” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	25 มี.ค. 2545	2.45
67	“แนวทางการปฏิบัติงานสอบบัญชี” จัดโดยสำนักกำกับดูแลธุรกิจ	26 มี.ค. 2545	5.45
68	“ผู้ตรวจสอบภายในจะช่วยงานของ Audit Committee ได้อย่างไร” - รุ่นที่ 1 - รุ่นที่ 2 จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	29-30 มี.ค. 2545 23-24 ส.ค. 2545	11.00 11.00
69	“ประเด็นสำคัญของมาตรฐานการบัญชีที่มีการเปลี่ยนแปลง” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	20 เม.ย. 2545	3.15
70	“การจัดทำบัญชีสินค้าคงเหลือตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 31 และ พ.ร.บ.การบัญชี พ.ศ. 2543 และรายงานสินค้าและวัตถุดิบ (ตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากร ฉบับที่ 89) จัดโดยบริษัท สำนักพัฒนาการบริหารธรรมนิติ จำกัด	21 เม.ย. 2545	5.30
71	“Strengthening Corporate Governance Practices in Thailand” จัดโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย	2 พ.ค. 2545	3.40
72	“การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในระบบสารสนเทศหลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 8” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	3-4,10-11 และ 18 พ.ค. 2545	27.30
73	“การเตรียมตัวเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรรุ่นที่ 4” - วิชาการบัญชี - วิชาการสอบบัญชี จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	15-29 มี.ย. 2545 30 มี.ย. – 14 ก.ค. 2545	27.30 27.30

ลำดับ ที่	หัวข้อการอบรม/สัมมนา	ว/ด/ป	จำนวน ชั่วโมง
74	“การเตรียมตัวเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต รุ่นที่ 16” - วิชาการบัญชี	18 มิ.ย. – 13 ส.ค. 2545	44.00
	- วิชาการสอบบัญชี 1	15 มิ.ย. – 24 ส.ค. 2545	33.00
	- วิชาการสอบบัญชี 2 จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	15 มิ.ย. – 24 ส.ค. 2545	33.00
75	“เกณฑ์กำหนดราคาโอน (Transfer Pricing) ของกรมสรรพากร” จัด โดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	24 มิ.ย. 2545	6.30
76	“ก้าวทันมาตรฐานวิชาชีพและ พ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี (ฉบับร่างใหม่)” จัด โดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	29 มิ.ย. 2545	5.45
77	“Value-Based Management : แนวคิดและเครื่องมือสร้างมูลค่าแก องค์กร” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่ง ประเทศไทย	16 ก.ค. 2545	6.15
78	“วิธีการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบภายในรุ่นที่ 6” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	20-21 ก.ค. 2545	11.00
79	“การเตรียมตัวเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากร รุ่นที่ 4 วิชาความรู้เกี่ยวกับ ประมวลรัษฎากรและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย” จัดโดย สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	20 ก.ค. – 4 ส.ค. 2545	27.30
80	“การจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายใน รุ่นที่ 5” จัดโดยสมาคมนัก บัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	3 ส.ค. 2545	5.30
81	“หลักเกณฑ์ใหม่ล่าสุดการหักภาษี ณ ที่จ่ายตามข้อตกลงและสัญญา ทางธุรกิจทั้งระบบ” - รุ่นที่ 13	4 ส.ค. 2545	5.30
	- รุ่นที่ 14	18 ส.ค. 2545	5.30
	- รุ่นที่ 15 จัดโดยบริษัท สำนักพัฒนาการบริหารธรรมนิติ จำกัด	29 ส.ค. 2545	5.30
82	“การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในหลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 23” จัดโดย สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	23-24 และ 29-31 ส.ค. 2545	27.30

ลำดับ ที่	หัวข้อการอบรม/สัมมนา	ว/ด/ป	จำนวน ชั่วโมง
83	“การเตรียมเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต รุ่นที่ 17” - วิชากฎหมาย	12 ก.ย. – 28 พ.ย. 2545	33.00
	- วิชาการสอบบัญชี 1	21 ก.ย. – 30 พ.ย. 2545	33.00
	- วิชาการบัญชี จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	2 ต.ค. – 27 พ.ย. 2545	44.00
84	“การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในระบบสารสนเทศหลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 9” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	27-28 ก.ย. และ 4-5,12 ต.ค. 2545	27.30
85	“การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในระบบสารสนเทศ” - หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 9	27-28 ก.ย. และ 4-5,12 ต.ค. 2545	27.30
	- หลักสูตรที่ 2 รุ่นที่ 17 จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	10-12 และ 17-19 ต.ค. 2545	33.00
86	“การตรวจสอบบัญชีแบบครบวงจร” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	27-29 ก.ย. และ 5-6 ต.ค. 2545	26.30
87	“การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในหลักสูตรที่ 2 รุ่นที่ 17” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	10-12 และ 17-19 ต.ค. 2545	33.00
88	“การบัญชีสำหรับที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และต้นทุนการกู้ยืม รุ่นที่ 2” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	15 ต.ค. 2545	5.30
89	“การตรวจสอบบัญชีแบบครบวงจร รุ่นที่ 2 “ จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	16-18 และ 23-24 พ.ย. 2545	26.45
90	“การเขียนรายงานการสอบบัญชี : ภาคปฏิบัติ” รุ่นที่ 3 จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	29-30 พ.ย. 2545	11.00

ลำดับ ที่	หัวข้อการอบรม/สัมมนา	ว/ด/ป	จำนวน ชั่วโมง
91	“การใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำและตรวจสอบบัญชี” - รุ่นที่ 1	29-30 พ.ย. และ 1 ธ.ค.	16.30
	- รุ่นที่ 2	2545	16.30
	- รุ่นที่ 3	13-15 ธ.ค.	16.30
	- รุ่นที่ 4	2545	16.30
	จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	20-22 ธ.ค. 2545 7-9 มี.ค. 2546	
92	“ก้าวทันข้อกำหนดใหม่ทางภาษีอากร” - รุ่นที่ 1	30 พ.ย. และ 1 ธ.ค. 2545	9.15
	- รุ่นที่ 2	22-23 ธ.ค. 2545	9.15
93	“ผู้ตรวจสอบภายในจะช่วยงาน Audit Committe ได้อย่างไร” รุ่นที่ 3 จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	13-14 ธ.ค. 2545	11.00
94	“Financial Derivatives” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับ อนุญาตแห่งประเทศไทย	18-20 ธ.ค. 2545	19.30
95	“การจัดทำงบกระแสเงินสด” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชี รับอนุญาตแห่งประเทศไทย	20 ธ.ค. 2545	6.00
96	“การเขียนรายงานการตรวจสอบภายใน รุ่นที่ 6” จัดโดยสมาคมนัก บัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	20-21 ธ.ค. 2545	11.00
97	“การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา : มาตรฐานการ บัญชีฉบับที่ 34 (ปรับปรุง 2545) จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบ บัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	20 ม.ค. 2546	2.45
98	“การเสวนา เรื่อง ข้อสังเกตในการจัดทำและเปิดเผยข้อมูลในงบ การเงินของบริษัทจดทะเบียน”	30 ม.ค. 2546	3.15
99	“เตรียมตัวเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากร รุ่นที่ 5” - การบัญชี	4-12 ม.ค. 2546	22.00
	- การสอบบัญชี	2546	22.00
	- ความรู้เกี่ยวกับประมวลรัษฎากรและประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล	18-26 ม.ค. 2546	22.00
	จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	1-9 ก.พ. 2546	

ลำดับ ที่	หัวข้อการอบรม/สัมมนา	ว/ด/ป	จำนวน ชั่วโมง
100	“การเตรียมตัวเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตรุ่นที่ 18” - การสอบบัญชี 1	20 ม.ค. – 24 ก.พ. 2546	41.15
	- การสอบบัญชี 2 จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	22 ม.ค. – 26 ก.พ. 2546	30.15
101	“บทเรียนจากกรณีรอยเนท” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชี รับอนุญาตแห่งประเทศไทย	11 ก.พ. 2546	3.15
102	“การจัดทำและเก็บเอกสารด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์” - รุ่นที่ 1	21 ก.พ. 2546	6.45
	- รุ่นที่ 2 จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	15 มี.ค. 2546	6.45
103	“วิธีประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบภายในรุ่นที่ 8” จัด โดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	1-2 มี.ค. 2546	11
104	“การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในหลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 24” จัดโดย สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	13-15 และ 21-22 มี.ค. 2546	27.30
105	“การตรวจสอบบัญชีแบบครบวงจร-ชั้นกลางสำหรับผู้สอบบัญชี อาวุโส” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่ง ประเทศไทย	21-23 และ 29-30 มี.ค. 2546	27.00
106	“การบริหารความเสี่ยง : เรื่องใกล้ตัวของนักบัญชี” จัดโดยสมาคมนัก บัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	27-28 มี.ค. 2546	11.30
107	“การปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน หลักสูตรที่ 2 รุ่นที่ 18” จัดโดย สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	27-29 มี.ค. และ 3-5 เม.ย. 2546	33.00
108	“ประกาศนียบัตรกฎหมายภาษีอากรระหว่างประเทศ รุ่นที่ 1” จัดโดย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา	18 เม.ย.-18 พ.ค.2546	71.50
109	“การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในระบบสารสนเทศหลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 10” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	25-26 เม.ย. ,2-3 และ 10 พ.ค. 2546	27.30
110	“การใช้คอมพิวเตอร์ในการตรวจสอบบัญชีเบื้องต้น รุ่นที่ 5” จัดโดย สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	25-27 เม.ย. 2546	16.30

ลำดับ ที่	หัวข้อการอบรม/สัมมนา	ว/ด/ป	จำนวน ชั่วโมง
111	“การจัดทำงบการเงินตามประกาศ ก.บข.” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	7 พ.ค. 2546	3.45
112	“การเตรียมตัวเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตรุ่นที่ 19” - การบัญชี - การสอบบัญชี 1 - การสอบบัญชี 2 - กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี - การใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำและตรวจสอบบัญชี จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	12 พ.ค. -2 ก.ค. 2546 8 พ.ค. -3 ก.ค. 2546 26 เม.ย. - 5 ก.ค. 2546 18 เม.ย. - 4 ก.ค. 2546 19 เม.ย. -6 ก.ค. 2546	44.00 44.00 33.00 33.00 33.00
113	“การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในหลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 25” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	23-24 และ 29-31 พ.ค. 2546	27.30
114	“การเขียนรายงานการตรวจสอบภายในรุ่นที่ 7” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	6-7 มิ.ย. 2546	11.00
115	“การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในหลักสูตรที่ 2 รุ่นที่ 19” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	12-14 และ 19-21 มิ.ย. 2546	33.00
116	“เตรียมความพร้อมเป็น Tax Auditor (ภาคปฏิบัติ) รุ่นที่ 3 “จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	13-15 มิ.ย. 2546	16.30
117	“การบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้รอดัดบัญชี Deferred Taxes” จัดโดยสำนักพัฒนาการบริหารธรรมนิติ	17 มิ.ย. 2546	5.45
118	“เทคนิคการจัดทำบัญชีและภาษีอากร ผลกระทบของหลักเกณฑ์ใหม่ที่ ที่สำคัญ พร้อมวิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง” - รุ่นที่ 1 - รุ่นที่ 2 - รุ่นที่ 3 จัดโดยสำนักพัฒนาการบริหารธรรมนิติ	17 มิ.ย.2546 24 มิ.ย. 2546 2 ก.ค. 2546	2.45 2.45 2.45

ลำดับ ที่	หัวข้อการอบรม/สัมมนา	ว/ด/ป	จำนวน ชั่วโมง
119	“การตรวจสอบบัญชีแบบครบวงจร ชั้นพื้นฐาน สำหรับผู้ช่วยผู้สอบ บัญชี รุ่นที่ 3” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่ง ประเทศไทย	20-22 และ 28-29 มิ.ย. 2546	26.30
120	“การจัดทำบัญชีภาษีอากรสำหรับธุรกิจนำเข้า- ส่งออก” จัดโดยสำนัก พัฒนาการบริหารธรรมนิติ	25 มิ.ย. 2546	5.30
121	“วิธีการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบภายในรุ่นที่ 9” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	28-29 มิ.ย. 2546	11.00
122	“การตรวจสอบบัญชีแบบครบวงจร ชั้นกลาง สำหรับผู้สอบบัญชี อาวุโส รุ่นที่ 2” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่ง ประเทศไทย	11-13 และ 19-20 ก.ค. 2546	27.00
123	“การหักภาษี ณ ที่จ่าย ทั้งระบบ” จัดโดยสำนักพัฒนาการบริการธรรม นิติ	27 ก.ค. 2546	5.30
124	“การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในระบบสารสนเทศหลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 11” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	1-2,8-9 และ 16 ส.ค. 2546	27.30
125	“การเตรียมเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต รุ่นที่ 20”		
	- วิชาการบัญชี	2 ส.ค. -18 ต.ค. 2546	44.00
	- การสอบบัญชี 1	6 ส.ค. – 29 ต.ค. 2546	41.15
	- การสอบบัญชี 2	5 ส.ค. – 14 ต.ค. 2546	27.30
	- วิชากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพบัญชี จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	7 ส.ค. - 30 ต.ค. 2546	33.00
126	“การเตรียมตัวเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากร รุ่นที่ 6 วิชาการบัญชี” จัด โดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	2-3 และ 9-10 สิงหาคม 2546	22.00
127	“เทคนิคการคำนวณภาษีเงินได้ครั้งปี 2545 (นิติบุคคลและบุคคล ธรรมดา)” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่ง ประเทศไทย	3 ส.ค. 2545	5.30
128	“การเตรียมตัวเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตรุ่นที่ 20 วิชาการใช้ คอมพิวเตอร์ในการจัดทำและตรวจสอบบัญชี” จัดโดยสมาคมนัก บัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	4 ส.ค. – 31 ต.ค. 2546	38.30

ลำดับ ที่	หัวข้อการอบรม/สัมมนา	ว/ด/ป	จำนวน ชั่วโมง
129	“การจัดทำงบการเงินรวม มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 43,44,45 และ 46” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	8-10 ส.ค. 2546	13.45
130	“การรักษาความปลอดภัยและการตรวจสอบคอมพิวเตอร์ที่ใช้ UNIX” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	15-16 ส.ค. 2546	11.00
131	“การเตรียมตัวเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรรุ่นที่ 6 วิชาการสอบบัญชี” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	16-17 และ 23-24 ส.ค. 2546	22.00
132	“การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในหลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 26” จัดโดย สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	23-24 และ 30-31 ส.ค. และ 6 ก.ย. 2546	27.30
133	“การเตรียมตัวเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรรุ่นที่ 6 วิชาความรู้เกี่ยวกับ ประมวลรัษฎากร และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในสวนที่ เกี่ยวข้องกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	30-31 ส.ค. และ 6-7 ก.ย. 2546	22.00
134	“วิธีการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบภายในรุ่นที่ 10” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	13-14 ก.ย. 2546	11.00
135	“การพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชี” จัดโดยสำนักงานการ ตรวจเงินแผ่นดิน	19 ก.ย. 2546	5.30
136	“ภาษีมูลค่าเพิ่ม รุ่นที่ 2” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับ อนุญาตแห่งประเทศไทย	4 ต.ค. 2546	6.45
137	“การเขียนรายงานการตรวจสอบภายในรุ่นที่ 8” จัดโดยสมาคมนัก บัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	31 ต.ค. และ 1 พ.ย. 2546	11.00
138	“การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในหลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 27” จัดโดย สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	8-9,15-16 และ 22 พ.ย. 2546	27.30
139	“การตรวจสอบบัญชีแบบครบวงจร-ชั้นกลางสำหรับผู้สอบบัญชีอาวุโส รุ่นที่ 3” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่ง ประเทศไทย	14-16 และ 22-23 พ.ย. 2546	27.15

ลำดับ ที่	หัวข้อการอบรม/สัมมนา	ว/ด/ป	จำนวน ชั่วโมง
140	“การประเมินระบบการควบคุมภายในแบบ COSO ของแต่ละระบบงาน” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	15-16 พ.ย. 2546	20.30
141	“ก้าวทันข้อกำหนดใหม่ทางภาษีอากร รุ่นที่ 3” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	15-16 พ.ย. 2546	11.00
142	“การเขียนรายงานการสอบบัญชีต้องบเปรียบเทียบ : ภาคปฏิบัติรุ่นที่ 5” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	21,29-30 พ.ย. 2546	12.30
143	“วิธีการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบภายในรุ่นที่ 11” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	22-23 พ.ย. 2546	11.00
144	“Training the CMA/CFM Trainers intensive review course for development CFO program.” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	26 พ.ย. 2545 – 14 ม.ค. 2546	61.15
145	“ความรู้พื้นฐานและการบัญชีเกี่ยวกับอนุพันธ์ทางการเงิน” จัดโดยสถาบันภาภท	28-29 พ.ย. 2546	13.00
146	“Corporate Governance Workshop:Development CG Policy Statement” จัดโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย	2 ธ.ค. 2546	5.05
147	“ก้าวสู่นักบัญชีมืออาชีพ” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	12-14,19-20 ธ.ค. และ 9-10 ม.ค. 2547	38.30
148	“การเขียนรายงานการสอบบัญชีต้องบเปรียบเทียบ : ภาคปฏิบัติรุ่นที่ 6” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	12,20-21 ธ.ค. 2546	12.30
149	“การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในหลักสูตรที่ 2 รุ่นที่ 21” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	13-14,20-21 และ 27-28 ธ.ค. 2546	33.00
150	“ผู้ตรวจสอบภายในจะช่วยงาน Audit Committe ได้อย่างไร รุ่นที่ 4” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	19-20 ธ.ค. 2546	11.00
151	“การใช้คอมพิวเตอร์ในการตรวจสอบบัญชีเบื้องต้นรุ่นที่ 6” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	19-21ธ.ค. 2546	16.30
152	“เตรียมความพร้อมเป็น Tax Auditor (ภาคปฏิบัติ) รุ่นที่ 4”	19-21 ธ.ค. 2546	16.30
153	“ก้าวทัน...ภาษีเงินได้นิติบุคคล” จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	13-14 ธ.ค. 2546	5.30

ลำดับ ที่	หัวข้อการอบรม/สัมมนา	ว/ด/ป	จำนวน ชั่วโมง
154	“การประชุมนักบัญชีทั่วประเทศครั้งที่ 18 และการประชุมสหพันธ์นัก บัญชีอาเซียนครั้งที่ 13” - Concurrent Session I - Concurrent Session II - Concurrent Session III - Concurrent Session IV จัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย		2.30 2.30 2.30 2.30

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายอัชฌา ศรีสุมาลย์ เกิดเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2522 ที่โรงพยาบาลราชวิถี กรุงเทพมหานคร เป็นบุตรของ นายธวัชชัย ศรีสุมาลย์ และ นางพิมพ์ประไพ ศรีสุมาลย์ เริ่มศึกษาในระดับประถมศึกษาจนกระทั่งจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2537 ที่โรงเรียนอัสสัมชัญ สำโรง ปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนอัสสัมชัญ สมุทรปราการ หลังจากนั้นศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชี ที่วิทยาลัยพาณิชยกรรมบางนา จนจบการศึกษาในปีการศึกษา 2540 ได้เข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการบัญชีที่ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพาณิชยกรรมพระนคร จนจบการศึกษาในปีการศึกษา 2542 ต่อมาได้เปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตพาณิชยกรรมพระนคร หลังจากนั้นได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีที่ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร ในปีการศึกษา 2543 โดยได้รับปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชีในปีการศึกษา 2544 หลังจากนั้นได้เข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาในหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการบัญชีบริหาร ที่คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2545 ประสบการณ์การทำงานเป็นเจ้าหน้าที่บัญชีที่บริษัท ไบโกลาสโก้ จำกัด และตำแหน่งเจ้าหน้าที่วางระบบบัญชี (IMPLEMENTER) ที่บริษัท โปรซอฟท์ คอมเทค จำกัด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย